

časopis slovenskih delavcev

Direktor
in glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Urednik Sindikalnega
zaupnika
Andrej Agnič

Urednik Poročevalca
Franček Kavčič

Urednik Kažipota
Damjan Križnik

Telefon
311-956, 313-942
Telefaks 317-298
Naslov:
ČZP Enotnost
Dalmatinova 4,
Ljubljana

št. 4

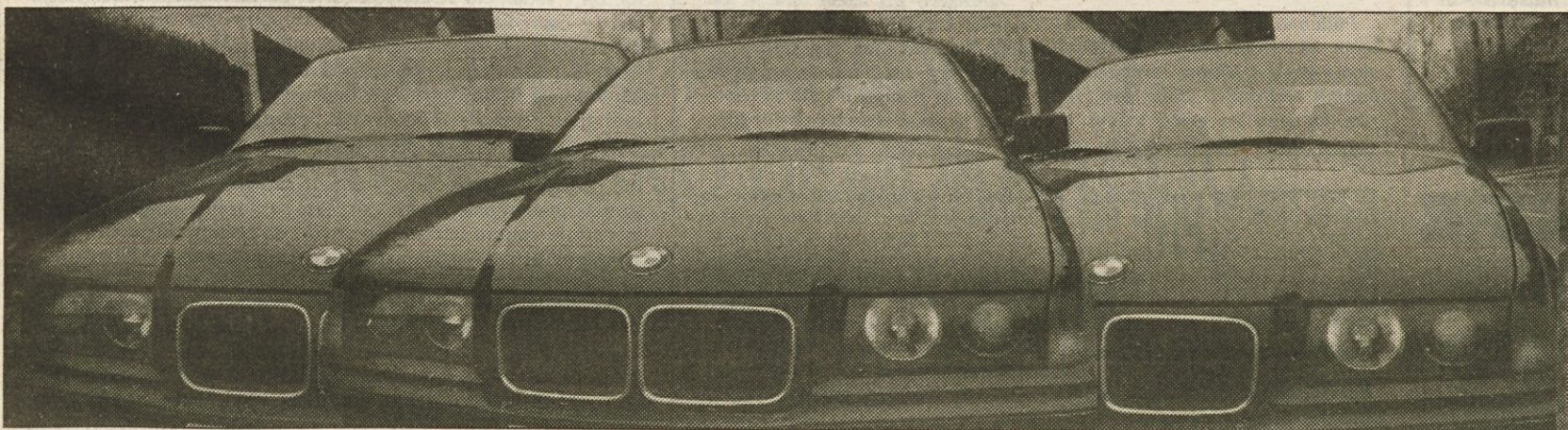
ZA TA ČAS

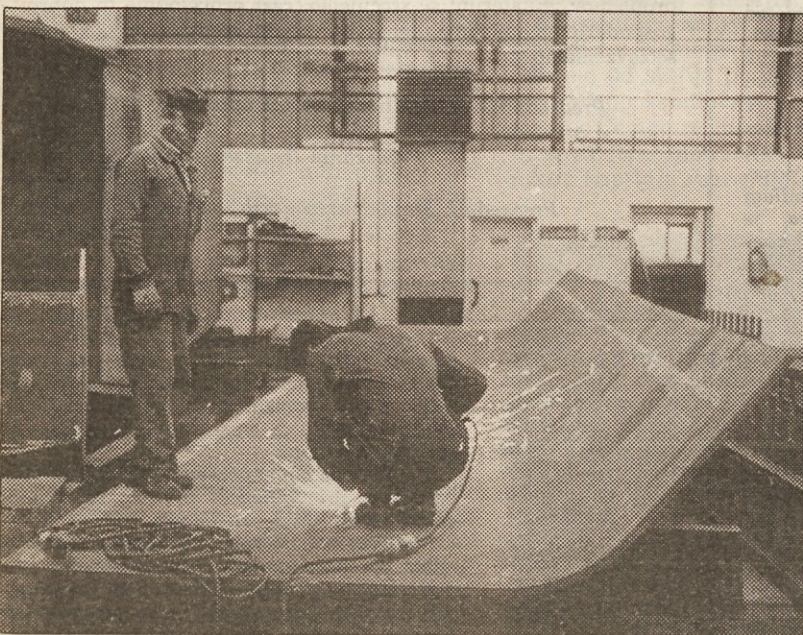
Ljubljana, 24. januarja 1992, št. 4, letnik 51, cena 45 tolarjev

KDO JIM PLAČUJE KAVICO

BEŠEDO JE TREBA DRŽATI

V dveh družbah Metalne so delavci v začetku minulega tedna stavkali, ker vodstvu nista držali besede: plače niso dobili niti na preložen datum. Sindikat je uspel, ker je imel v rokah močno orožje – nujo, da delo pri izvoznih poslih teče nemoteno, kakor pišemo na **četrti** strani.

LASTNINJENJE PO NOVI USTAVI

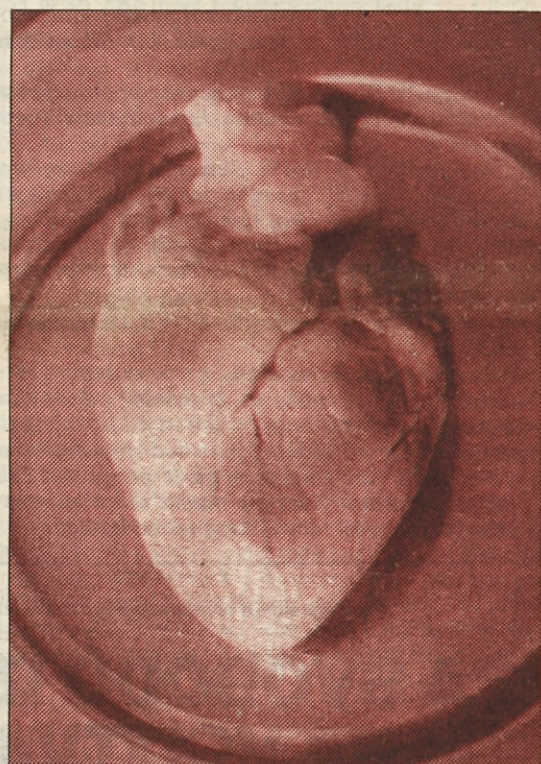
Vsi doslejšnji lastninarji: so se očitno krepko uštel. Po novi ustavi so lastniki očitno že znani in noben nov predlagatelj novih lastninskih zakonodaj ne bo smel več prezreti aktualnosti sicer stare parole »**To-varne delavcem**«. Upajmo, da se bodo vsem, ki so si že prigrabili tisto, kar ni bilo njihovo, le zatresle hlače. Če prej ne, ko bodo prebrali **LASTNINJENJE PO NOVI USTAVI** na **15.** strani DE.

»Ko sem bil še minister, sem kolegom rekel, naj bodo sestanki, da bodo krajši, brez kave. Kolegi so me zavrnil, da bi bil to tako majhen prihranek, da o njem nima smisla razmišljati. Na koncu so pa zdrknili do avtomobilov za zasebne vožnje.«

Tako razmišlja dr. Marko Kranjc in s tem potrjuje, da je možak za ta kraj in ta čas!

Takšno razmišljanje je namreč vse prej kot demagogija, je temelj filozofije, ki nas edina lahko popelje s slepega tira. Več o tem v uvodniku na 2. in obrobniku na **3.** strani DE.

O slovenski patologiji je DE objavil serijo grozljivk in se zaradi tega znašel na sodišču. Česa je bil obtožen in kakšna je bila razsodba, boste lahko prebrali na 15. strani.

DE, (četrtek) 14⁰⁰

Zajamčeni osebni dohodek je po novem 12.400 tolarjev bruto ali okoli 8.000,00 neto. Vlada je tak odlok sprejela na četrtkovi seji brez razprave, kar pomeni, da so ji šli drugačni dokazi in predlogi, na primer predsedstva Zveze svobodnih sindikatov, skozi eno uho noter, skozi drugo pa ven. Čeprav sprejeta višina zajamčenih plač komajda presega polovico stroškov za nujne življenjske potrebe (Svobodni sindikati zato predlagajo vsaj 10.000,00 tolarjev neto zajamčenega OD), vlada – kako absurdno – meni, da bi višji zajamčeni OD ogrozili socialno varnost mnogih zaposlenih. Nam se pa zdi, da jo bolj skrbi, kaj bi bilo s proračunom, ki je sedaj financiran začasno, ker bi se novemu (sindikalnemu) zajamčenemu OD morale prilagoditi tudi oblike socialne pomoči.

KDO JIM PLAČUJE KAVICO

Kranjčeva zavrtnitev jutranje kave na moj račun, prepričan sem, bi se večini Slovencev zdela malce za lase privlečena. Menda že zato, ker so hujšega vajeni.

Je pa to vsega spoštovanja vredna poteza! Gre namreč za filozofijo vlade, ki nam je na štartu pobrala, kar je mogla, in nam vbila v glavo, da smo pač zdaj vsi davkoplačevalci.

Prav, pa smo! Toda cenjeni gospodje ministri, potem ne boste žrli na moj račun, ampak si boste plačali iz svojega žepa. Končno tudi tega polnimo davkoplačevalci, a s prav določenim namenom. Začelo se je pri kavici, a končalo se ni z avtomobili. Končalo se sploh še ni! **Vlada sili sindikate, naj s paktom pristanejo na nižje plače, sama pa je pogoltna kot sam hudič. Moralno? Kje pa, še lokavo ne, ampak kratkovidno, sebično, požrešno...**

Policijski cinizem, češ, saj za limuzine plačujemo uporabnino, je tudi prozoren – uporabnina je pljunek v morje, vse ostalo spet plačamo davkoplačevalci. In če njim, zakaj ne bi še zdravnikom, davčnim inšpektorjem pa tržnim, sanitarnim in kaj vem komu še, ki mora hoditi na teren!?

Lojze Peterle se je v enem od zadnjih intervjujev sprenevedal, češ kako ne ve za nobeno napako svoje vlade. Gospod predsednik, že v tem članku jih boste prebrali celo vrsto, a ta je povsem dovolj – če si kot davkoplačevalec vsako kavico plačam sam, si jo boste tudi vi! Če se vam zdi to smešno, za lase privlečeno, ste svoj posel zgrešili v osnovi. Večje napake ni!

In to kot kristjan?! Prepričan sem, da ne boste zdrknili na raven tiste o poslušanju, kaj govorim in ne o gledanju, kaj delam. Toda kako mislite Slovence popeljati naprej? Če od koga bi vsaj od vas pričakoval prispevek k moralni prenovi. No, ne k prenovi, enostavno k moralni družbi in pravni državi.

Zadnja **NOVA DOBA** slovenske novinarje izziva, da njenih odkritij niti ne povzemamo, kaj šele raziskujemo. Pustimo se izzivati:

Bavčar in afera BMW, Skrivnostna nesreča ministra Vencija, nemoč in šibka zasedba policije pred gospodarsko mafijo, Peterle, Umek in njun nekdanji šef Pučnik o kosovcih pod Bavčarjevimi in Janševimi perutmi, minister Bastl in afera Slovin, dr. Boris Gombač iz Trsta razkriva finančne malverzacije starih in novih slovenskih oblasti...

Vse to le iz dveh števil NOVE DOBE in še to le najožji izbor!

Poznate priliko o sinu, ki je domov prinesel ukradeno šivanko, pa ga mati ni vprašala, od kod mu? Potem je prinesel škarje pa vrečo moke in na koncu stal zaradi umora pod vislicami. Zaželel si je le zadnji poljub svoje matere – in ji odgriznil nos. Pa zakaj, ga je povprašal rabelj in ostrmel nad odgovorom – Ker me mama ni natepla za šivanko.

Gospodje, naj vam jutraj tekne kavica!

Piše: Ciril Brajer

Eni in drugi

Spoštovani gospod tovariš odgovorni urednik DE Ciril Brajer!

V DE z dne 13. 12. 1991 sem na drugi strani v rubriki, v kateri komunicirajo z bralci (tokrat je imela naslov: »Kaj smo in kaj nismo«) prebral svoje ime. Bilo je v zvezi s tem, da sem vam očital, da ste časopis nekaterih delavcev. Ker sem to izjavo v enem svojih številnih prispevkov v vaš cenjeni časopis resnično izrekel, se mi zdi potrebno, da jo tudi primerno pojasnim. Vzrokov za mojo izjavo je bilo več, vendar dovolite, da navedem le dva. Takšna, ki zadevata neposredno mene samega. To sta:

Ko so me po 26 letih dela v delovni skupnosti ZSS in kasneje ZSSS Miha Ravnik, Rajko Lesjak, Branko Pintar in drugi, ki mislijo, da so predstavniki delavskega razreda, pa to niso, ker jim manjkata srčna kultura in kultura na sploh, brez odpravnine, dokupa delovnih let in brez besede v slovo po kratkem postopku postavili na cesto, sem si poiskal delo pri konkurenci. Kaj hujšega! Ko sem nato prvič prišel na Dalmatinovo 4 (po službeni dolžnosti), mi je vaš tedanji namestnik direktorja Franček Kavčič na stopnicah zabrusil, da me je lahko sram, ker sem to storil po tem, ko me je ta sindikat redil petindvajset let. Glede na mnenje, ki ga imam o F. K., mi je šlo to pri enem ušesu notri, pri drugem ven.

Resnično prizadet pa sem bil, ko me je Doro Hvalica, človek, ki sem ga vedno spoštoval in mi je bil simpatičen, v enem svojih člankov označil za eprodarskega lakajja.

To prizadetost sem izrazil v pismu, ki sem ga poslal za vaše Odmeve. Vendar ni bilo nikoli objavljeno. Kasneje mi je vaš direktor Marjan H. izjavil, da se je menda »izgubilo«.

Podobno se je zgodilo s pisanjem, ki sem ga poslal na vaš naslov v zvezi s Hlapci Jerneji Svobodnih sindikatov Slovenije. Potem ko smo na cesto vrženi in

brezposelni delavci delovne skupnosti Sveta ZSSS ustanovil to skupnost – dogodek so objavila skoraj vsa pomembnejša slovenska glasila – smo vam poslali naše zahteve Svetu ZSSS. O nas v vašem cenjenem časopisu doslej niste objavili niti besede. Razen v mojih člankih, seveda.

Toliko torej o tem. Če vam v podnaslovu piše, da ste časopis slovenskih delavcev, potem ste dolžni objavljati prispevke vseh slovenskih delavcev, ne pa samo tistih, za katere vi mislite, da to so. Namreč, tudi mi, ki so nas sindikalni pseudofunkcionarji ogo-ljuvali za naše minulo delo, se imamo še vedno za slovenske delavce. Pa čeprav smo brezposelni. Zato se imamo tudi mi pravico oglašati v vašem časopisu.

Z Bogom!

Vaš vdani

Marjan Zupan, dipl. oec.

Imate! In mi dolžnost objaviti!

Ciril Brajer

Pogodba absurda

Pod tem naslovom je bilo v zadnji št. DE, izpod peresa gospoda Franca Juha, objavljenih nekaj trditvev in podatkov, ki bi utegnili zapeljati bralce kot tudi strokovno javnost. Zaradi tega bi kot soavtorji želeli osvetliti nekatere bistvene značilnosti Kolektivne pogodbe za železniško dejavnost z druge strani, kot jih postavlja gospod Juh, in nekatere določila dodatno obrazložiti. Prepričani smo namreč, da gre zgolj za nerazumevanje predlaganega novega sistema plač oziroma motivacije, ki je bistveno drugačna od sedanje.

Za njegovo uveljavitev bo poleg drugih aktivnosti potrebna predvsem sprememba naše miselnosti in ustrezno informiranje delavcev, kot zagotovilo za celovito razumevanje vseh novosti, ki jih v to kompleksno, veliko in heterogeno podjetje Kolektivna pogodba nedvomno vnaša.

Zanimivo pri vsem tem je, da smo si kot cilj pri kreiranju novega sistema plač postavili prav to, kar nam sedaj kot absurd očita g. Juh, to je motiviranje strokovnosti, uspešno delo ter poslovanje.

zaposlenih v podjetništvu in obrtništvu je bilo v Ljubljani lansko jesen že 11.884 nezaposlenih med njimi 42 odstotkov mlajših od 26 let. Med nezaposlenimi je 30 odstotkov težje zaposljivih ljudi. Razmerje med aktivnim in vzdrževanim prebivalstvom v ljubljanskih občinah je 2:1. V Ljubljani živi več kot 66.000 upokoencev.

Rdeči križ in Karitas – pa naj si še tako prizadevata, da bi ljudem pomagala – lahko le blažita vse hujšo gospodarsko krizo (socialno

stisko) mesta, ne moreta pa nadomestiti glavne zahteve Ljubljancem: ljudem čimprej preskrbeti delo in zaslužek za vsakdanji kruh. To nalogo mora (bi morala) opraviti slovenska vlada, ki pa ji ni dorasla. Zato se predsedstvo ljubljanske organizacije DSS pridružuje republiškem vodstvu svoje stranke, ki odločno zahteva odstop vlade Lojzeta Peterleta. Je tudi proti kakršni koli obliki kadrovske spremembe v sedanji vladi ali zgolj zamenjavi posameznih ministrov. Na podlagi medstrankarskega dogovora, je potrebno sedanji vladi izreči konstruktivno nezaupnico.

P. P.

Rdeči križ in Karitas sta blažev žegen

Delavci terjajo nevtraln, nadstrankarsko vlado

Predsedstvo ljubljanske organizacije Delavske stranke Slovenije se je na zadnji seji seznanilo s podatki o zdravstveno socialnih razmerah prebivalcev Ljubljane, ki so jih novinarjem predstavili predstavniki mestnega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo (Glej članek: Dober dan, ljubljanska beda!, Dnevnik 18. januarja) in ki bodo v kratkem prišli tudi na dnevni red mestne skupščine. Predsedstvo sodi, da bi morali ljubljansko vlado zlasti vne-miriti podatki, da je Ljubljana leta 1990 izgubila 13.471, samo lani pa v prvih devetih mesecih 12.187 delovnih mest. Od 173.247

Ministrstvo za finance

Spoštovani!

Na podlagi decembrskega sklepa službe družbenega knjigovodstva so delovne organizacije gostinstva in turizma dolžne v 30-dneh povročitvi sklepa obračunati in nakazati za-mudne obresti od nepravčasno plačanih davkov in osebnih prejemkov in prispevkov za socialno varnost za leto 1991.

Na vas se obračamo s prošnjo, da bi delovne organizacije gostinstva in turizma Slovenije opustili plačevanja teh zamudnih obresti ali vsaj odobrili odlog plačila le-teh 6 mesecev. Našo prošnjo utemeljujemo takole.

Delovne organizacije gostinstva in turizma so v letu 1991 zaradi že znanih dogodkov utrpeli ogromno škodo, ki je ni moč nadomestiti v tako kratkem času. Zaradi izpada dohodka v turizmu in gostinstvu so se delovne organizacije, predvsem tiste izvozno usmerjene, znašle na robu propada. Delavci že nekaj mesecev prejemajo zajamčene osebne dohodke oziroma nadomestila, ki ne zadostujejo niti za osnovne življenjske potrebe. Večina naših delavcev se nahaja na čakanju. Nadomestila za čas čakanja, ki jih dobijo od ministrstva za delo, so minimalna. Delovne organizacije gostinstva in turizma so sprejeli vse ukrepe za izboljšanje gospodarskega položaja, žal pa razmere ne obetajo večjih uspehov v kratkem času.

V sindikatu gostinstva in turizma menimo,

Zato osnovnih plač nismo vezali le na »vrednost DM«, kot je to v Sloveniji skorajda pravilo, temveč smo dali večji poudarek »vrednosti delavca«, razporeje-nega na določeno DM.

To pomeni, da bosta lahko imela dva delavca na istem delovnem mestu zelo različno osnovno plačo, ki se izkazuje z določenim plačilnim razredom ter njegovo relativno in tolarško vrednostjo.

Vsa delovna mesta smo v okviru obravnavane Kolektivne pogodbe vrednotili z enakimi merili (na podlagi strokovno opredeljenih podatkov) s tem, da so bili pri tem upoštevani tudi vplivi okolja (ali pogoji dela, kot se jih tudi ime-nuje).

Prav zaradi teh pogosto zelo neugodnih vplivov okolja, so se nekatere proizvodna delovna mesta razvrstila v sorazmerno visoke plačilne razrede. Medtem, ko druga strokovna delovna mesta teh vplivov nimajo. Poleg tega se na nekaterih proizvodnih delovnih mestih pojavlja še stalno iz-mensko delo, dežurstvo ipd. Vse to pa neposredno vpliva tudi na povečanje plačilnih razredov, ki so izhodišče za določanje osnov-nih plač delavcev.

Plačilni razred, ki izhaja iz do-ločenega delovnega mesta, se lahko vsakemu delavcu, če seveda izpolnjuje pogoje – merila – po-veča do 10 plačilnih razredov. Za-radi tega trditve g. Juha, da de-lavci na proizvodnih delovnih me-stih lahko napredujejo do 9 plačil-nih razredov, drugi pa le za eno, dve ali največ tri, ne drži.

Merila za napredovanje delav-cov so po obravnavani Kolektivni pogodbi zlasti naslednja:

– delovne izkušnje,

– dodatna funkcionalna zna-nja, ki niso obvezna in niso ovred-notena pri delovnem mestu,

– usposobljenost delavca za opravljanje več del v okviru svo-jega poklicnega področja,

– nadpovprečna delovna uspeš-nost,

– itd.

Poleg tega lahko vsak delavec napreduje na višje zahtevna de-lovna mesta tako, kot je to opisal g. Juh za nekega gospoda Slavka, ki se je dodatno izobraževal. Raz-lika je le v tem, da bo ta delavec zaradi razporeditve na novo de-lovno mesto ob izpolnjevanju po-gojev napredovanja lahko razvrš-čen na bistveno višji plačilni raz-red, kot ga po pisanju g. Juha se-daj ima.

Pri tem primeru, ki je brez dvoma resničen, dopuščamo mož-nost, da je prišlo do napake ali (in) pa so bila merila napačno uporab-ljena.

Za vrhunske in uspešne stro-kovnjake pa z napredovanjem še niso izčrpane vse motivacijske možnosti. V skladu s Kolektivno pogodbo se z njimi lahko sklene individualna pogodba, ki naj bi po eni strani opredeljevala njihove pristojnosti in odgovornosti. Na drugi strani pa omogočala visoke plače (in druge ugodnosti), ki bodo za take strokovnjake na trgu delovne sile konkurenčne.

Če mi je to pisanje dovoljeno zaključiti v slogu g. Juha, bom svojim potomcem priporočal za-poslitev na Železnici, kajti za uspešno delo in primerno delovno usposobljenost jim bo zagotov-ljeno dobro plačilo, možnost stro-kovnega razvoja in napredovanje.

Mag. Janez Zeni, Mira Anterič,

ITEO Ljubljana

Izjava

Demokratska stranka upokojencev Slovenije, Delavska stranka Slovenije in Stranka krščanskih socialistov Slovenije ugotavlja, da so programska izhodišča strank usmerjena v varstvo zaposlenih in upokojencev. Vsaka s svojega vidika ugotavlja, da v sedanjem strankarskem in parlamentarnem delovanju niso v ospredju vprašanja, ki bi zagotavljala vsaj dosedanje raven življenja, saj vsi vedno bolj občutimo nazadovanje gospo-darstva, padec standarda, brezglavo rast cen, vedno bolj napete odnose med ljudmi in nespoštovanje pravic, ki so si jih ljudje, tudi upokojenci, delavci, invalidi in drugi že pridobili.

Kljub programskim zagotovilom vseh sedanjih parlamentar-nih strank, da se bodo zavzemale za reševanje teh vprašanj, skupaj ugotavljamo, da ni tako. Zato se moramo skupno vključiti v letošnje volilno leto in zagotoviti, da bodo predstavniki vseh strank prišli v vse parlamente na ozemlju republike Slovenije.

Po skupnem prepričanju je to edini način, da predstavniki vseh strank v parlamentih zastavijo vse svoje moči za boljše reševanje vseh vprašanj, ki zadevajo status delavcev in upokojencev. Pod-pirali bomo prizadevanja vsakokratne vlade v njenem delovanju oziroma skupno postavljali vprašanja odgovornosti, če pristojni državni in drugi organi teh vprašanj ne bodo zadovoljivo reševali ali jih bodo reševali v nasprotju s težnjami in potrebami delav-cov, upokojencev, starostnikov in drugih.

Stranke ugotavljajo, da v nasprotju z drugimi parlamentar-nimi strankami nam ne gre za izvršno oblast, sodelovali in odločali pa bomo pri podpori tistih odločitev v parlamentih, ki bodo zagotavljale varnost in dostojno življenje prebivalcev Slo-venije. Zavedamo se, da je prvi pogoj za uspešno reševanje vseh problemov, s katerimi se srečujemo, rast proizvodnje in dobro gospodarjenje, saj oboje zagotavlja varstvo vseh pravic, za katere se zavzemamo.

Predsednik Demokratske stranke upokojencev Slovenije

Drago Lipič

Predsednik Delavske stranke Slovenije

Vlado Rančigaj

Predsednik Stranke krščanskih socialistov Slovenije

Matija Kovačič

ZA SVOBODO IZBIRE NA VOLITVAH

Vabim vas na pogovor o mestu in vlogi novih strank pred bližnjimi volitvami. Srečanje je namenjeno predvsem strankam, ki se nameravajo udeležiti letošnjih parlamentarnih volitev.

Novih strank je iz dneva v dan več. Njihovo izredno veliko število je odraz tega, da se je pri nas politični prostor šele začel oblikovati, pa tudi, da je velik del volilcev izgubil zaupanje v parlamentarne stranke. Volitve se bližajo, o novih strankah pa javnost ve zelo malo. Bati pa se je, da jim bo otežena tudi pot do uveljavitve na volitvah. Mirno lahko rečemo, da je njihov položaj slabši kot je bil položaj novih strank pred dvema letoma. Takrat je bil v Skupščini sprejet sklep o začasnem financiranju. Stranke so dobile iz proračuna finančno pomoč, obenem pa so se lahko vključile v predvolilno kampanjo s tem, da so v osrednjih medijih dobile prostor za predstavitev. Kako bo ob novih volitvah, ne vemo. Vemo pa, da nam pravila igre pišejo drugi, stranke, ki so že sedaj v parlamentu. Do sedaj nas ni nihče še ničesar vprašal. Bodo stranke, ki imajo trenutno monopol nad odločanjem, pokazale svojo deklarirano demokratičnost? Bojimo se, da ne bi načela ostala le lepo zvoneče besede, dejansko pa bodo obveljali le interesi. Bomo odpirali politični prostor, bodo volilci lahko izbirali tudi med novimi strankami? Bodoči volilni zakon bo tudi preizkus demokratičnosti parlamentarnih strank, strank, ki so sedaj na oblasti.

Forumi, ki sodelujejo pri izbiri igre, pa nas ne morejo vzeti za sogovornike, če jasno ne izrazimo svojih pričakovanj. Za to pa potrebujemo predhodni dogovor, kar pa je tudi namen srečanja.

Vabim vas torej na sestanek novih strank, ki bo v Ljubljani, Tomšičeva 5 (velika dvorana), v sredo, 29. januarja, ob 16. uri.

Dnevni red bomo oblikovali na srečanju, vključeval pa naj bi tele problemske sklope:

- sodelovanje novih strank pri pripravah volilne zakonodaje
- kdaj in kakšne naj bodo nove volitve
- financiranje novih strank
- enakopraven nastop v predvolilni kampanji
- pogoji za kandidiranje na volitvah
- spodnji prag za izvolitev v parlament
- določitev predstavnika(ov) za dogovarjanje in uveljavljanje skup-nih zahtev.

Sklicatelj:

Andrej Magajna
neodvisni poslanec RS

VABLJENI:

- vse novoregistrirane stranke
- g. Dušan Plut, član predsedstva RS
- predsednik Skupščine RS dr. France Bučar
- osrednji slovenski mediji
- Natančnejša pojasnila dobite po telefonu (061) 161-051 v dopoldan-skem času.

PREDVOLILNA ARENA

Predsednik slovenskega parlamenta dr. France Bučar je v svojem nastopnem govoru skoraj dve leti nazaj izrekel znameniti stavek: »Državljska vojna je končana.« Če so nekateri to razumeli v smislu, da je zdaj prišel njihov čas, je bil na nedavni proslavi ob petdeseti obletnici Dražgoške bitke bolj natančen in nedvoumen: »Takrat smo se borili za preživetje.« Kot vemo, je bil Bučar dejaven pristaš OF in v partizanih. Kljub temu se v imenu sprave dogajajo čudne stvari. Med drugim naj bi posebne pravice v novem zakonu o zdravstvenem zavarovanju priznali ne le udeležencem narodnoosvobodilne vojne, ampak kar vsem vojnim veteranom.

Sprava ne pomeni tudi pravnega izenačevanja

Na to, za kaj pravzaprav gre, je najbolj jasno opozoril poslanec Mile Šetinc, znan tudi po temu, da so se ga neznanci lotili kar z motovkami: »Ta predlog, če ga sprejmemo, bo zahteval uvedbo predpisov za posebno zdravstveno varstvo tudi, denimo, udeležencu slovenskega domobranstva. Sklicevanje na spravo ni na mestu, kajti sprava ni pravno dejstvo. V tej skupščini nismo sprejeli nobenega pravnega akta, ki bi v čemerkoli govoril o spravi. O tem ni bil dosežen noben vsestranski sporazum ali podobna politična pogodba. Sprava je bila opravljena kot neka slovesnost ali vrsta svečanosti težko določljivega značaja, ki imajo lahko neko moralno psihološko podlago in pomen. Nikakor pa ni pomenila tudi pravnega izenačevanja statusa ljudi, ki so se borili na različnih straneh. Ne vidim nobene potrebe, da bi sprejemali posebno zdravstveno varstvo za pripadnike enot, ki so se bojevale pod vodstvom štaba SS policije. To bi med drugim pomenilo tudi poslabšanje mednarodnega položaja Slovenije.«

Še bolj jasen je bil poslanec narodnjakov Anton Tomažič: »Zelo sem ogorčen nad takšnim nedemokratskim pristopom. Saj se tu pravzaprav nikomur nič ne jemlje, jasno je, da so udeleženci narodnoosvobodilne vojne vojni veterani, zato pa se morda lahko komu kaj da. Ne gre za veliko število ljudi, pri katerih lahko popravimo zgodovinske krivice. Čudim se tistim, ki pravijo, da bi to odprlo možnost za nek zakon. Hvala bogu, če ga bo. Čudim se tudi gospodu Šetincu, ki ponovno začenja s tem kvizlinštvom in besedo slo-

Domobranci bodo rehabilitirani

venski domobranec razume kot neko psovko. Mislim, da bo ta izraz slej ko prej rehabilitiran in v zgodovino postavljen tja, kamor sodi. Zato lepo pustimo izraza vojni veterani in žrtve vojnega nasilja, ker ste ideološko popolnoma nevtralna. Mislim, da je to demokratično, ne pa da nadaljujemo segregacijo.«

J. P.

EVROPA SOCIALNE PRAVIČNOSTI BOJ ZA EKONOMSKO DEMOKRACIJO

(1.)

Na povabilo SDP Slovenije se je mudil v Ljubljani g. Hans Joachim Werner, član obratnega sveta v tovarni Audi in predsednik SDP Ingolstadt. Na predavanju in razgovoru, ki ga je imel, je prisotne seznanil z možnimi zakonskimi okviri in s praktičnimi izkušnjami uveljavljanja soupravljanja v Nemčiji.

Prav v tem obdobju se tudi pri nas srečujemo z vzpostavljanjem zakonskih okvirov soupravljanja delavcev, prilagojenega ekonomskemu in političnemu sistemu, ki ga je začrtala nova ustava.

Zato je še toliko razumljivejši naš interes za vprašanja demokracije v gospodarstvu, še posebej pa so zanimive izkušnje Nemčije, ki sicer slovi po najrazvitejšemu sistemu soupravljanja v Evropi. Pri tem velja opozoriti, da je potrebno tako razvoj tega sistema kot tudi njegov temeljni namen ocenjevati v povezavi s socialno ekonomskim razvojem v Nemčiji.

V tem grmu pa tiči tudi zajec, saj kakršna koli oblika neposrednega presajanja tega sistema na naša tla ne bi dala pričakovane. Ob tem pa se je potrebno zavedati, da tudi v Nemčiji »ni vse zlato, kar se svetli.«

Najprej si oglejmo neposredne praktične izkušnje s soodločanjem delavcev v nekaterih največjih nemških podjetjih, še posebej v Audi. Pri tem velja opozoriti, da je v Nemčiji sistem soodločanja in participacije delavcev urejen na različnih ravneh in z različnimi predpisi, tako na ravni obrata kot na podjetniški ravni. Nemški sistem temelji predvsem na Zakonu o soodločanju iz leta 1976 in Zakonu o ureditvi podjetja ter celi vrsti delovnih zakonov in zakonskih določb o participaciji predstavnikov zaposlenih.

Zakon o soodločanju predvideva ustanovitev **nadzornih svetov** v vseh podjetjih z več kot 2000 zaposlenimi. Glavni nalogi teh svetov sta: potrditev vodilnih managerjev podjetja in odobritev investicij, s čimer se določijo tudi proizvodi, ki jih bo podjetje proizvajalo. Število predstavnikov zaposlenih in predstavnikov kapitala je sicer v tem odboru enako, toda predsedujoči ima v primeru enakega števila glasov pri glasovanju še en glas. Ta pa je toliko bolj pomemben, ker je predsedujoči v vsakem primeru predstavnik lastnikov kapitala. Poleg tega se šteje predstavnik vodilnih uslužbencev k predstavnikom zaposlenih. Ta pa seveda ni posebej zanesljiv.

Na podlagi izkušenj s tem zakonom govorijo v Nemčiji o soodločanju, ki je odvisno od stanja podjetja. Gre za tako imenovano **soodločanje »ob lepem vremenu«**. Če namreč podjetje dobro posluje in se različni interesi zaposlenih in lastnikov kapitala razrešujejo na miren način, so tudi odločitve nadzornega sveta sprejete soglasno.

čin, so tudi odločitve nadzornega sveta sprejete soglasno.

V zadnjih 15 letih so bile v Audi vse odločitve zmeraj sprejete soglasno. Predsedujoči nadzornega sveta tako ni niti enkrat uporabil pravice do dodatnega glasu.

Vendar pa v primeru, da zaide podjetje v **gospodarske težave**, zakon o soodločanju delavcem ni v veliko pomoč. Tako je na primer v nečem večjem podjetju v Ingolstadt z več kot 3000 zaposlenimi pred kratkim nadzorni svet pri enakem številu glasov sklenil, da se podjetje razbije na štiri samostojne družbe. Predstavniki delavcev so seveda glasovali proti, vendar pa je predsedujoči uporabil pravico do dodatnega glasu. Nove enote nimajo več nadzornih svetov in tako delavci ne morejo preprečiti zaprtja enega izmed teh podjetij z več kot 800 zaposlenimi. Ta zakon očitno ne zadošča, da bi delavci lahko preusmerili proizvodnjo in s tem ohranili delovna mesta.

Za tiste, ki izgubijo delo, je največ, kar lahko dosežejo predstavniki delavcev in sindikati, **denarna odpravnina**. V Nemčiji je trenutno 3 milijone nezaposlenih in je odpravnina delavcem kaj slaba tolažba. Vidimo torej, da **zakon delavcev ne varuje prav takrat, ko bi le-ti to najbolj potrebovali**. Lastnikom kapitala ostaja tako še vedno odločujoča beseda, ko gre za usodo tisočev delavcev.

Zato si **nemška Zveza sindikatov** že dolgo prizadeva, da bi dosegla zakonsko ureditev dejansko enakovrednega soodločanja. Glede na sedanje razmerje sil v parlamentu, ko je vse odvisno od gospodarsko liberalne FDP, je takšna zahteva čista iluzija. Šele nova socialdemokratska vlada bi lahko poskrbela za takšen odločilen preobrat, ki pa bi seveda spremenil tudi današnjo ekonomsko in socialno podobo Nemčije.

Branka Preželj

Demos na licitaciji

Demos je potnil na predvečer Novega leta v gostilni pri Dolskem. Razhod nečesa, kar ni bila ne ena stranka ali volilna lista niti koalicija (šestih strank in ene »skupine«), je bil pričakovan. Zadeva se je začela krhati že kmalu po nastanku; omenim naj samo odslovitve upokojenske stranke Sivih panterjev in »moščansko afero«. Prvih so se demosoenci znebili po hitrem postopku, saj so dejansko rabili samo nekaj upokojenskih glasov na volitvah. V Mostah pa se je »predsednik Demosa«, dr. Jože Pučnik znebil edinih zaresnih socialdemokratov, kar jih je imel v stranki. Samo tako je lahko znotraj Demosa prevzela vso oblast in pridobila zase vso moč odločanja neformalna skupina spolitiziranih intelektualcev, ki so ji »stranke« bile bolj za okras, za hobi ali pa pripravne zato, da so recimo samemu Pučniku zagotovile neki stolček po povratku. Povratek disidenta Pučnika je neizmerno spominjal na neki drugi povratek v Slovenijo, namreč na povratek Mitje Ribičiča iz Beograda, ko so na celonočni seji »političnega aktiva« ostavili in prestavili Janeza Vipotnika s čelne pozicije v SZDL.

Beseda (zelenega) dr. Huberta Požarnika na slavnostni seji ob tretji obletnici SDZ (seveda sedaj Pirnatove SDZ je bil govor razočaranega demosoenca. Hubert Požarnik je povedal, da so Demos »sesuli ljudje, ki so v stranko prišli mesec dni pred volitvami, ko je bilo že vse jasno.« (Delo, 13. 1. 1992). PODOBAIžarnik je imenoval skoraj vso vodilno intelektualno ekipo današnjih »demokratov« (Bavčarja, Omerzo, S. Hribar, Marka Kosa, Marjana Cerarja). Seveda bi bilo prav, ko bi razočarani SDZ-jevec dr. Požarnik povedal vso zgodbo, saj je na seansah Ruplovega »lobija« sodeloval po naši vednosti tudi sam, in to z navdušenjem, češ »zdaj pa res nastaja prava opozicija«. Zato tudi ve, kdaj so dobili ministrske in poslanske stolčke tisti, ki jih ni bilo zraven takrat, ko je bilo treba še nekaj (malega) tvegati za opozicijo. Demos je bil predvsem **dvorna opozicija** staremu režimu in zato je bil mogoč mehek sestop prejšnje politične elite v parlamentarno opozicijo. Za razliko od strank južno od Kolpe, ki so res številčne po članstvu, je ves Demos štel še januarja 1990 komaj kakih 4000 vpisanih članov. Nastop »majskih hroščev demokracije« jo je v osnovi pokvaril. Demos je omogočil večini kadrov v državnem aparatu udobno preživetje in prestop. Brez dogovora kaj takega ne bi bilo mogoče. Če si ogledamo sedanjo »sredinsko koalicijo«, ki naj bi s konstruktivno nezaupnico (po novi ustavi) zamenjala »nesposobno Peterletovo vlado«, se opazovalcu zazdi, da gre za bivšo ZKS brez reformističnega krila.

Za dr. Janeza Drnovška kot novega mandatarja se ogrevajo skoraj vsi: SSS, LDS, ZS, SDSS, SKZ-LŠ, pa tudi DS po propadu Bavčarjeve kandidature in SDP, čeprav ni vabljen. Seveda pa so pridržki. Nekateri iz ex-Demosa izjavljajo, da so za sedanjo vlado, razen če ne bi bilo mogoče izvesti hitro novih volitev. V tem primeru bi iz sedanje skupščinske zasedbe dobili povsem drugačno koalicijo od tiste, za katero so se končno volilci opredelili na volitvah pred letom in pol. To, da je Peterletova vlada nesposobna, je neposredno evidentno. Toda iz iste strankarske sestave težko vidim možnost, kako bi se dalo sestaviti boljše ekipo. Drnovškova prednost naj bi bilo njegovo **nestrankarsko** zadržanje in **nadstrankarska** pozicija. Kombinacija z Drnovškom je v slovenskem političnem prostoru že vse od tedaj, ko se je vrnil iz Beograda. Kombinacija Kučan (predsednik predsedstva) – Drnovšek (predsednik vlade) pa reši poglavitni kadrovski zaplet »na vrhu« slovenske politike. S tem, da Drnovšek kot »priznani strokovnjak z mednarodnimi poznanstvi« dobi fotelj predsednika vlade, avtomatično izpade iz tekme za položaj predsednika republike. Problem na vrhu se tako reši na preizkušeni način kot v dobrih starih časih, ko so poskrbeli za igralske iz »prve lige«. Problematično pri celi zadevi je predvsem sirensko zapeljevanje publike z »nadstrankarstvom«, saj dr. Drnovška le stežka uvrstimo v eno od znanih strankarskih (»ideoloških«) opcij. Pravzaprav za Drnovška kot »politični fenomen« lahko rečemo isto kot za »Demos«, ko smo ga poskušali opredeliti, kaj predstavlja. V obeh primerih gre za **oblast samo oz. za tehniko vladanja**. Pri »Demosu« je šlo za participacijo na oblasti, kar Požarnikove razočarane izjave povsem potrjuje. Pri dr. Drnovšku pa gre za doslej uspešno politično kariero človeka za vse režime. Ta »teflonski efekt« je pri Drnovšku še bolj izrazit kot pri Kučanu, še posebej zaradi njegovega diferenciranega stališča v času razpleta jugoslovanske krize. (Drnovšek ni bil za Kučanovo varianto »razdružitev«, ampak za pogajanje tudi s federacijo, kar kaže na njegov politični realizem).

Nadstrankarstvo je očitno bolj uspešna formula, kako premagati sedanjo krizo, kot pa EMP in njegova »vlada v sencii«. Angleškega modela opozicije se pri nas enostavno ne da speljati in zato se tudi SDP poskuša priključiti novi politični »sredini«, ki pa bolešno poskuša vzpostaviti sebe kot »ustavni lok«, ki bi izključeval »komuniste« (SDP) na levi in »klerikalce« na desni. Da le ni tako, kaže prestop mladega Marjana Podobnika k opciji »sredinske koalicije«; tako bi kmetje končno pristali tam, od koder so tudi začeli – pri SZDL! Njihovo nadstrankarstvo po zgledu predvojnne Slovenije ljudske stranke (na kongresu naj bi se tudi ustrezno preimenovali v SLS) pa je dejansko **fašistoidno**, saj bi hoteli predstavljati hkrati delodajalce in delojemalce (in še kmečki lobi povrh), pa še ves »tabor« za nameček (ženске, mladino, upokojence, ekološke, karitativno dejavnost). Nekonfliktnost in nadrazrednost pa so značilnosti antikapitalističnih gibanj iz polpreteklega časa in navdušenje za nadstrankarstvo po razpadu »Demosa« opozarja, da še nismo prešli v **moderno** družbo.

»Demos« se je poslovil od slovenskega ljudstva s pranjem umazane perila. Bavčarjevega ministrstva BMW-ji kažejo ljudstvu oblastniško aroganco v času, ko je število brezposelnih naraslo čez kakršnokoli doslej znano mejo in ko zaposleni ne sanjajo o »delničarstvu«, ampak o **golem preživetju**. Zato nova »sredinska« in z navdihom nadstrankarstva ustvarjena Drnovškova koalicija pomeni vodo na mlin političnim konzervativcem (SKD, SDZ-NDS in LS), saj bodo afere (avtomobilska, Cetis, delovanje protizračne obrambe, arhivi Udbe, podjetniški uspehi ministrov) škodile tistim, ki so v prvi fazi mislili, da se bo vse nezadovoljstvo zvrnilo na Peterleta kot odgovorno osebo dosedanje vladne koalicije. Peterle je ob priznanju R Slovenije napovedal (povsem državniško) licitacijo Bavčarjevih in Ruplovih limuzin. Komunizem je ob »sestopu« dal na licitacijo ves produktivni nacionalni kapital, zato »Demosu« ni preostalo nič drugega, kot da ponudi še stanovanja in limuzine političnih konkurentov. Od »socialne drž« Demosa utegne ostati samo še socialna demagogija.

Piše:
Mladen
A. Svarc

BELE LISE DEMOGRAFSKEGA RAZVOJA

Te dni je ministrstvo za planiranje le poslalo slovenski skupščini poročilo o uveljavljanju zakona o spodbujanju razvoja demografsko ogroženih območij Slovenije, ki velja dobro leto dni. Kritiki vladne politike že nekaj časa opozarjajo, da se je 865 milijonov dinarjev v letu 1991 delilo bolj na podlagi političnih, kot pa strokovnih meril, in da je slovenska vlada tudi bolj ali manj padla na izpitu. Zato naj bi po besedah predsednika komisije za strategijo nacionalnega in regionalnega razvoja Emila Milana Pintarja v letošnjem letu odločil o politiki razvoja demografsko ogroženih območij upravni odbor, v katerem bi bili poleg predstavnikov vlade tudi neodvisni strokovnjaki in občinski »možje«. Hkrati naj bi zakon dopolnili tako, da bi slovensko deželo razvojno »strnili«.

V Sloveniji se v tem trenutku odpirajo številna razvojna vprašanja, na katera še ni pravih odgovorov. Zaradi poplav, ki so »požrle« v marsikateri občini vsa razvojna sredstva, ne gre le za pomanjkanje denarja, ampak predvsem za šarlatansko »reševanje« razvojnih dilem s strani različnih političnih amaterjev. Resnici na ljubo pa je treba priznati, da za meta-nje polen pod noge slovenskemu regionalnemu razvoju ne kaže kriviti le republiške, ampak tudi občinske vlade. Le-te se marsikje lotevajo megalomanskih projektov, kot je bil to primer v Dravogradu, kjer so se lotili gradnje večnamenskega občinskega središča z 16.000 m² površine, vendar jim je zmanjkalo sredstev in znanja.

Po mnenju Emila Milana Pintarja je v Sloveniji problem v tem, ker smo že leta v industrijskem in urbanem razvoju stalno vključeni v interese drugih držav. V primerjavi z Dunajem je tako Ljubljana kot glavno mesto relativno (pre)majhna, transportne povezave v državi pa so izrazito nefunkcionalne in v nasprotju z nacionalnimi interesi. Tako sta Avstrija, Nemčija in še kakšna država v minulih letih forsirale t. i. transferne povezave transportnih poti preko slovenskega ozemlja, mi pa bi potrebovali transportne povezave regij s centrom in medregijske vezi. Posledica takega »razvoja« je, da so na primer železniške povezave med Ljubljano in Novo Gorico nenaravne, da je težko priti iz Celja v Novo Mesto in še bi lahko naštevali. Tudi slovenska vlada problematiko razvojnih in cestnih povezav še vedno sektorsko loči, namesto da bi bilo narobe. Svojevrsten dokaz za nerazčističene notranje relacije v vladi je razvoj Kočevja, ki naj bi po eni strani postalo nov slovenski narodni park, po drugi pa razvojno dinamična občina. V praksi pa je sedaj tako, da je občina Kočevje veliko bolj »izolirana« pred širšim okoljem kot pred leti in da vse bolj postaja žrtev dveh različnih razvojnih konceptov.

V luči mednarodnega priznanja Slovenije se seveda odpira vprašanje, ali lahko računamo na tujo pomoč, še zlasti pri spodbujanju razvoja demografsko ogroženih območij. Poznavalci mednarodnega finančnega sodelovanja trdijo, da lahko dobimo določena sredstva Evropske banke za obnovo in razvoj, na primer za financiranje kmetijskih projektov, možnosti za tuje kreditiranje pa se ponujajo tudi pri t. i. ekoloških, komunalnih skladih, razvojnih skladih in ne nazadnje pri OECD, ki je močna razvojna institucija. Zaradi pregovorne konfliktnosti političnomnenjskega tipa v slovenskem prostoru pa se zna zgoditi, da bodo dobile sredstva te vrste druge države, kar bi pomenilo za nas precejšnjo škodo. O tem bi morali bolj samokritično razmišljati tudi tisti slovenski ekologi, ki trmasto zagovarjajo ideologijo čimmanjšega poseganja v naravni prostor, na nujnost vsaj kultiviranega družbenega razvoja pa enostavno pozabljajo. Harmonija med zaščito narave in družbenim razvojem pa je zgodovinski izziv, ki ga ekologi in »planerji« ne bi smeli ignorirati, ampak bi se ga morali lotevati složno in razumsko, ne pa le čustveno in celo demagoško.

Emil Lah

O tem, da bomo smeli v naše igralnice, kjer se vrti kolo (ne)sreče, tudi Slovenci, se šušlja že zelo dolgo. Ker pa gre pri nas še vedno vse zelo zelo počasi, kot da bi se nam ne mudilo v Evropo, in ker mnogi naši poslanci ne vedo, da so podaljšana roka naroda, mečkajo tudi pri sprejemanju zakonov. Zakon o igrah na srečo sicer ni vitalnega pomena za državo, pa vendarle bi bilo precej pametneje, če bi obiskovalci igralnic zapravljali svoj denar doma. Sedaj ga na tujem, saj je našim ljudem uradno vstop v slovenske igralnice še vedno prepovedan. Ponekod sicer zamižijo na eno oko, v večini primerov pa se držijo predpisov. Zato mnogi Slovenci, ki imajo nekaj pod palcem, še vedno igrajo in na veliko zapravljajo na tujem.

Prirejanje iger na srečo je seveda dejavnost, ki je povsod po svetu ustrezno državno-pravno urejena. Pri teh igrah gre pravzaprav za dejavnost, ki sama po sebi načeloma ni dovoljena in jo država dopušča samo v posebej organiziranih oblikah in tudi posebej določenimi nameni. In o vsem tem govori tudi osnutek slovenskega zakona o igrah na srečo, ki je, kot že rečeno, še vedno med mlin-skimi kolesi.

Osnutek zakona obravnava klasične igre na srečo, teh imamo pri nas veliko, obravnava pa tudi posebne igre na srečo. Te so tiste, ki jih prirejajo oziroma organizirajo igralnice. Bistvena značilnost osnutka zakona je, da posebne igre na srečo lahko organizirajo izključno v igralnicah. Po novem, če bo zakon sprejet, bodo igralnice lahko obisko-

IGRALNICE (ŠE VEDNO) LE ZA TUJCE

vali tudi domači državljani. Ministrstvo za finance pa bo odločilo, v kakšni valuti bomo

plačevali zabavo: v tolarjih ali kakšni bolj trdni valuti. No, vse to je še v zraku.

RAZDIRALNI VIRUS SINDIKATOV SE ŠIRI

Po šolah razsaja viroza, po mnogih podjetjih v kovinski industriji pa razdiralni virus sindikalnega boja za prestiž in članstvo. Tako so menili na nedavni seji zborničnega splošnega združenja kovinske industrije in dodali: boj med posameznimi sindikati v podjetjih je postal »kontraproduktiven«, saj sindikalni aktivisti delavcem obljublajo vse mogoče. Te obljube pa ogrožajo obstoj mnogih podjetij, če bi jih seveda hoteli izpolniti.

V katerih podjetjih poteka škodljiv boj med sindikati, na splošnem združenju niso uspeli ugotoviti, niso pa nam zanikali, da med tovrstne negativne izkušnje sodita tudi nedavna gladovna stavka v kočevski Opremi in no-

vembrska stavka v ljubljanskem Saturnusu (enem delu podjetja). Tudi na združenju so menili, da bi bilo mnogo bolje, če bi sindikati in zbornica strnili moči v dogovarjanju o socialnem paktu, ali bolje nacionalnem konsenzu. Takšno mnenje smo slišali že lani konec novembra na zborničnem upravnem odboru iz ust direktorjev Saturnusa, Ete in Slovenskih železarn, češ da morajo sindikati ravnati modro in ohraniti zmer-nost pri zahtevah.

Položaj v mnogih podjetjih je namreč tako slab, da določil iz kolektivne pogodbe ni mogoče uresničevati, dogovarjati se o socialnem paktu oziroma nacionalnem konsenzu pa se brez razvojne

politike (ki je še ni) tudi ni mogoče.

V zvezi z gospodarskim položajem so na splošnem združenju dodali dve zanimivi podrobnosti. Politika porabe proračunskih sredstev ni takšna kot v urejenih državah: z javnimi razpisi, pri katerih ima domači proizvajalec prednost, če tuja ponudba ni bolj ugodna. Lani je na primer država za policijo in vojsko veliko uvažala in to izdelkov, ki bi jih lahko naredila domača podjetja; na primer oblačila. Morda bi lanske nakupe v tujini opravičili z nujno. Toda vlada ob letošnjem proračunu ni z ničemer namignila, da bi se ta praksa utegnila spremeniti!

Boris Rugelj

Z novim zakonom je predvideno tudi lastninjenje igralnic. In to bo nedvomno še ja-bolko spora. Vlada namreč meni, da bi morala biti država v novih igralnicah lastnik do 80 odstotkov, do 20 odstotkov pa ustanovitelj. Tako zbrana sredstva naj bi država porabila za razvoj turizma, precejšen del, to je 40 odstotkov, pa za svoje potrebe, to je za proračun. No, če bo pri tem ostalo, bo turizem znova potegnil krajši konec. Namesto da bi tej gospodarski dejavnosti v prihodnje nudili več kot doslej, jo bomo prikrajšali še za doseganje virov dohodka.

Posebno poglavje v zgodbi o igrah na srečo predstavljajo igralni avtomati. Teh je v Sloveniji po najrazličnejših lokalnih, pivnicah, gostilnah in breznicah že kakih štiri tisoč. Najbolj narobe pri teh avtomatih je to, da prinašajo srečo predvsem lastnikom. Ti so jih namreč v ne malo primerih »programirali« z dokaj preprostim posegom tako, da prinašajo srečo le njim, lastnikom cinglajočih skrinjic. To pa seveda ne gre. Zato se bodo morali zasebniki in drugi posloviti od vseh svojih donosnih igrac in tovrsten srečolov prepustiti igralnicam.

Casino, po domače igralnica, je za kraj prava zlata jama. Seveda le v primeru, če se ponaša z dobrim obiskom. V Sloveniji imamo sedaj že sedem igralnic, večino novih. Strokovnjaki pravijo, da je to dovolj, saj bo njihov dohodek tudi v prihodnje odvisen predvsem od tujih gostov. Če pomislimo, da ima Italija, na primer, le štiri igralnice, jih imamo v Sloveniji dejansko več kot dovolj. To poudarjamo le zaradi tega, ker še marsikje pri nas sanjajo o zlati jami in velikih denarcih, ki jih prinašajo igre na srečo. Škoda le, da je igralcev, takih, ki imajo kaj pod palcem, premalo.

Andrej Ulaga

Rekli so

Slovenija potrebuje tuji kapital. Vendar med ljudmi v Sloveniji vlada nekakšen strah, da želijo tujci državo pokupiti. Še nikogar nisem srečal, ki bi komaj čakal na to, da bi v Sloveniji kaj kupil. Slovenija ne more v Evropo, če se zapira.

Walter Wolf

BESEDO JE TREBA DRŽATI

Komaj dobrih štirinajst dni je minilo, odkar je prvi mož mariborske Metalne Janez Gajšek napovedal uspešno proizvodnjo in poslovanje. Tako naj bi Metalna v letu 1992 kar 90 odstotkov svoje proizvodnje izvozila, saj je imela novembra lani dela že za okrog 300 milijonov dolarjev. Pogodbe za posle s tujino so bile takrat tik pred podpisom, ovira je bilo le bančno jamstvo, ki naj bi prišlo takoj po priznanju Slovenije. Eno takšno pogodbo za 9 milijonov dolarjev so še lani podpisali in naročilo že izvajajo v Metalnini družbi Tovarna investicijske opreme (TIO), prav tako pa so podpisali pogodbo za izdelavo koračnih peči, vredno milijon mark. Pri tem poslu bo delalo dva meseca trideset delavcev.

Leto naj bi se začelo

uspešno, vendar je »dilo« minuli ponedeljek grobo prekinila stavka dobrih tisoč delavcev dveh Metalninih družb – že omenjene TIO in Razvojno-strokovnih služb. Vzrok za stavko so bile seveda plače. Delavci bi jih morali dobiti v ponedeljek, 20. januarja, čeprav ne v celoti, pač pa po 6.000 tolarjev, preostanek pa do konca tega tedna. Tako sta se sporazumeli vodstvi Metalne in svobodnega sindikata, pri čemer je sindikat tako in tako pristal na premaknitev plače z 18. na 20. januar. Toda vodstvo svoje obljube ni držalo in delavci so, zaradi slabih izkušenj iz preteklega leta, ko so zlasti v prvem polletju morali večkrat s stavko izsiliti svoje pravice, prekinili delo. Začela se so pogajanja ne samo s sindikatoma omenjenih družb, ki sta

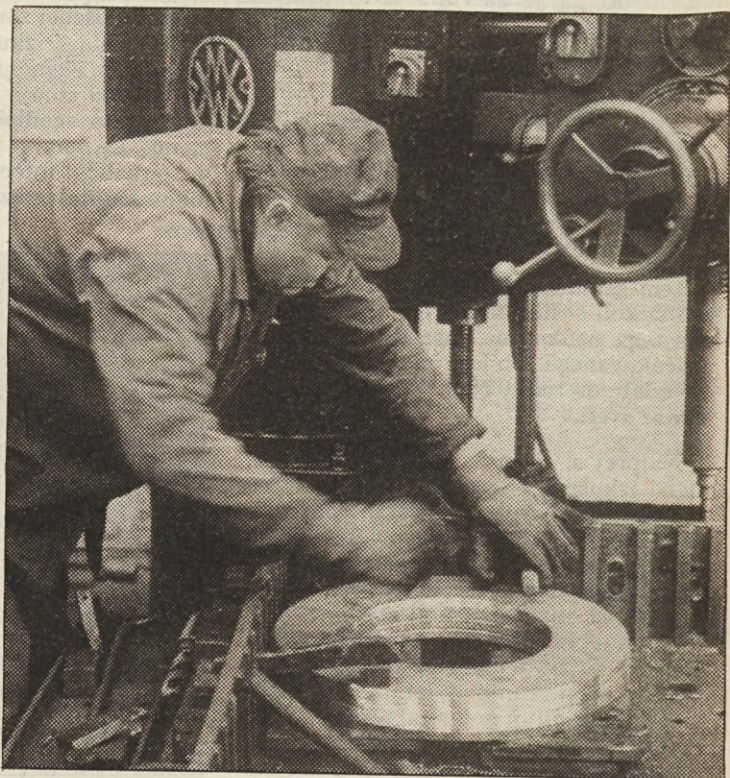
stavkali, pač pa na ravni celotne Metalne, saj tudi delavci Tovarne procesne tehnike in Tehnološko-raziskovalnega centra niso dobili plač. Ti se pač niso odločili za stavko.

Pogajanja med sindikatom in vodstvom Metalne so začeli v torek zjutraj in tik pred koncem delovnega časa so delavci le dobili izplačilne liste. Vodstvu je uspelo dobiti pri Stanovanjsko komunalni banki kredit in izplačati osebne dohodke v celoti, ne samo šest tisočakov. Decembrsko izplačilo je bilo višje za 16 odstotkov, tako da je znašala povprečna plača v Metalni ta mesec 12.100 tolarjev, najnižja pa 6.100 tolarjev.

Popoldanska izmena delavcev je v torek že normalno delala. Do stavke Metalninih de-

lavcev najbrž sploh ne bi prišlo, če bi stvari na poslovnem področju normalno teklo. Metalna je namreč že proti koncu prejšnjega leta dobila posel tudi na Tajskem, ki ga že uresničuje in prav te dni so začeli njeni delavci v koprskem pristanišču sestavljati kontejnerske žerjave za tega naročnika. Prvi del plačila zanj iz Bangkoka bi že moral priti, če se ne bi znova nekaj zataknilo, tako da bodo morali delo opraviti brez potrebnih sredstev za pripravo proizvodnje. Če bi se sedanja stavka še nadaljevala, bi to seveda močno vplivalo na uresničitev naročila, kar je vodstvo Metalne dobro zaznalo in se potrudilo pri zagotavljanju denarja za plače in si tako vsaj za mesec dni zagotovilo mir v podjetju.

Blaž Grča

Pučnikov socialdemokrat Andrej Muren bi se gordijskega vozla »zamrznjenih« deviznih vlog državljanov lotil kar naravnost. Če banka ni toliko plačilno sposobna, da privarčevane devize z obrestmi ljudem ne more vrniti, potem naj gre v stečaj, pravi Muren. Tako kot vsa druga podjetja, ki ne zmorejo več svojih obveznosti.

Ni kaj, preprosto. Pozabil je le, da sta vsaj dva razloga, ki bi na stečajni rob porinila tudi državo in posredno tudi vse devizne varčevalce. Slovenska država je namreč od pokojne Jugoslavije prevzela garancijo za devizne vloge, kar ne pomeni nič drugega, kot da bi po bančnem stečaju varčevalci devize terjali od nje. Državna blagajna pa je v tem pogledu prej kot ne prazna. Še živa banka Jugoslavije sicer trdi, da so devizne rezerve na varnem v trezorjih tujih bank, toda bolj malo je možnosti, da jih bo slovenski finančni

Stečajniki

minister Šešok kdaj videl. Tej obveznosti, ki je država ne more izpolniti prej kot v nekaj letih, kot sama pravi, pa še to le pod pogojem, če bodo ta leta devizno bogatejša, kot so bila zadnja (če bo »gospodarila« kot minister Bastl v kupčiji s Slovinom, potem na to ni računati), je seveda treba prišteti denarce, ki si jih je država pridno izposojala. Kje drugje kot pri teh bankah. Razlogov za napoved stečaja, če bi tudi zanje veljal novi stečajni zakon, je dovolj. Težavica je le v tem, da se bo množica majhnih upnikov, v tem primeru deviznih varčevalcev, za svoj denar obrisala pod nosom.

Murnovemu »zdravo razumskemu« razmišljanju so blizu tudi predlagatelji novega zakona o prisilni poravnavi in stečaju, ki ga je vlada hotela skozi parlament spraviti po skrajšanem postopku. Na dan so privlekli

Jože Poglajen

Med lastniki seveda. Delavce pa vsaj v Evropi varujejo zakonodaja in močni ter vplivni sindikati. Pogoji za to, da je stečaj v verigi tržnih odnosov nekaj normalnega, so tako postavljeni.

Pri nas je tržno gospodarstvo šele na začetku. Obremenjujejo ga predvsem zelo zapleteni repi eksperimenta z družbeno lastnino. Kdo je lastnik v teh desetletjih ustvarjenega premoženja? Vsekakor so to tudi delavci (če ne pretežno oni), ki so na račun svojih zaslužnih plač vlagali v to, kar naj bi danes večidel šlo v stečaj. Bližnjica, ki jo je ubrala vlada, jih v tem pogledu enostavno prezre. Čeprav niso bili za slabe poslovne odločitve nič krivi, jih je že dosednji stečajni zakon poslal na cesto in so o tem, da so tudi upniki propadlega podjetja, lahko le sanjali. Da bi bila mera polna, so bili stečajni (dokler jih vlada zaradi grozečih socialnih nemirov ni ustavila z odlokom) zelo priročen način, kako se znebiti odvečnih delavcev. Po novih zamislih so še na slabšem. Na cesto jih bodo lahko vrgli že v operaciji pred stečajem, ki se ji reče finančna reorganizacija (?). V stečaju ne bodo v vlogi organiziranega upnika in zato ne bodo imeli svojih predstavnikov v upniškem odboru. Še manj imajo upanja, da bodo svoje upravičene terjatve (teh je kar nekaj), ki izhajajo iz kolektivnih pogodb, lahko prednostno izterjali.

V novi ustavi je zapisano, da smo socialna država. V Ameriki poznajo besedo »looser«. To je tisti, ki vedno izgubi.

GROZLJIVKA

Na področju delovne in socialne statistike zbirajo in objavljajo podatke pri nas Zavod za statistiko Slovenije in SDK, v mednarodnem prostoru pa predvsem Mednarodna organizacija dela (ILO) iz Ženeve, v zadnjem času pa se uveljavlja tudi Evropski sindikalni inštitut (ETUI) iz Bruslja, ki publicira podatke predvsem za države ES in EFTA. V publikacijah ILO smo doslej žal prevečkrat opazili, da so bili podatki za Jugoslavijo pomanjkljivi, zastareli ali pa jih sploh ni bilo za določene statistične kategorije. Balkanska šlamparija, smo jezno komentirali. Kako bo poslej s podatki iz nove države Slovenije?

Poleg Zavoda za statistiko zbira doma podatke o osebnih dohodkih (OD) tudi SDK. Ti so za strokovne namene in pa za spremljavo plačne politike vse manj uporabni, saj preveč zamuja ali jih (nekaterih) ni na voljo (npr. OD po posameznih podjetjih) ali pa so zanje potrebne formalnosti, ki strokovnim ljudem vsaj otežujejo delo. Zategadelj si nemalo predstavniki (analitiki, računovodje, direktorji) podjetij oskrbijo sami med seboj najnovejše zanimive podatke, največkrat po panogah. Na konkretnem primeru določene panoge si bomo ogledali ne le zanimivost podatkov, ampak za današnji čas še tudi njihovo srhljivost.

Najnižji bruto OD za november, izplačan v decembru 1991, je znašal 4080 SLT (bruto!) na mesec. Na razumen način lahko samo predvidimo, da je teh 2640 SLT (neto!) le napačno sporočen podatek – sicer napisan črno na belem! Toda že naslednje podjetje v panogi z najnižjim mesečnim bruto OD je izplačalo delavcu le 5584 SLT bruto oziroma 3160 SLT neto! In še nekaj naslednjih podjetij z najnižjimi bruto izplačanimi OD:

6126 SLT, 6916 SLT, 7892 SLT, 9115 SLT, 9282 SLT.

Vsa ta podjetja (sedem) so izplačala nižje OD kot znašajo zajamčeni OD, to je 9300 SLT in seveda precej nižje kot so znašali najnižji izhodiščni OD po splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo za mesec november 1991, to je 14.367 SLT oziroma znižani za 20% 11.494.

Zastavljajo se tale vprašanja:

- Kako delavci s takšno plačo (!?) preživljajo sebe in svojo družino in zakaj ostajajo ne(s)poznani za ožjo in širšo družbeno okolico?
- Kaj počenja v teh kolektivih sindikat?
- Ali vedo direktorji v teh podjetjih (naslovi so v uredništvu DE), da pri njih izplačujejo tako nizke plače in če vedo, kako le-te »komentirajo«?
- Ali je res strah pred izgubo zaposlitve za delavce – prejemnike takih plač večje in manjše zlo kot tako beden zaslužek. Toda, če ladja tone, bo jutri potop še bolj grozljiv za (ne)preživele.

Na koncu še strokovno vprašanje, ki si ga spričo take bede za prizadete delavce skorajda ni primerno postaviti: Ali je mogoče, da so navedeni nizki OD še celo previsoki glede na učinek teh delavcev?

Vsaka plača ima dve vlogi – motivacijsko in socialno (preživetveno). V navedenih primerih sta odpovedali obe vlogi. Gospodarstveniki, zlasti direktorji, in sindikalisti, nekaj je treba v takih podjetjih storiti takoj. Stroka je tu brez moči in pomena.

S. U.

OBRATNA AMBULANTA

Prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Naš prosti čas

Kaj je pravzaprav prosti čas? To se pogosto vprašamo ali se vprašajo zlasti ženske – delavke. Ne bom pozabil, mnogo let je od tega, ko sem se vračal z nekega predavanja o zdravstvenem varstvu delavcev iz Kopra, v Novo Gorico in sem poslušal neko kontaktno oddajo o prostem času. Delavka se je jako razjezila na novinarja ali novinarko, ki je spraševala, kako preživi svoj prosti čas. Delavka je trdila: »Le kako more spraševati tako neumnost, saj vendar nimam prav nič prostega časa. Delam, po službi pridem domov, skrbeti moram za otroke, mož hoče jesti in hiša mora biti urejena, vi pa govorite o prostem času.« Dobro sem jo razumel, ker sem poznal in še vedno poznam življenje delavcev in tudi delavk.

Kaj je prosti čas? Ne poznam točno definicije za prosti čas, menim pa, da je to čas med enim in drugim »šitom«. Čeprav to ni popolnoma točno, ker je za mnoge to čas še večjega garanja. Zato je mnogo bolj vprašati: **Kaj delamo takrat, ko nismo v službi?** Če bi mi kdo odgovoril, da takrat, kadar ni v službi, pojé kosilo, potem leže, gleda televizijo ali spi do drugega dne, ko gre zopet na delo, ta prav gotovo nujno potrebuje nasvet psihiatra. Vsak od nas mora v svojem prostem času nekaj delati, pa bom raje uporabil izraz, da mora nekaj početi. Glavno in osnovno pravilo je: Vsak naj v prostem času dela to, česar ne dela v službi! To zelo rad ponavljam in ponavljam, zato da bi ljudje razumeli, da moramo v prostem času delati ali početi nekaj drugega, kar delamo osem ur na dan. Ne samo zato, da se spočijemo, pač pa tudi zato, da nismo še drugih osem ur izpostavljeni enakim škodljivostim, kot smo jim bili na delu.

Da ne bom ponavljal svojega primera, ko se moram večkrat voziti na predavanja drugim in sem takrat tudi voznik osebnega avtomobila in občasno tudi sedim, prej za pisalnim strojem, sedaj za računalnikom, in pišem.

Raje bom uporabil prisposodob, ki jo uporabljam, odkar sem bil zdravnik v obratni ambulanti v Meblu. Še vedno pri predavanjih povprašam svoje poslušalce, kaj menijo, kaj je bolj zdravo za delavca, ki je ves dan delal v lakirnici v Meblu, da popoldan v svojem prostem času:

- dela na njivi in okopava krompir ali obrezuje trto,
- lakira pohištvo v mini kleti, maksli bloka spalnega naselja v Novi Gorici.

Menim, da je vsem jasno, da je bolje, da v prostem času dela na njivi. Seveda pa to mnogim ne prija, ker trdijo, da so tisti, ki delajo na njivi, mnogo bolj izčrpajo, kot... Na vsak način se mnogo manj izčrpajo, kot tisti, ki svoj prosti čas preživijo za šankom in zvečer pridejo zelo »utrujeni« in močno pod vplivom maliganov. Vendar ti, ki se vsaki dan opijajo in polnijo državno blagajno z davki na vino in žgane pijače, svoj prosti čas zanemarjajo in zapravljajo dvakrat. Nič ne naredijo, nič ne pripomorejo k družinskemu proračunu, pač pa ga krepko oskubijo, zapravljajo denar in svoje zdravje.

ŽIVLJENJE TEČE...

Piše: Mag. Aleksej Cvetko

Še o pokojninski osnovi

Kaj prinaša nova pokojninska in invalidska zakonodaja (XIV.)

Zakon določa, kako se oblikuje pokojninska osnova z vštevanjem plače, ki jo je delavec dobil za delo, ki je bilo krajše ali daljše od polnega delovnega časa. Če je zavarovanec prejemal dohodek za delo, krajše od polnega delovnega časa, se skupna plača, prejeta za tako delo, preračuna na povprečen znesek, ki ustreza plači za poln delovni čas. Način preračuna je točno določen v zakonu. Za plačo, prejeta za delo **prek polnega delovnega časa**, je v nasprotju s starimi predpisi določeno, da se v pokojninsko osnovo upošteva v celoti, če so bili od nje plačani prispevki in ni več predvidenega pogoja, da mora biti delo prek polnega delovnega časa opravljeno kot poseben delovni pogoj.

Plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je tudi pogoj, da se v pokojninsko osnovo upošteva plača, ki jo je delavec prejel za delo v drugi organizaciji ali pri drugem delodajalcu v skladu s predpisi o delovnih razmerjih.

Zaradi mnogih nejasnosti in številnih sporov v preteklosti, ki so nastali zaradi vštevanja plač, prejetih za delo prek polnega delovnega časa v pokojninsko osnovo in morebitnih bodočih sporov, do katerih je in bo prišlo zaradi stare določbe, da se v pokojninsko osnovo všteta osebni dohodek, prejet za delo prek polnega delovnega časa samo v primeru, če je bilo delo opravljeno kot poseben delovni pogoj, po opredelitvi zakona o delovnih razmerjih, je prav, da razjasnimo pojem posebnega delovnega pogoja. V zakonu je načelno določeno, da se dela prek polnega delovnega časa ne sme uvesti, če je delo mogoče opraviti z ustrežno organizacijo in delitvijo dela, razporeditvijo delovnega časa, z uvajanjem novih izmen ali z zaposlitvijo novih delavcev. Delo prek polnega delovnega časa se šteje kot poseben delovni pogoj samo, če ga je odredil poslovodni organ (direktor), delavec s posebnimi pooblastili ali delodajalec:

- ko je nujno, da se začeto delo nadaljuje, da bi se končal delovni proces, katerega ustavev ali prekinitev bi glede na naravo tehnologije in organizacijo dela povzročila precejšno materialno škodo ali spravila v nevarnost življenje ali zdravje občanov;
- v primeru, da se s podaljšanim delom prepreči kvarjenje surovin ali materiala, prepreči okvara na delovnih sredstvih, ki bi povzročila prekinitev dela, prepreči prekinitev dela v drugih organizacijah, zagotovi varnost ljudi in premoženja, varnost prometa, vendar le, če nastane potreba po takem delu zaradi nepričakovane odsotnosti ali pomanjkanja delavcev, da se prepreči motnje procesa proizvodnje oziroma poslovanja;
- ko je nujno, da se opravi delo, ki v določenem roku ni moglo biti opravljeno zaradi pomanjkanja energije;
- če splošni interes in narava dejavnosti terjajo, da se brez prekinitve opravijo določena dela in naloge v skladu s pogoji, ki jih določajo posebni zakoni;
- v drugih primerih, če so izjemni, nujni in nepredvideni ter kot taki določeni s kolektivno pogodbo oziroma s splošnim aktom.

LOV NA BOLNIKE BO PROST

Vprašanje:

Mrežo javne zdravstvene službe naj bi po predlogu zakona o zdravstveni dejavnosti po novem sestavljali tudi zasebniki. Pod kakšnimi pogoji?

Odgovor:

Zakon o zdravstveni dejavnosti ureja temeljne usmeritve in pogoje za opravljanje zdravstvene dejavnosti. Kot javna služba se zdravstvena dejavnost opravlja v okviru mreže javne zdravstvene službe, ki jo sestavljajo javni zdravstveni zavodi ter druge pravne osebe in zasebni zdravstveni delavci na podlagi koncesije. Pri tem je predvideno, da bodo pogoji za vstop v javno zdravstveno službo za zasebnike enaki kot za javne zdravstvene zavode. Izven javne zdravstvene službe bo mogoče opravljati vsakršno dejavnost, razen dejavnosti kliniki in inštitutov, dejavnosti, ki jo zakon nalaga inštitutu in zavodom za zdravstveno varstvo, lekarniške dejavnosti, preskrbe s krvjo in krvnimi pripravki ter z organi za presajanje in mrliško pregledne službe.

Vprašanje:

Za katere javne zdravstvene službe bo po novem skrbela republika?

Odgovor:

Mrežo javne zdravstvene službe bo za osnovno zdravstveno varstvo in lekarno določala in zagotavljala občina oziroma mesto. Mrežo bolnišnične in ambulantno specialistične dejavnosti, klinik in inštitutov ter zavodov za zdravstveno varstvo pa bo določila in zagotavljala Republika Slovenija, ki bo zagotavljala tudi dopolnilna sredstva

PRAVNIK SVETUJE

za mrežo na primarni ravni na demografsko ogroženih območjih.

Gospodarske možnosti so ostale v predlogu zakona kot poseben pogoj za postavitev mreže.

Vprašanje:

Kako bo zagotovljena nujna medicinska pomoč?

Odgovor:

V okviru meril za mrežo javne zdravstvene službe bo izpeljana tudi določba 6. člena o zagotavljanju vedno dostopne nujne medicinske pomoči. Predlagatelj ocenjuje, da je določba 6. člena dovolj jasna in vključuje tudi obveznost, da zdravstveni zavodi in zasebni zdravstveni delavci svojo dejavnost organizirajo tako, da bo celotno območje Slovenije pokrito z vedno dostopno nujno pomočjo. Opredeljeno bo tudi reševanje v posebnih okoliščinah (gore, jame, ipd.), za kar morajo biti zagotovljene posebne oblike reševanja (gorska reševalna služba, helikopterski prevozi ipd.). Naloge zdravstva v izrednih razmerah, kot so večje naravne in druge nesreče ali vojna, so opredeljene v drugih predpisih in ne sodijo v ta zakon.

Vprašanje:

Ali sodi pod osnovno zdravstveno službo po predlogu

novega zakona tudi družinska medicina?

Odgovor:

Vsebinsko osnovne zdravstvene dejavnosti določa 7. člen, kamor je dodatno vključeno tudi zdravljenje, rehabilitacija in zdravstvena nega oskrbovancev v socialnih in drugih zavodih. Predlagatelj ni mogel v vsebino tega člena vključiti predlogov za posamezne preventivne programe (bolezni srca in ožilja, druge kronične bolezni, rak, itd.), ker bo to predmet strokovne opredelitve pri pripravi plana in programov. Izvajalce osnovne zdravstvene dejavnosti določa 8. člen, medtem ko organizacijske oblike (zdravstveni dom, zdravstvena postaja, obratna ambulanta) določajo členi 9, 10 in 11. V zakonu je posebej omenjeno tudi izvajanje družinske medicine, ki naj bi jo razvijali zlasti na območjih, kjer bodo delovale zdravstvene postaje in zasebni zdravniki.

Vprašanje:

Kakšna je razlika med zdravstvenim domom in zdravstveno postajo?

Odgovor:

Predlog zakona ohranja zdravstveni dom kot samostojni zavod in mu določa dejavnosti, ki jih mora opravljati oziroma organizirati v svojem okviru. Zakon predvideva tudi zdravstveno postajo, ki bo lahko vezana na zdravstveni dom ali bo samostojen zavod. Zdravstvenemu domu daje zakon tudi možnost organiziranja določenih specialističnih dejavnosti za področja, ki niso vezana na bolnišnično zdravljenje, torej kot konzultantsko dejavnost, ki je sicer opredeljena na sekundarni ravni. Zdravstveni dom bo pri tem moral upoštevati mrežo, dostopnost in organiziranost te dejavnosti na svojem območju, ter potrebe z vidika Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, predvsem pa bo moral zagotoviti strokovne povezave z drugimi izvajalci specialistične dejavnosti (na sekundarni ravni). V skladu z mrežo osnovne zdravstvene dejavnosti v občini oziroma mestu in po dogovoru z ZZZS bodo socialni in drugi zavodi lahko organizirali izvajanje osnovne zdravstvene dejavnosti za svoje varovance, prav tako pa tudi kazenski in prevzgojni zavodi.

Vprašanje:

Ali so predvidene tudi obratne ambulate?

Odgovor:

Delodajalci bodo lahko za svoje delavce zagotovili izvajanje osnovne zdravstvene dejavnosti v obratnih ambulantah, ki so v zakonu predvidene kot najmanjša enota za opravljanje preventivnega zdravstvenega varstva delavcev (to varstvo je v pristojnosti delodajalcev) pa tudi druge osnovne zdravstvene dejavnosti v skladu z mrežo na določenem območju.

(Vir: Ministrstvo za zdravstvo, družino in socialno varstvo Republike Slovenije)

ZGOVORNE ŠTEVILKE

Kdo bo Vidku kupil srajčico

Čeprav nekateri trdijo, da smo nekoč veliko lepše živeli, pa ugotovitev, da so bile oktobrske plače na ravni plač iz leta 1969, ni ravno razveseljiva. Pa si pogledajmo, kaj smo si za povprečno plačo lahko kupili takrat in kaj sedaj.

	leto 1969	leto 1991		leto 1969	leto 1991
črn kruh kg	546	366	moška srajca	17	12,7
prava kava kg	31,9	33,7	sveže mleko liter	551	759
sladkor kg	260	476	krompir kg	760	1.002
moški čevlji par	10	11,2	govedina kg	56	85
olje liter	140	217	svinjina kg	61	72

Kljub vsemu pesimizmu in črnenju minulih časov pa smo vseeno le dosegli določen napredek. Če nič drugega, nam vsaj mleko, sladkor in krompir tečejo v potokih oziroma kilogramih.

Nižje carine

Samostojnost nam je prinesla poleg drugih prednosti tudi nižje carine. Na blago, uvoženo iz zahodnih držav, je bila odpravljena 7,5-odstotna taksa in njena obdavčitev. To pomeni, da se za nekatere stvari spet splača iti čez mejo, če seveda imate denar. Primerjava prejšnjih dajatev s sedanjimi pa pokaže tole:

izdelek	prej	sedaj v odstotkih
tehnični predmeti	40	39,55
pražena kava	90,50	85,25
surova kava	70,00	62,75
aparati, peči, orodje	57,20	48,20
živila, računalniki, mot. žage	34,93	27,20
obutev, oblačila	40,17	32,14

Novo in koristno Za vse, ki vas zanima

Nova ureditev pokojninskega in invalidskega zavarovanja

Avtor: **mag. Aleksej Cvetko**

Hkrati o tem, ko predstavljamo priročnik Nova ureditev pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pripravljamo tudi seminar o novem pokojninskem in invalidskem sistemu.

Razčlenjene bodo vse spremembe zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju s posebnimi poudarki na temah:

- zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji,
- spmembe pogojev za upokojevanje,
- nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni,
- nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti,
- spremenjeni postopki za uveljavljanje in varstvo pravic, revizija, sodno varstvo,
- organizacijske spremembe,
- kako s pridobljenimi pravicami

Seminar bosta vodila avtor priročnika **mag. Aleksej Cvetko** in **dr. Ivan Žužek**, sodnika Sodišča združenega dela Republike Slovenije.

Kotizacija za seminar, ki bo v Domu sindikatov, Dalmatinova 4, Ljubljana, znaša 2.000 tolarjev.

V kotizacijo je vključen priročnik.

Kotizacijo nakažete na ŽR ČZP Enotnost: 50101-603-46834

Prednaročniška cena priročnika je 430 tolarjev.

Naročite ga lahko pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefoni št. (061) 321-255, 110-033, 311-956, 313-942.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam
..... izvod(ov) priročnika ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

- račun bomo plačali v zakonitem roku
- priročnik pošljite po povzetju

Posameznim kupcem in naročila po telefonu pošiljamo po povzetju!

Žig Podpis naročnika:

PRIJAVNICA ZA SEMINAR O NOvem POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM SISTEMU

Naslov:

Ulica, pošt. št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

- Kotizacijo 2.000 SLT bom poravnal na ŽR ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, št. 50101-603-46834
- Potrdilo o plačani kotizaciji bom predložil na seminarju.

Žig Podpis:

Preberite ta teden v slovenskem tedniku

NOVA DOBA

DULARJEVI ČEVAPČIČI

NE JOČI, NATAŠA BOKAL

MARIBOR V KREMLJIH POLICIJE

PRVE SLOVENSKE IGRALNE KARTE

Dober časopis za slabe čase

RAČUNAJTE NAME

EKONOMSKO KOMERCIALNI TEHNIK (V. stopnja)
pripravnik, Andreja Pelko, telefon (061) 746-388, posebna znanja: stroje-pisje, voznik B kategorije.
DIPL. ANGLIST IN NEMCIST (VII. stopnja)
Valerija Jerman, Tomšičeva 23, 62250 Ptuj, posebna znanja: pasivno italijan-sko, špansko, strojepisje, vozniki izpit.

STROJNI KLJUČAVNIČAR (IV. stopnja)
Rajko Ojstrež, lg 440, 61292 lg, posebna znanja: delo na stiskalnicah - prešah.

INŽENIR (VI. stopnja)
Marko Jevnikar, Ul. M. Pijade 14, Maribor, telefon (062) 208-76 posebna znanaja: general management, nagrajevanje podjetništva.

D. INŽ. ARHITEKTURE (VII. stopnja)
telefon (061) 345-060, posebna znanja: oblikovanje pohištva, oblikovanje-oprema stanovanjskih in javnih prostorov.

Slepca za pot in bedaka za nasvet ne vprašuj!

Slovenski pregovor

Ali ste že kdaj pomislili, da bi kdo potreboval vaše znanje? Ali ste ga že komu ponudili? Niste?

KAŽIPOT DE vam ponuja tole možnost. Napišite, kdo ste in kaj znate!

Ime in priimek:

Naslov ali telefonske številka:

Poklic:

Stopnja izobrazbe:

Posebna znanja:

Oglas bomo brezplačno objavili v KAŽIPOTU DE.

Izpolnjen kupon pošljite na naslov: Uredništvo DE, za Kažipot, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

Borzno sporočilo številka 3

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA sprejema ponudbe prostih počitniških zmogljivosti in jih posreduje, organizira zamejavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Uresničimo tudi vaš predlog za sindikalne izlete in potovanja.

Posebno pomoč nudimo tudi pri lastninjenju počitniških objektov sindikalnih organizacij.

Pišite nam ali telefonirajte na številko (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

- Bungalov na Rogli** – za 5 oseb; dnevni prostor, kuhinja, TWC, spalnica. Cena 850,00 SLT na dan. Termini po 14. februarju.
- Apartmaji na Pokljuki**: veliki apartma za 4 osebe – bivalni dnevni prostor, kuhinjska niša, jedilni kot, spalnica, kopalnica, velik balkon. Cena: veliki apartma 620,000 SLT na dan. Prosto od 10. februarja naprej
- Počitniška hišica v Bohinju**, Bohinjsko Jezero – za 7 oseb v treh spalnicah, prijetnem dnevnem prostoru s kaminom, kuhinja in kopalnica. Prijazna okolica v malce oddaljenem idiličnem kotičku pod Komarčo. Termini po 16. februarju; najemnina 730 SLT in 100 SLT na dan.
- Naravno zdravilišče Triglav Mojstrana** – posebna ponudba za šole v naravi do 80 oseb. Cena polnega penziona z dodatno malico za skupine nad 25 oseb 14,50 DEM v tolaški protivrednosti. Objekt je na razpolago tudi penzionskim gostom. Cena penziona 580 SLT, polpenziona 500 SLT, prenočitev z zajtrkom 430 SLT.
- Počitniška hišica na Pokljuki** – omogoča prijetno bivanje 9 osebam. Hiška ima veliko dnevno sobo, opremljeno kuhinjo, tri spalnice, kopalnico z WC. Najemnina je 1.400 SLT na dan. Možen je obračun za manj gostov. Termini v drugi polovici februarja.
- Apartmaji v Kranjski Gori** – za tri ali šest oseb; spalnica, opremljena kuhinja. Cene: mali apartma 420,00 SLT na dan, veliki 690,00. Termini po 9. februarju.
- Sobe v kmečki hiši v vasi Sorica** – dve štiriposteljni sobi, skupna kuhinja, TWC. Cena 230,00 SLT na dan. Termini po 10. februarju.
- Apartmaji na Krvavcu** za 4 osebe – cena 1400 SLT. Termini po 15. februarju. Popust pri smučarski vozovnici.
- Počitniški dom v Kranjski Gori** – v celoti obnovljen; dve-, tri- ali štiriposteljne sobe z etažnimi TWC. Skupaj 80 ležišč. Dom ima več skupnih prostorov, TV, video, dnevni prostor v vsakem nadstropju in skupno restavracijo. Cena polnega penziona 605,00 SLT. Termin od 2. do 9. februarja – nekaj tudi po 10. februarju.
- Penzion Žito v Bohinju** – polpenzion v 3- in 4- posteljnih sobah, etažni TWC, skupno 17 ležišč. Cena 815 SLT. Nekaj prostih mest je še v času šolskih počitnic.

SVEŽE S TRGA

Ljubljanska osrednja tržnica od 20. do 25. januarja

Mlevski izdelki

ajdova moka	120	solata endivija	200
koruzna moka	60	solata mehka	300
pšenična moka	25–50	špinača	400
		brstični ohrovt	320
		kisla repa	60–80
		kislo zelje	60–80

Zelenjava

cvetača	200–250		
čebula	40–50	Sadje	
česen	200–220	hruške	60–70
fižol v zrnju	60–100	jabolka	40–70
krompir	20–30	orehova jedrca	600
korenje	80–160		
pesa	50	Jajca	8–12
peteršilj	200–600		
radič	200–320	Med	220–280

11. **Kranjska Gora – Krvavec** – petdnevni prevoz iz Ljubljane na smučišča v Kranjski Gori ali na Krvavec in smučarski tečaj. Prijave sprejema **Mladi turist (061) 312-185**. Cena: Krvavec – otroci 3900 SLT, odrasli 5100 SLT. Kranjska Gora – otroci 3330 SLT, odrasli 3980 SLT. Prevoz vsak dan od 25. januarja naprej. Možnost izposoje smučarske opreme.

12. **Apartmaji v Podkorenu** – za tri oziroma štiri osebe od 9. do 16. februarja. Cena: mali 26 DEM, veliki 28 DEM dnevno v tolaški protivrednosti.

13. **Bovec – Kanin** – apartma za 6 oseb od 9. do 16. februarja. Cena 34 DEM v tolaški protivrednosti na dan.

14. **Velika planina** – apartma za 6 oseb od 8. do 15. februarja. Cena 30 DEM na dan v tolaški protivrednosti.

NOVA KNJIGA • PRED IZIDOM PRED IZIDOM • NOVA KNJIGA

Dr. Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE PODJETIJ

Iz vsebine:

- Participacija – kaj je to?
- Vzroki participacije
- Cilji participacije
- Vsebina in moč participacije
- Organizacijske oblike participacije
- Prednosti in kritike participacije
- Uspešnost podjetij v lasti zaposlenih
- Evropski modeli participacije
- Od samoupravljanja k soupravljanju
- Kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«

Knjiga bo izšla v založbi ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

Cena: 250 SLT.

Naročite jo lahko na naslov:

Ljubljana,
Dalmatinova 4, telefoni št. 321-255, 110-033.

Zdravilišča

- Počitniški bungalov v Čatežu** – za 5 oseb, v celoti opremljen. Cena 670,00 SLT na dan. Termini od 9. februarja naprej.
- Hišica v Čatežu** – opremljena za 4 osebe. Cena 590 SLT dnevno za hišico in 6 DEM dnevno za odrasle osebe. Termini do 8. 2. 1992.
- Atomske toplice** – apartma za 3 osebe v celoti opremljen, TV. Cena 980 SLT na dan. Za kopališke karte 60% popust.

POSEBNA PONUDBA

ŠOLA V NARAVI – hotel na Arehu – Pohorje – 80 ležišč v času od 15. februarja do 21. februarja. V času od 21. do 29. februarja pa 40 ležišč. Cene: za osnovnošolce 15 DEM za srednješolce 18 DEM v tolaški protivrednosti. Smučišče ob hotelu.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Vabimo vas, da nam posredujete proste zmogljivosti za šole v naravi v februarju. Kapacitete od 50 oseb dalje.

Borza sindikalnega turizma je vstopila v četrto leto delovanja. Vsem dosedanjim sodelavcem se zahvaljujemo za skupno poslovanje. Prijazno na svidenje tudi letos!

Želimo vam prijetno bivanje! Borza sindikalnega turizma.

Borza sodelavca:
Metod Zalar in Doro Hvalica

POT DO BOGASTVA

Gospodarimo s sindikalno članarino

Članom sindikata – predsednikom in sindikalnim zaupnikom

Samo organizacijsko in gmotno močan sindikat lahko uspešno pomaga in zagovarja interese svojega članstva.

Zato mora biti v interesu vseh oblik organiziranosti sindikatov, da prosta sredstva sindikalne članarine vlagajo kot sredstva na odpoklic ali vezana sredstva v Delavski hranilnici, v kateri bo vaš denar ekonomično in varno naložen:

- saj bomo ohranjali realno vrednost sredstev,
- zagotavljali oplemenitenje in socialno porabo sredstev,
- tako bomo skupaj z vami in varčevalci v Delavski hranilnici zagotavljali sredstva za pomoč in kreditiranje, kadar bodo člani sindikata to potrebovali.

Ugodne pogoje za to vam daje Delavska hranilnica. Delavska hranilnica daje možnost oplemenitenja sredstev blagajne vzajemne pomoči – pogoji po dogovoru.

Obrestne mere za tolaške depozite so:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	60%–70% R	11,6%–12,7%
– vezava sredstev nad 1 mesec	R – 1%	15,5%
– vezava sredstev nad 2 mesec	R – 2%	15,6%
– vezava sredstev nad 3 mesec	R + 3%	15,7%
		266%–310%
		448%
		454%
		459%

Zato pohitite in zahtevajte pojasnila na Dalmatinovi 4 ali po telefonu (061) 312-098, 316-881 ali pa pri tistih, ki že tako gospodarijo s sindikalno članarino.

DELAVCEM, KUPCEM STANOVANJ!

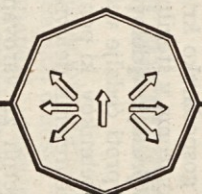
Stanovanjski zakon je odprl možnost za nakup stanovanj pod precej ugodnimi pogoji. Seveda pa je potrebno imeti denar. Vemo, da kupci stanovanj iščete različne oblike in načine, kako si ga zagotoviti. 60-dnevni zakonski rok vam omogoča, da svoja sredstva oplemenitite. Kako?

Odgovor vam ponuja Delavska hranilnica, d. o. o. Za vezavo sredstev pri nas do 59 dni, in sicer:

	MESEČNA OBRESTNA MERA	LETNA OBRESTNA MERA
OBRESTNA MERA do 10 dni R	15,4%	443%
nad 10 dni R + 5	15,9%	470%

Če bi varčevali 100.000,00 SLT 59 dni, bi pod temi pogoji dobili vrnjeno glavnico z obrestmi v višini 132.388,00 SLT. Zato se čimprej oglašite v Delavski hranilnici, d. o. o. Dalmatinova 4, Ljubljana, ali pa pokličite po tel.: (061) 312-098, 316-881, kjer vam bomo radi posredovali dodatne informacije.

Delavska hranilnica, d. o. o.

KAZIPOT CEN

Zunaj pada sneg, ceste in predvsem pločniki so nespluženi, zato se je nevarno podajati na kakršenkoli sprehod po Ljubljani. Seveda pa naša patrulja ni obsedela doma, temveč se je tokrat podala od trgovine do trgovine, da bi za vas zbrala podatke o tem, kje se plača kupovati.

Komaj smo prejšnji teden pohvalili cene olja, da so ostale iste kot prej, že so ta teden višje. Tako morate nekje za liter olja odšteti tudi že 112 tolarjev, kar je skoraj za 20 tolarjev več. Drugače pa so cene ostale na enaki ravni kot prej, podražilo se je edino mleko, kar pa smo tudi napovedali. Seveda pa so spremenjene tudi cene praška, ki so tako ali tako vsak teden drugačne.

Prejšnji teden smo napačno napovedali, da se bo hrana po 3. februarju pocenila zaradi nižjih davkov. Prvič, davki bodo v veljavi že 1. februarja, drugič, hrana se bo podražila in ne pocenila, saj je bila doslej oproščena dajatev. Kaj to pomeni za našo denarnico, lahko predvidevamo, sicer pa počakajmo še malo več kot teden dni, pa bo vse jasno. Verjetno pa se vam plača konec meseca le nakupiti malo večjo zalogo.

	Maxi-market Lj.	Super-market Lj.	Nama Titova	Blagov. Bežigrad	Mercator Slovenč.	Emona Cigalet.	Delikatesa Titova 28	Emona Hubad.	Kašča Hošimin.	Sončnica Ulica nar. zašč.	Fortis Hošimin.	Forum Titova
BLAGO/TRGOVINA												
OLJE – 1 l, steklenica Cekin-rastlinsko	95,70	109,90	–	109,90	93,60	109,90	112,00	–	–	93,60	–	93,60
KIS – 1 l, PVC Šampionka-vinski	86,30	89,70	–	79,40	86,30	89,70	–	89,70	90,00	–	–	–
SLADKOR – 1 kg TSO Ormož-kristal	–	–	–	–	49,40	–	49,00	–	56,00	60,30	51,90	–
SOL – 1 kg, morska Droga-mleta	39,20	39,20	–	42,60	39,40	39,20	–	39,20	39,00	45,20	39,00	39,40
MOKA – 1 kg Mlinotest-tip 500	21,60	21,60	–	–	21,50	21,60	28,80	–	–	22,30	24,10	27,10
SALAMA – 1 kg MIZ Emona-posebna	355,40	355,40	–	428,20	–	355,40	–	355,40	–	–	–	–
SADNI SIRUP – 1 l Presad-malina	151,00	156,70	–	–	–	156,70	139,00	156,70	–	–	–	–
MLEKO – 1 l, PVC LM-3,2%	30,40	30,40	–	30,40	30,40	30,40	30,40	30,40	30,40	30,50	30,40	30,40
ŠPAGETI – 0,5 kg Mlinotest	54,40	54,40	–	54,40	–	–	42,30	54,40	–	59,90	54,70	–
PRALNI PRAŠEK Henkel-Persil	622,50	622,50	–	632,90	564,40	622,50	–	622,50	–	632,90	–	–

KAJ DELAJO

v republiških odborih

skei

Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije

Vladimir Bizovičar, sekretar: V Inštitutu za varilstvo Ljubljana je bil te dni ustanovni sestanek sindikata podjetja, katerega večina delavcev se je vključila v sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije.

Predstavniki vodstva in strokovne službe republiškega in območnega odbora SKEI smo se informirali o pripravah na reorganizacijo Inštituta, o problematiki poslovanja, o predvidenih presežkih delavcev (nekaj delavcev je že na čakanju doma).

Sekretar SKEI Vladimir Bizovičar je navzoče seznanil z organiziranostjo SKEI, z aktivnostmi in problematiko, s katero se SKEI v teh kritičnih razmerah srečuje in ukvarja v podjetjih dejavnosti. Materialno-socialni položaj delavcev je v večjem delu dejavnosti ogrožen. Opozoril je na zahteve SKEI pri pravi socialnega pakta, lastninske zakonodaje, zakona o soupravljanju, zakona o stečajih in drugih.

Pravica SKEI Lidija Jerkič pa je opozorila na najočitnejše in najbolj številne kršitve panožne kolektivne pogodbe in odgovarjala na konkretna vprašanja navzočih.

Na sestanku žal ni bilo nikogar izmed vodilnih delavcev Inštituta, ki bi lahko takoj pojasnil, zakaj npr. nimajo aktov o presežkih delavcev, zakaj so akti zastarani oziroma že več let niso dopolnjeni.

Sprejet je bil dogovor, da se skliče sestanek z vodstvom in povabi naj predstavnike SKEI.

Na sestanku so bile tudi volitive novega 5-članskega vodstva sindikata podjetja. Za predsednika je bil soglasno izvoljen ing. Bojan Rom.

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Miloš Mikolič, sekretar: Na posvetu predsednikov sindikatov v podjetjih za varovanje premoženja smo ocenili organiziranost njihovega sindikata in dokaj težak ekonomski položaj. Največji problem je veliko zaostajanje osebnih dohodkov, ki so daleč pod izhodišči splošne kolektivne pogodbe in ne vidijo možnosti, da bi se kaj kmalu stanje popravilo. Splošno gospodarsko krizo čutijo neposredno pri neplačanih storitvah oziroma v številnih prekinitvah pogodb, zato jih je strah zaradi presežkov delovne sile in možnosti za stečaj. Nemočni so tudi proti čedalje večji – po njihovi oceni – neljalni konkurenci zasebnikov, ki ponujajo enake storitve bistveno ceneje zaradi neurejenih delovno-pravnih pravic svojih delavcev.

Sindikalno povezovanje delavcev v podjetjih za varovanje premoženja je posebej težko, saj so delovna mesta razdrobljena, med seboj se niti dobro ne poznajo in sploh nimajo možnosti, da bi se zbrali skupaj. Tudi njihova konferenca delavcev pri ROS ni zazvela, zato smo se na posvetu dogovorili, da jo kot stalno obliko delovanja opustimo in bodo člani urejali svoje pravice in interese v območni organizaciji.

Ce pa bo izražena potreba po urejanju specifičnega problema, bomo v takem primeru pri ROS brez zadržkov sklicali ustrezen posvet ali konferenco.

Sindikat finančnih organizacij

Milena Mirkovič, sekretarka: Na redni seji izvršnega odbora ROS, ki je bila 21. 1. 1992 smo se odločili:

– da bomo po programu dela organizirali zimskošportno srečanje;

– da ponovno pozovemo tiste, ki še niso poslali podatkov o sindikalnih zaupnikih, saj je rok potekel in bomo šele nato lahko izdali izkaznice, s katerimi bi se zaupnik dokazal in zavaroval pri pogajanjih in zahtevah za pravice delavcev pri poslovalnih organizacijah. S tem bi uvrstili tudi dele sindikata;

– bili smo že proti tezam zakona o reprezentativnosti sindikatov; sedaj je zakon kljub temu v osnutku na skupščinskih klopetih. Sprašujemo predlagatelja, kje so vsi drugi predhodni zakoni, ki opredeljujejo in urejajo pravice delavcev, predvsem zakon o soupravljanju, zakon o lastninstvu, zakon o izvajanju kolektivne pogodbe in drugi zakoni, ki zagotavljajo ekonomsko in socialno varnost delavcev.

Sindikat kemične, nekovinske in gumarske industrije

Franjo Krsnik, sekretar: IZHODIŠČNI OD ZA JANUAR 1992

Tarifni razred	Mesečni bruto OD v SLT SKP	KPD
I. Enostavna dela	19.072,00	20.026,00
II. Manj zahtevna dela	20.988,00	22.037,00
III. Srednjezahtevna dela	23.438,00	24.610,00
IV. Zahtevna dela	26.131,00	27.439,00
V. Bolj zahtevna dela	29.561,00	31.039,00
VI. Zelo zahtevna dela	35.282,00	37.046,00
VII. Visokozahtevna dela	40.055,00	42.058,00
VIII. Najbolj zahtevna dela	47.688,00	50.072,00
IX. Izjemno pomembna, najbolj zah. dela	57.208,00	60.068,00

Rast življenjskih stroškov v decembru 1991 znaša 16,00 %. Upoštevana rast izhodiščnih osebnih dohodkov po eskalacijski lestvici je 14,30 %.

Sindikat gozdarstva

Marjan Ferčec, sekretar: skladno s 27. členom kolektivne pogodbe za gozdarstvo vam sporočamo nove vrednosti izhodiščnih osebnih dohodkov za januar 1992.

I. tarifni razred	22.364,00 SLT
II. tarifni razred	32.669,00 SLT
III. tarifni razred	37.438,00 SLT
IV. tarifni razred	39.838,00 SLT
V. tarifni razred	41.023,00 SLT
VI. tarifni razred	43.160,00 SLT
VII. tarifni razred	53.579,00 SLT
VIII. tarifni razred	63.756,00 SLT
IX. tarifni razred	76.510,00 SLT

Povračilo stroškov prehrane med delom znaša 2. 647,00 SLT.

v območnih odborih sindikatov

Območna organizacija ZSSS Domžale

Sindikat delavcev VVO kljub temu, da je Izvršni svet SO ugodil njihovi zahtevi po uskladitvi plač s kolektivno pogodbo in jim nakazal ustrezna sredstva, še ni zadovoljen, saj delež sredstev, ki ga prispevajo uporabniki, ni bil pravočasno pridobljen, uskladitev OD pa ovirana. Vprašljivo je pa tudi to, ali cena storitev sledi ceni stroškov vzgojno-varstvenega zavoda. Razmisлити bi treba tudi o pestrejši ponudbi storitev, izdelati nove normative (ki so še iz leta 1978), posamičnem oblikovanju cen storitev enote VVO glede na lokacijo itd. Za sindikat torej vrhan koš dela.

Sindikat Komunalno stanovanjskega podjetja se z vodstvom podjetja dogovarja za izplačilo terjatve za razliko med izplačanimi OD in panožno kolektivno pogodbo za preteklo leto. V vodstvu podjetja je čutili pripravljenost poravnati to terjatev, vendar pa je to odvisno še od rezultatov poslovanja za leto 1991 in sklepa IS SO (kot ustanovitelj podjetja) o razporeditvi sredstev po zaključnem računu.

V planu za leto 1992 je predvidena potrebna masa za osebne dohodke in druge osebne prejemke po panožni kolektivni pogodbi. Kako bo z izplačilom OD v letošnjem letu pa je odvisno tudi od sprejema plana tega podjetja na IS SO.

Na zahtevo sindikata bodo v najkrajšem času pripravljene pogodbe o zaposlitvi, ki jih delavci še nimajo.

Justi Arnus

Sindikalna lista 92

(drugi del)

januar 1992

V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje september – november 1991 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz sredstev neposredne skupne porabe.

Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od septembra do novembra znaša 12.606 tolarjev

1. Jubilejne nagrade	6.303,00 SLT
– za 10 let	9.155,00 SLT
– za 20 let	12.606,00 SLT
2. Nagrada ob upokojitvi	37.818,00 SLT
3. Solidarnostne pomoči	12.606,00 SLT

Če se v podjetju izplačuje regres za letni dopust, opozarjamo na nujnost preračuna neto zneska v bruto, skladno z zakoni o davkih.

Vir: podatki Zavoda RS za statistiko

V prejšnji številki nam je pri podatku za novo kilometrino zagodel tiskarski skrat ali pa kdo drug. Povečal je novo kilometrino za deset stotinov. Čeprav ne bo zaradi tega nihče propadel, pa tudi obogatel ne, moramo vseeno biti natančni. Kilometrino ni 14,30 SLT, ampak 14,20 SLT.

Za napako se opravičujemo.

GROZLJIVKA

Da, res je grozljivo, če podatke iz te življenjske košarice primerjate s svojo plačo. Le kdo lahko živi tako. Morda redki izbranci, velika večina pa prav gotovo ne.

In kaj naj rečejo šele gradbinci?

Po podatkih Gospodarske zbornice – sekcije za gradbeništvo in IGM je bil lani najnižji osebni dohodek v enem izmed podjetij 4.080 SLT (bruto). Neto je to 2.640 SLT! Več podjetij te dejavnosti pa je imelo najnižje plače in to od 6.126 do 9.282 SLT, bruto seveda. Vsa ta podjetja, sedem jih je, so izplačevala torej nižje plače, kot pa so zajamčene.

Ni torej čudno, če se je strokovni sodelavec sindikata delavcev gradbenih dejavnosti dr. Stane Uhan ob teh podatkih spraveval:

Kako delavci preživijo sebe in svojo družino s tako plačo in zakaj ostajajo anonimni za širšo družbeno okolico?

Kaj počenja v teh kolektivih sindikat?

Ali vedo direktorji v teh podjetjih, da pri njih izplačujejo tako mizerne plače in če vedo, kako jih komentirajo?

Ali je res strah pred izgubo zaposlitve za delavce – prejemnike takih plač večje zlo kot tako beden zaslužek? Toda, če ladja tone, bo jutri potop še bolj grozljiv.

Na koncu pa še podatek v razmislek. V gradbeni dejavnosti je razmerje med najnižjo in najvišjo plačo 1:28!!

OCENJENI ŽIVLJENJSKI STROŠKI TRI- IN ŠTIRIČLANSKE DRUŽINE DECEMBER 1991

	tričlanska delavska družina			štiričlanska delavska družina			indeks cen življenjskih potrebščin XII./XI. 91
	povprečni stroški	minimalni stroški	minim. mes. stroški	povprečni stroški	minimalni stroški	minim. mes. stroški	
Skupina dobrin iz košarice							
1. Hrana	18701,95	13119,65	13119,65	21071,12	16051,89	16051,89	119,90
2. Pijača	2025,55	769,64	769,64	2033,97	774,11	774,11	123,70
3. Kajenje	666,00	360,00	360,00	666,00	360,00	360,00	100,00
4. Oblačila	6932,88	4254,04	176,14	8476,05	5235,43	194,27	117,40
5. Obutev	1922,71	1458,50	0,00	2264,10	1604,48	0,00	133,70
6. Stanovanje	2818,27	2022,48	1602,93	3442,62	2436,12	1928,24	102,10
7. Ogrevanje, razsvetljava	4163,69	2845,09	2098,63	5173,72	3484,43	2588,53	110,20
8. Gospodinjina oprema	4023,58	2082,96	0,00	4777,52	2391,86	0,00	119,60
9. Higiena, zdravstvena nega	3148,38	2611,37	2344,91	3706,08	3063,94	2787,55	123,00
10. Izobr., kultura, razvedrilo	5815,98	2569,60	1621,44	6657,99	2953,21	1667,05	116,90
11. Prometna sr. in storitve	10874,27	2989,57	633,63	13617,91	4312,38	879,53	105,60
12. Razni predmeti in storitve	638,72	405,17	0,00	786,41	464,99	0,00	116,00
13. Drugi izdatki	4547,88	983,01	807,40	4999,47	1033,19	807,40	116,00
SKUPAJ (v SLT)	64279,85	36471,08	23534,35	77674,97	44166,03	28038,56	
stopnja rasti XII./XI. 91	15,23	16,55	16,86	15,16	16,31	16,84	

Če banka ni toliko plačilno sposobna, da privarčevanih deviz z obrestmi vred ne more vrniti ljudem, potem naj gre v stečaj!

STEČAJNIKI

(ali kako so hoteli predlagatelji novega zakona o prisilni poravnavi in stečaju po skrajšanem postopku spraviti skozi slovenski parlament tovrstni zakon, ki se še Američanom zdi prekrut)

Vprašanje:
Delavka je zaposlena v vrtcu kot varuhinja. Končala je gimnazij in študij nadaljevala na Pedagoški akademiji, kjer je opravila deset izpitov, ki jih zahteva tudi višja vzgojiteljska šola. Po kolektivni pogodbi ji v vrtcu ne priznajo niti srednje šole, temveč le 18-mesečno solanje, ki ga imajo nekatere varuhinje. Ali je to potrebno?

Odgovor:
Delavka ima srednješolsko izobrazbo, saj višje šole še ni zaključila. Panožna kolektivna pogodba za vzgojno-varstvene dejavnosti še ni bila sprejeta, zato je treba upoštevati splošno kolektivno pogodbo za gospodarske dejavnosti v Sloveniji (Ur. l. RS 18/91), ki v 3. točki 34. člena določa, da z razvrščanjem v tarifne razrede delavcu ni moč zmanjšati doseganje plače.

Prijetelji tenisa

Začetniki, igralci in rekreativci – vaditelji, učitelji in trenerji – teniški sodniki...!

Izšel bo prvi slovenski

Teniški leksikon

- Vse o tenisu od ATP do WTA, od Gorana Ivaniševića do Johna McEnroja, od Mime Jauševca do Monike Seleš...
- Rezultati in lestvice v zadnjem desetletju...
- Grand slam turnirji... Davis cup... zmagovalci in poraženci
- Slovenska teniška sezona 91

Kaj je bistvo socialnega pakta

Osnovna ideja socialnega pakta je spoznanje, da je le z dogovorom med sindikati, delodajalci in vlado mogoče uresničiti stabilizacijski program, ki je praviloma uperjen predvsem proti inflaciji. Za doseg tega pa naj vsebina pakta jamči, da bo vsak poseg v nominalne ekonomske spremenljivke odvisen od določenih med seboj odvisnih potez oziroma ravnanj vsake izmed pogodbenih strank. Sindikati bi se za določeno obdobje zavezali, da ne bodo povezovali svojih zahtev za povečevanje plač povsem v skladu z rastjo življenjskih stroškov, če le-ti ne bi presegli dogovorjene kritične ravni. Vlada bi se zavezala, da bo storila vse v okviru njene pristojnosti, da s primerno proračunsko in tečajno politiko, zadrževanjem cen gospodarske infrastrukture in komunale vpliva na nižjo rast cen. Slednje naj bi bila obveznost tudi delodajalcev oziroma tistih monopolistov, ki lahko s svojimi posegi bistveno vplivajo na standard prebivalstva. Del dobrička naj bi se usmeril v odpiranje novih delovnih mest.

Pomembno je to, da morajo biti rezultati stabilizacijske politike in s tem tudi socialnega pakta vidni v zelo kratkem obdobju. Zato se socialni pakti sklepajo praviloma za obdobje nekaj mesecev. Če se pokažejo uspehi, se veljavnost socialnega pakta podaljšuje, če ne, se prekine. Socialni pakti lahko partnerji kadarkoli razdrejo, če se nekd ne ravna v skladu z dogovorom.

Kakšne so trenutne ovire

Za sklenitev socialnega pakta je potrebno ustvariti znosne razmere. Potrebna je revizija zajamčenega osebnega dohodka oziroma vseh elementov, ki določajo ceno delovne sile, odpravo zamrzitve plač oziroma ustvariti možnosti za uveljavitev kolektivnih pogodb. Temeljni pogoj socialnega pakta je stabilizacijski program, razvojni socialni program, saj socialni pakt ne more biti nadomestek le-tega. Zagotoviti je potrebno hitro in učinkovito pravno varstvo pravic delavcev kot tudi oblikovito tripartitni skupni organ vlade, zbornice in sindikatov za medsebojno obveščanje, posvetovanje in dogovarjanje. Skratka, potrebno je ustvariti nujno potrebno medsebojno, vsaj minimalno, zaupanje, hkrati pa ne dopustiti, da bi razvoj države Slovenije temeljil na podcenjeni delovni sili.

Mag. Dušan Semolič,
predsednik Zveze svobodnih sindikatov

Struktura življenjskih stroškov DECEMBER 1991

1. Hrana	26,0	36,0	55,7	27,1	36,3	57,2
2. Pijača	3,2	2,1	3,3	2,6	1,8	2,8
3. Kajenje	1,0	1,0	1,5	0,9	0,8	1,3
4. Oblačila	10,8	11,7	0,7	10,9	11,9	0,7
5. Obutev	3,0	4,0	0,0	2,9	3,6	0,0
6. Stanovanje	4,4	5,5	6,8	4,4	5,5	6,9
7. Ogrevanje, razsvetljava	6,5	7,8	8,9	6,7	7,9	9,2
8. Gospodinjina oprema	6,3	5,7	0,0	6,2	5,4	0,0
9. Higiena, zdravstvena nega	4,9	7,2	10,0	4,8	6,9	9,9
10. Izobr., kultura, razvedrilo	9,0	7,0	6,9	8,6	6,7	5,9
11. Prometna sr. in storitve	16,9	8,2	2,7	17,5	9,8	3,1
12. Razni predmeti in storitve	1,0	1,1	0,0	1,0	1,1	0,0
13. Drugi izdatki	7,1	2,7	3,4	6,4	2,3	2,9
SKUPAJ:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Zavod Republike Slovenije za statistiko
Izračun: Strokovna služba Seta ZSSS

V novi številki DE preberite

Začne se s šivanko, konča pod vislicami.
Začne se s kavico, nadaljuje z avtomobili, konča...

2. stran

Stavka v Metalni

Sindikat je uporabil pravo orožje in uspel

4. stran

Lastninstvo po novi ustavi

Delavci so že lastniki in menda ni umestno vprašanje, kdo jim bo to lastnino zavaroval?!

15. stran

Vprašanje:
Delavka je zaposlena v vrtcu kot varuhinja. Končala je gimnazij in študij nadaljevala na Pedagoški akademiji, kjer je opravila deset izpitov, ki jih zahteva tudi višja vzgojiteljska šola. Po kolektivni pogodbi ji v vrtcu ne priznajo niti srednje šole, temveč le 18-mesečno solanje, ki ga imajo nekatere varuhinje. Ali je to potrebno?

Odgovor:
Delavka ima srednješolsko izobrazbo, saj višje šole še ni zaključila. Panožna kolektivna pogodba za vzgojno-varstvene dejavnosti še ni bila sprejeta, zato je treba upoštevati splošno kolektivno pogodbo za gospodarske dejavnosti v Sloveniji (Ur. l. RS 18/91), ki v 3. točki 34. člena določa, da z razvrščanjem v tarifne razrede delavcu ni moč zmanjšati doseganje plače.

Iz navodila, ki ga je izdalo Ministrstvo za zdravstvo, družino in socialno varstvo, izhaja, da pripada varuhinjam s srednješolsko izobrazbo vzgojiteljske smeri (V. stopnja) koeficient 2,20, drugim varuhinjam s IV. stopnjo strokovne izobrazbe pa koeficient 1,80. Če delavec sistematično izobrazbe ne dosega, se za vsako stopnjo zniža koeficient za deset odstotkov.

S sprejemom panožne kolektivne pogodbe za vzgojno-varstvene dejavnosti bo sprejeto tudi dokončno vrednotenje izhodiščnih osebnih dohodkov za to dejavnost.

Vprašanje:
Učiteljice na osnovni šoli je med obveznimi prostimi dnevi ob novoletnih praznikih, ki se morajo nadoknaditi, umrlo oče. V zvezi s tem sprašuje, ali ji pripadajo trije prosti dnevi, kdaj jih lahko izkoristi oziroma ali se ji ti trije dnevi štejejo namesto prej omenjenih dni in jih zato ni treba nadomestiti?

Odgovor:
61. člen Zakona o delovnih razmerjih (Ur. l. RS 14/90, 5/91) opredeljuje, da ima dela-

vec pravico do odstotnosti z dela zaradi osebnih okoliščin do 7 dni v posameznem koledarskem letu s pravico do nadomestila osebnega dohodka. Ta pravica se lahko uresničuje samo v skladu s kolektivno pogodbo oziroma splošnim aktom.

Kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti v R Sloveniji (Ur. l. RS 18/91) opredeljuje to pravico v 29. členu. Upoštevati pa je treba, da lahko delavec izkoristi pravico do plačane odstotnosti z nadomestilom osebnega dohodka le v času in v zvezi z dogodkom, zaradi katerega delavca javnega zavoda zahtevke za priznanje te pravice, tako da ji ne bi bilo treba nadomestiti obveznih prostih dni. Pri tem domnevam, da pri navedenih prostih dnevih ne gre za praznike oziroma druge dela proste dneve v smislu zakona, temveč za proste dneve, za katere so se tako odločili v javnem zavodu in jih bodo tudi nadomestili.

Ana Križanič, dipl. iur.

KAJ DELAJO

Območna organizacija ZSSS Velenje

Mira Videčnik, predsednica S OO ZSSS Velenje: Decembra 1991 so se delavci podjetja Brivnice in česalnice Velenje včlanili v Svobodni sindikat obrtnih delavcev Slovenije in ustanovili svobodni sindikat podjetja.

Delavci Temelnega sodišča Celje – Enota Velenje pa so se včlanili v Svobodni sindikat dejavnosti družbenih in državnih organov Slovenije in ustanovili sindikat ustanov.

Andrej Kranjc, koordinator za Sindikat obrtnih delavcev Slovenije na območju: Sindikata delavcev v obrti občin Velenje in Mozirje sta v teh dneh organizirala letne seje, na katerih seznanjata delavce z vsebino kolektivne pogodbe, ki velja od novembra 1991.

v samostojnih sindikatih

Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva

Nevenska Lekše, sekretarka: Minister za zdravstvo, družino in socialno varstvo docent dr. Božidar Voljč je bil izvoljen v Skupščini Republike Slovenije 16. januarja 1992. Ob čestitki za uspe

Sestanek na sedežu Neodvisnosti

»Desni« del udeležencev sestanka vlade, zbornice, Zadrudne zveze in sindikatov

Socialni pakt

Začetek pohoda na nove položaje

Ali je sporazum mogoč ob napačni gospodarski politiki

Pred dvema tednoma smo poročali o sestanku predstavnikov vseh sindikatov republike Slovenije in o zavrnitvi povabila Andreja Ocvirka za sestanek o socialnem paktu, ki je bil sklican za 9. januar. Sindikati so si takrat vzeli čas za premislek o možnostih za oblikovanje skupnih stališč, saj so le Svobodni sindikati imeli platformo o socialnem paktu in partnerstvu.

Sindikalisti so se ponovno zbrali 17. januarja na sedežu Neodvisnosti. V vmesnem obdobju so pisna stališča o tej temi oblikovali še v Neodvisnosti, Konfederaciji 90 in Pergamu. Po krajši polemiki so sprejeli zahteve, ki jih objavljamo v celoti v posebnem okvirju, in jih mora vlada izpolniti pred začetkom pogajanj o vsebini socialnega pakta. Dogovorili so se za udeležbo na informativnem pogovoru z vlado in predstavniki Gospodarske zbornice ter Zadrudne zveze. S tega sestanka objavljamo le nekaj misli razpravljalcev, ki kažejo kanček zmede na sindikalni sceni.

Slavko Kmetič (sindikat strojevodij): »Bodimo realisti in pragmatiki ter naredimo že v tem mesecu nekaj za delavce. Plača za prvi tarifni razred po kolektivni pogodbi za železničarje bo ta mesec le 8.700 SLT bruto.«

Rastko Plohl (Neodvisni sindikati Slovenije): »Kako naj se pogajamo z vlado, če ne vemo, ali bo obstala ali pa jo bodo zamenjali.«

Dušan Rebolj (Pergam): »Ne smemo naivno misliti, da bomo že v pol leta dobili nov parlament, v katerem bomo sindikati neposredno zastopani.«

Boris Mazalin (Konfederacija 90): »Vlada očitno misli, da je socialni pakt že dosegljiv, ker so plače tako izjemno nizke.«

Gregor Miklič (Svobodni sindikati): »Verjetno so mislili, da imajo vse v rokah in da je vseeno, če sprejememo ali zavrnemo njihovo ponudbo. Nevzdržna je teza, da gospodarstvo ne zmore več za plače, če lahko plačuje vse druge povečane stroške proizvodnje.«

France Tomšič (Neodvisnost): »Socialni pakt je potreben zato, ker hočemo izboljšati položaj delavcev.«

Peterle: naš predlog je dobronameran

Sestanek vseh sindikatov, vlade, zbornice in zadrudne zveze je začel in vodil **Lojze Peterle**, prvi minister. V svojem kratkem nagovoru je izrazil spoštovanje vsem sindikatom. Letošnje leto bo po njegovem mnenju zadnje z negativno gospodarsko rastjo, vendar le, če bodo sodelovali vsi, ki so soodgovorni za nadaljnji razvoj. Tako pa ne bo, če se najpomembnejši dejavniki ne bodo poenotili v ocenah, in če ne bo odpadlo vsaj nekaj apriornega nezaupanja med subjekti socialnega pakta.

Vlada sme in mora imeti svoj pogled na njegovo vsebino. Na sestanku bomo obrazložili naš namen oziroma cilje, ki jih sindikati ne poznajo. Naš predlog je dobronameran, čeprav to, kar ponujamo, ni edino, saj imamo še druge programe in projekte. Sindikatov je več kot 30 in težko je določiti merila, po katerih bi se pogovarjal s tistimi, ki to zahtevajo.

Po tem uvodu je Peterle pozval **Dušana Rebolja**, da predstavi stališča vseh sindikatov. V zakulisju smo po seji izvedeli, da so Svobodni sindikati na ta način onemogočili Francetu Tomšiču, ki je hotel poročati o skupnih stališčih vseh sindikatov. Drugi pa so kasneje menili, da bi morali Tomšiča kar pustiti, da na svoj način obrazloži sindikalne dogovore in dokaže, da jih ni razumel.

Zatem je prvi minister pozval **Dagmarja Šustarja**, naj predstavi stališča Gospodarske zbornice. Podpredsednik zbornice se je strinjal z idejo o socialnem partnerstvu in tudi s socialnim paktom v ožjem smislu, kot ga predlaga vlada. Menil pa je, da bo pakt, ki se nanaša le na plače in cene, težko sprejeti, ker partnerji ne soglašajo z ekonomsko politiko, o čemer je javnost bila pred kratkim obsežno obveščena. Šustar se je spotaknil zlasti ob javno porabo, ki bo po njegovem mnenju diskreditirala socialno partnerstvo. Šustar meni, da inflacija ni edina in največja nesreča, ob tem ko se je proizvodnja v Sloveniji od decembra 1989 do decembra 1991 zmanjšala za 32 odstotkov. Šustar je svoj nastop končal z predlogom za nacionalni konsenz, v katerega naj bi se bili poleg partnerjev iz socialnega pakta vključile tudi politične stranke in parlament republike Slovenije.

Cilj sporazuma je trden tolar

Jožica Puhar, ministrica za delo (za vlado je pripravila predlog socialnega sporazuma) naj bi na sestanku odstranila kopreno nad namenom gradiva in cilji, ki jih je vlada skrila pred sindikati. Povedala pa je le to, da so gradivo pripravili na temelju strokovne podlage, ki jo je po dogovoru pri Francetu Bučarju izdelal Veljko Bole z Bajtovega inštituta. V vladi so menili, da tolar ne sme biti takoj razvrednoten in to je cilj sporazuma. Zatem je Puharjeva dejala, da so izhodiščni osebni dohodki po kolektivni pogodbi previsoki in nedosegljivi za mnoge delavce. Sindikati morajo upoštevati ekonomske možnosti, sicer bodo potisnili v stečaj cele panoge. Za prej omenjene skupne sindikalne zahteve je dejala, da so na prvi pogled sprejemljive, vsako od njih pa je treba še bolj konkretno pogledati. Z njeno ugotovitvijo se je strinjal **An-**

Dagmar Šustar, podpredsednik GZS

drej Ocvirk, podpredsednik vlade in opozoril, da je treba vse zahteve, tudi tiste o pravnem varstvu delavcev, pretehtati glede na stvarne možnosti.

Po vseh teh uvodih je dobil besedo **France Tomšič**, ki je sestanek ocenil

kot zgodovinski. Dejal je, da se s socialnimi pakti v drugih državah rešujejo krize. Pakt je treba skleniti zato, da bi dobili stabilno gospodarstvo. Tomšič je ugotovil, da v gospodarstvu nastopajo sile, ki so proti lastnjenju, ki je pogoj za tržno ekonomijo. Vlada naj onemogoči lomastenje samovoljnih direktorjev, ki ovirajo sindikat, še posebej Neodvisnost. Če ne zna drugače, naj vlada kar prepiše nemški zakon o soodločanju. Tomšič je na koncu dejal, da nikakor ne bi smeli zniževati najnižjih treh plačilnih razredov v kolektivnih pogodbah.

Rastko Plohl se je zatem oglašil z mislijo, naj bi se najprej dogovorili za tripartitni sistem socialnega partnerstva, v katerega bi morali vključiti tudi upokojece. **Slavko Kmetič** je opozoril na nevzdržen materialni položaj železničarjev in kritiziral privilegije bančnikov, energetikov in drugih, kar vse omogoča zakon o zamrznitvi plač. Predlagal je dogovor o enotni ceni dela.

Kako do zaupanja

Dušan Semolič je najprej povedal predsedniku vlade, da se kljub težavam s časom in velikemu številu sindikatov ne bi smel izogibati pogovoru (Svobodni sindikati so ga zahtevali). Zatem

je dejal, da socialni pakt ne more biti zamenjava za stabilizacijski program, katerega nimamo. Ker poleg tega nimamo niti proračuna, je veliko stvari iz socialnega pakta zelo zamegljenih. Semolič je dodal, da nihče ne sme več odlagati današnjih najbolj žgočih problemov delavcev, zlasti nizkih plač in nezaposlenosti. Zavzel se je za povečanje za jamčenih osebnih dohodkov, ker ob tako podcenjeni delovni sili ne bo razvoja. Semolič je končal z mislijo, da je treba za pogovor o vsebini socialnega pakta najprej ustvariti medsebojno zaupanje.

Leo Frelih, predsednik Zadrudne zveze, je povedal, da so tudi kmetje zainteresirani za visoke plače. Zadrudna zveza pa ne podpira pakta, ki bi temeljil na nizkih cenah hrane. Vladi je predlagal, da čimprej znova začne kreditirati osnovno kmetijsko proizvodnjo.

Boris Mazalin je to razpravo ocenil kot odmik od že omenjenih zahtev vseh sindikatov in poizkus skupinske terapije. Zahteval je, naj vlada najprej pove, kaj bo naredila v zvezi s sindikalnimi zahtevami.

Po tem krogu razprave je **Lojze Peterle** ugotovil, da nihče ni oporekal predlogu, da se sestavi tristranska pogajalska skupina. Predlagal je, da vsaka stran vanjo imenuje po tri predstavnike. Sindikalisti so ta predlog v razpravi spremenili v toliko, da bodo imeli šest predstavnikov, medtem ko bosta vlada ter zbornica z Zadrudno zvezo imeli le po tri predstavnike. V razpravi, ki se je razvila ob tem sklepnem delu pogovora, smo slišali še nekaj misli, ki jih izdajamo takole:

– »Nismo vsi sindikati v enakem položaju, saj nekateri podpisujejo kolektivno pogodbo kar z vlado oziroma ministrstvi.« (Albert Vodovnik).

– »Vlada in delodajalci so na isti strani.« (France Tomšič)

– »Tripartitni organ naj bo stalna metoda.« (Dušan Rebolj)

– »Zakon o zamrznitvi plač je treba spreminjati selektivno.« (Jožica Puhar)

– »Problemi so zaradi tega, ker imamo tri različna izhodišča za določanje plač, eno velja za gospodarstvo, drugo za negospodarstvo in tretje za državno upravo.« (Matija Malešič)

– »Posamezni sindikati smo večji kot kakšna konfederacija.« (Vladimir Tkalec)

Po vsem tem je obveljal predlog, naj **Jožica Puhar** za ponedeljek, 27. 1. 1992, povabi predstavnike vseh treh partnerjev na uvodni pogovor. Sindikalisti se bodo o svojih pogajalcih dogovorili naknadno. Domnevamo, da bo ponedeljkov pogovor stekel, če bo vlada do takrat pripravila odgovore na že večkrat omenjene sindikalne zahteve.

Francšek Kavčič

Vladi Republike Slovenije

Predstavniki sindikatov – Konfederacija PERGAM, Konfederacija sindikatov 90, Neodvisni sindikati Slovenije, Neodvisni sindikat vlakovnih odpravnikov Slovenije, Neodvisnost – KNSS, Sindikat bančnih delavcev Slovenije, Sindikat cestnega prometa Slovenije, Sindikat delavcev poslovnih bank Slovenije, Sindikat delavcev železniške dejavnosti Slovenije, Sindikat strojevodij Slovenije, Sindikat vzgoje izobraževanja in znanosti Slovenije, Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije, Vzajemnost – sindikat nezaposlenih in socialno ogroženih Slovenije in Zveza Svobodnih sindikatov Slovenije so se na skupni seji 17. januarja 1992 dogovorili takole:

Sindikati se bodo pogajali za sklenitev sporazuma o zagotavljanju socialne stabilnosti pod temile pogoji:

1. Dosledna polna uveljavitev sklenjenih kolektivnih pogodb brez vsakih administrativnih omejitev, kar pomeni odpravo zakona o izplačevanju osebnih dohodkov in nekaterih prejemkov delavcev v letu 1991 s spremembami in dopolnitvami;

2. Konkretna opredelitev ciljev, ki naj bi bili doseženi s sklenitvijo in izvajanjem sporazuma o zagotavljanju socialne stabilnosti.

3. Zagotovitev hitrega in učinkovitega pravnega varstva pravic delavcev iz dela in delovnega razmerja.

4. Takojšnje oblikovanje tripartitnega skupnega organa vlade, zbornic in drugih združenj delodajalcev ter sindikatov za medsebojno obveščanje, posvetovanje, dogovarjanje in usklajevanje o vseh zadevah socialnega, materialnega in pravnega položaja delavcev, nezaposlenih in upokojevcev.

Po pooblastilu sodelujočih sindikatov:

Gregor Miklič Štefan Skledar
Irena Milanovič Vladimir Tkalec
Dušan Rebolj Vladimir Zevnik

Poudarki iz uvodne besede Rajka Lesjaka na seji Sveta ZSSS

Z našimi dosežki se kitijo drugi

Organizacijsko, akcijsko in svobodno delovanje sindikatov je danes zapisano v ustavi, tam je tudi soodločanje delavcev v podjetjih in zavodih. Oboje je rezultat ustavnih amandmajev svobodnih sindikatov. Enako velja za nekaj amandmajev pri socialni in pokojninski zakonodaji. Ali še drugače: pri zakonu o redni likvidaciji in stečaju je po naši zaslugi prevladala socialna nota in predvidevamo tudi drugačno skrb za delavce. Velikokrat se zgodi, da stališča Svobodnih sindikatov Slovenije kar dodobra pomešajo štrene politike, zato smo tudi trn v peti vladi in vladajoči koaliciji, predmet napadov rumenih sindikatov in delodajalcev.

Morda bo kdo ocenil, da je le preveč samohvale, če pravimo, da smo Svobodni sindikati Slovenije prvi ponudili vsebino socialnega pakta, prvi predlagali socialno partnerstvo in prvi ponudili roko sodelovanju sindikatov. Žal se s tem kitijo drugi, mi pa se nočemo ali ne znamo pohvaliti. To sodelovanje pa se zagotovo lahko ustavi, če bomo ocenili, da bi to škodovalo naši organizaciji in našemu članstvu ali če hočete delavcu.

Tako v politiki kot v sindikatu uspevajo tisti, ki imajo iniciativo. Mi imamo za vse to pogoje, znanje in stroko. Je pa res, da se iniciativa na vrhu kaže drugače in ima tudi drugačne pogoje kot v podjetju ali zavodu.

Ker so nam javna občila manj naklonjena, bomo pač sami morali postoriti veliko več za promocijo sklepov, stališč, predlogov in rezultatov. Članstvo na nižjih nivojih namreč le premalo pozna celoto problemov in uresničevanje zastavljene politike. Še več, naših stališč ne poznajo tudi posamezni poklicni sindikalisti oziroma jih nočejo poznati.

Moramo reči, da so bile vse tiskovne konference, ki jih je sklicalo predsedstvo sveta ZSSS, zadovoljivo obiskane. Tudi poročanje in naša prisotnost v medijih ni ravno tako slaba, kot ocenjujejo nekateri. In vsi nam niso enako naklonjeni. Naj navedem utrinka iz mednarodnega področja in v zvezi s pomočjo Hrvaški. Ob vsej antipropagandi Demosa in sindikata Neodvisnost so vsaj do danes vsi sindikati iz tujine, s katerimi sodelujemo, ocenili, da smo Svobodni sindikati Slovenije pravi partner in rezultati so že tu. Ali pa glede Hrvaške: pod Deklaracijo za mir smo zbrali več kot 110.000 podpisov, podpisalo jo je na primer tudi celotno Predsedstvo Republike Slovenije s predsednikom Milanom Kučanom na čelu, ter vodstva nekaterih sindikalnih organizacij iz tujine. Za pomoč smo zbrali več kot 5 milijonov tolarjev v blagu in denarju. Za uresničevanje dogovorjene sindikalne politike bo potrebna večja akcijska in organizacijska enotnost ob vsem spoštovanju samostojnosti in avtonomnosti demokracije in svobode posameznih subjektov, ki so v ZSSS. Medsebojno spoštovanje in zaupanje, skupni interesi in spoštovanje statutarnih norm ter programov so elementi, ki so porok za rezultate in vsako preprečitev akcijske krize.

O razpravi na seji sveta ZSSS, ki danes, 23. januarja poteka za zaprtimi vrati sindikalnega izobraževalnega centra v Radovljici, bomo v okviru možnosti poročali v prihodnji številki.

Priredil F. K.

Za obojestransko zadovoljstvo

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije je štartala v novo leto bistveno polepšana: pod njeno okrilje so se namreč zatele stevardese, ki so 4. decembra 1991 ustanovile Sindikat stevardes in stevardov Slovenije.

»Članice sindikata smo bile sicer že prej, vendar bolj na papirju, ker se nam je pač dobro godilo.« iskreno prizna Petja Pavlovič, ki so jo na ustanovni skupščini izvolili za svojo predsednico. »Po vojni pa so se razmere začele zaostrovati. Saj veste, po 24. oktobru so Adrijina letala ostala na tleh, mi pa brez dela, dohodka in vprašljivo eksistenco. V tej nesreči pa smo imeli to srečo, da smo se končno lahko začeli zbirati v polnem številu in skupno začeli razmišljati o svoji usodi. Kadar smo v zraku, se namreč ne vidimo; kakšno si lahko rečemo le ob zamenjavi posadk.«

Kam so bile uperjene njihove misli? »Časi so pač takšni, da se kaj lahko znajdeš na cesti. Zato je bil naš prvi cilj

Petja Pavlovič

ohraniti službo. Zaslutili smo namreč, da bi naši delodajalci radi razvrednotili naš poklic z raznimi zamenjavami. Zato

je bilo treba zavarovati naša delovna mesta. Dalje: po ločitvi Slovenije od ostanka Jugoslavije bo prišlo tudi do nove republiške zakonodaje na tem področju. Ker se bojimo, da utegne biti slabša od dosedanje, bi radi sodelovali pri njenem oblikovanju. Imamo pa seveda še kup drugih ciljev: radi bi dosegli polovičen delovni čas za naše kolegice, ki imajo otroke, izboljšali dosedanje sistemizacijo delovnih mest in sploh dosegli, da bi nas podjetje sprejelo za enakovrednega sogovornika v vseh tistih zadevah, ki nas neposredno prizadevajo. Ker doslej nismo bili v takšnem položaju, se je zgodilo, da smo ob prevoz do letališča in da moramo navkljub 70-odstotnim plačam participirati pri nakupu uniform. Skratka: naš cilj je sprejeti pošteno kolektivno pogodbo za našo dejavnost.« je pogovor zaokrožila Petja Pavlovič, predsednica Sindikata stevardes in stevardov Slovenije, v kateri je včlanjenih 78 od 108 njenih kolegov in kolegic. »Tako bodo potniki še bolj zadovoljni z nami...«

D. K.

Iz Območnega sveta za Podravje

Čas ni zaveznik sindikatov

Svet Območnega sindikata Podravje je na seji posvetil pozornost zlasti dvema točkama dnevnega reda, in sicer oblikovanju stališč v zvezi z gradivi za sejo Sveta ZSSS, ki je bila v četrtek, 23. januarja v Radovljici, in razpravi o ustanovitvi solidarnostnega sklada pri območnem sindikatu v Mariboru. H gradivu o organiziranosti in financiranju v ZSSS so imeli člani Sveta, ta vključuje Svobodne sindikate Maribora, Slovenske Bistrice, Lenarta, Ruš, Pesnice in Ormoža, precej pripomb. Predvsem so se zavzeli za nadaljnje delovanje krajevnih svetov, ki so se pokazali doslej kot nepogrešljiva oblika de-

lovanja in reševanja specifičnih problemov v posamezni občini. Ena takšnih aktivnosti je bila razprava o socialno-materialnem položaju delavcev, ki so jo sindikati vrinili vse do poslanskih klopi posameznih občinskih skupščin. Zadnji rezultat takšnega uspešnega delovanja je bil pogovor sindikatov s poslanci iz Podravja v republiški skupščini, ki so po tem pogovoru, tako kot so obljubili, že predstavili problematiko delavcev Podravja v republiški skupščini. Posebnost delovanja, tako kot so si ga zastavili v Podravju, pa seveda vpliva tudi na potrebe po finančnih sredstvih, zato so se v Mariboru dogovorili, da bodo tudi

poslej vztrajali pri razmerju 65:35 odstotkov članarine.

Prav tako so sklenili, da bodo na seji Sveta ZSSS predlagali dokončni dogovor o organiziranosti in financiranju, da bi se lahko organizacija v prihodnje aktivneje vključila v reševanje zadev, za katere jo je pooblastilo članstvo. Predvsem glede socialnih vprašanj delavstva in dogovarjanja okrog socialnega partnerstva je treba preiti v ofenzivo, kajti čas dela proti sindikatom, in če se bodo ti še sami preveč ukvarjali s seboj, se jih bo članstvo enostavno odreklo.

Posebej kritično so obdelali točko predlaganega programa delovanja, ki govori o izobraževanju in obveščanju in pri tem menili, da DE s svojo vsebino ne zadovoljuje pričakovanj in potreb Svobodnih sindikatov. Premalo da je »obziren« do dogajanj v ZSSS in preveč zahaja na področje delovanja drugih sindikatov. Predvsem pa naj naročanje na ta časopis ne bi bilo obvezno. Pa še zažugali so, da si bodo omislili svoj časopis, če DE ne bo kaj ukrenil glede vsebinske zasnove!

V nadaljevanju se je bil govor še o ustanovitvi solidarnostnega sklada. Predlog so pripravili v strokovni službi območnega sindikata glede na število članov sindikata, ki so lani prišli po pomoč bodisi v Mariboru ali v drugih krajih Podravja. V glavnem so prihajali ljudje, ki so ostali brez dela in brez sredstev za življenje, nemalokrat tudi brez oblačil in obutve. Prošenj je bilo od 50 do 60 vsak mesec za najnižjo sindikalno pomoč, ki znaša tisoč tolarjev. Območni sindikat Podravja si je že v programskih usmeritvah zastavil nalogo ustanavljanja namenskih skladov glede na potrebe, zato so člani Sveta konkretni predlog za ustanovitev solidarnostnega sklada podprli domala brez razprave.

Sredstva sklada naj bi se oblikovala delno iz članarine, s prostovoljnimi prispevki delavcev in občanov Podravja, s kapitalskimi deleži podjetij, obrtnikov in z izkupičkom od dobrodelnih prireditelj. Namen sklada bo pomagati socialno ogroženim članom svobodnih sindikatov z denarjem, s plačilom, denimo, zdravljenja in letovanja, z nakupom hrane, oblačil in obutve, pomoči pri raznih nesrečah, boleznih, smrtih in podobno. Iz sklada bi delno krili tudi stroške izobraževanja in usposabljanja za novo zaposlitev, pri iskanju nove zaposlitve in dodeljevali pomoč članom v primeru stečaja ali likvidacije podjetja.

Blaž Grča

»Jutro« še čaka

V Delavski enotnosti smo 6. decembra 1991 objavili članek z naslovom Stranke izkoriščajo stisko delavcev. V njem smo pisali o sporih v zvezi z lastninjenjem Jutranjke. Direktor podjetja Drago Milinovič je takrat javno zagotovil, da bo podjetje upoštevalo zahteve in predloge Viktorja Leskovška, družbenega pravobranilca Republike Slovenije. Na pravobranilstvu smo kasneje izvedeli, da je direktor takšen predlog delavskemu svetu resnično dal in v njem napisal predlog za razveljavitev spornih sklepov z dne 16. septembra. Predlagal je tudi, naj člani odbora ustanoviteljev razveljavijo ustanovitev delniške družbe Jutro v zasebni lastnini.

Pravobranilec je na osebno zahtevo dobil sklepe delavskega sveta, ki se je sestel 19. decembra. Iz njih je jasno zlasti to, da nobeden od predlogov direktorja ni dobil zelene luči. Ker je delavski svet s tem zavrnil zahteve Viktorja Leskovška, je naložil zunanjemu sodelavcu Gojku Staniču, avtorju projekta Jutro, naj s pravobranilcem razčisti vse sporne točke.

Sodišče v Novem mestu že nekaj mesecev odlaša z vpisom zasebne delniške družbe v register podjetij. Nihče pa ne ve, ali bo sodišče še naprej čakalo na sprejetje privatizacijskega zakona ali pa bo popustilo pred pritiski posameznikov in skupin.

F. K.

Območna organizacija ZSSS Velenje

Stališča do zasnove in elementov sporazuma med vlado, gospodarsko zbornico in sindikati za obvladovanje gospodarskih in socialnih razmer v Republiki Sloveniji, ki jih je pripravil svet ZSSS, predloga za dogovor o temeljnih vprašanjih zagotavljanja socialne stabilnosti pri uveljavljanju programa strukturnega prilagajanja in gospodarske politike v letu 1992 (pripravil IS Republike Slovenije)

Svet OO ZSSS Velenje je na 7. seji, 16. 1. 1992, obravnaval oba dokumenta sveta ZSSS in IS RS in sprejel naslednja

stališča:

1. Svet OO ZSSS kot osnovo za sporazum med vlado, gospodarsko zbornico in sindikati v celoti podpira stališča S ZSSS ter Zasnovo in elemente sporazuma med vlado, gospodarsko zbornico in sindikati za obvladovanje gospodarskih in socialnih razmer v Republiki Sloveniji S ZSSS. Prvi pogoj za začetek pogajanj je v Skupščini RS sprejet program gospodarske in socialne politike Slovenije za leto 1992 (»stabilizacijski program«). Pogajalsko telo ZSSS naj elemente uveljavlja pri dogovarjanju s partnerji.

Pogajalsko telo naj pri dogovarjanju dosledno sledi temeljnemu cilju, ki ga mora vsebovati sklenjen sporazum, to je polna uveljavitev kolektivnih pogodb.

2. V osnutku predloga IS RS za dogovor o temeljnih vprašanjih zagotavljanja socialne stabilnosti pri uveljavljanju programa strukturnega prilagajanja in gospodarske politike v letu 1992 svet v celoti zavrača predlog

o pristopu k spremembi izhodiščnega OD v januarju 1992 na 13.170 SLT za I. tarifni razred v splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo in v zvezi s tem podpis aneksov h kolektivnim pogodbam dejavnosti.

3. O odnosu med cenami in eskalacijsko klavzulo naj se pogajalsko telo sporazumeva po tem, ko bo dosežena dokončna polna uveljavitev kolektivnih pogodb.

4. Osnutek predloga IS RS za socialni pakt ne vsebuje celovitega programa na socialnem področju in v odnosu do delavcev poslabšuje njihov gmojni in socialni položaj, kar kaže na slab občutek vlade do teh problemov.

5. Ukrepi za strukturno prilagajanje in gospodarsko politiko v letu 1992 se morajo učinkovito odraziti v postopni gospodarski rasti, to je oživitvi gospodarske dejavnosti na vseh področjih proizvodnje in opravljanja storitev.

6. Predlagamo, da se v predlogu gradiv S ZSSS in IS RS doseže ustrezno soglasje o pristojnih partnerjih za dogovarjanje o socialnem paktu (v predlogu gradiva IS RS je kot partner navedena tudi zadružna zveza).

Mira Videčnik

Svobodni Sindikati Slovenije

Vlada še kar gluha

Bojkot pisnih izdelkov in poziv učiteljem slovenskega jezika, matematike in tujih jezikov, naj ob šolskem polletju zaključijo ocene

Republiški odbor SVIZ Slovenije je na razširjeni seji 16. januarja 1992 ob navzočnosti ministra dr. Petra Vencelja in svetovalca IS Ivana Bitenca, obravnaval bojkot pisnih izdelkov, ki ga na poziv RO SVIZ Slovenije izvajajo učitelji slovenščine, matematike in tujih jezikov na osnovnih in srednjih šolah.

RO SVIZ Slovenije je namreč 19. 11. 1991 pozval učitelje temeljnih predmetov na bojkot pisnih izdelkov, ker se ne ministrstvo za šolstvo in šport ne slovenska vlada nista odzvala na pobude SVIZ Slovenije, da je enaka učna obveznost za vse predmete in za vse učitelje zaradi različnih delovnih obremenitev nesprejemljiva in jo je potrebno diferencirati.

Zaradi popolne neodzivnosti tako ministrstva kot vlade na pobude SVIZ Slovenije je izvršni odbor SVIZ Slovenije 23. 12. 1991 sklenil, da se bojkot stopnjuje tako, da učitelji omenjenih predmetov učencem ob polletju ne zaključujejo ocen.

Minister za šolstvo in šport dr. Peter Vencelj je v načelu soglašal, da je potrebno proučiti obremenitev učiteljev pri posameznih predmetih ter na podlagi strokovnih analiz pripraviti predlog za morebitno diferenciacijo obveznosti.

Vsekakor pa obstoječa zakonodaja (zakon o UI, zakon o OŠ) določa povprečno obveznost in ne omogoča dife-

renciacije na manj kot predlaga SVIZ Slovenije za omenjene tri predmete.

Problema se je potrebno lotiti širše in temeljito, upoštevaje sodobne oblike dela pri vseh predmetih. V ta namen je že predlagal vladi, naj naloži ministrstvu in strokovnim ustanovam, da izdelajo temeljito strokovno analizo delovnih obremenitev učitelja pri vseh predmetih, upoštevaje tudi prakso drugih (evropskih) držav, tradicijo ter strokovne argumente vseh predmetnih področij.

Pozdravil je pobudo SVIZ Slovenije, da bi učiteljem pet let pred upokojitvijo zmanjšali učno obveznost za 2 uri.

Ocenil je, da bi bila strokovna analiza (ki jo pripravlja Pedagoški inštitut) lahko pripravljena v začetku februarja 1992.

Minister je obsodil bojkot pisnih izdelkov kot zelo sporno in nelegalno metodo, ki škoduje predvsem učencem ter izjavil, da ministrstvo proučuje pravne podlage za protiukrepe.

Člani RO SVIZ Slovenije so v razpravi ugotavljali, da so med članstvom mnenja o učni obveznosti različna ter da se je po podatkih, s katerimi razpolaga RO, bojkota organizirano držalo 110 srednjih in osnovnih šol ali nekaj več kot 20%.

RO je prejel tudi več predlogov, da je potrebno diferencirati učno obveznost tudi za učitelje drugih predmetov, za katere so predpisane pisne naloge.

Glede na pobudo ministra, da na podlagi strokovne analize v doglednem času uredi obseg učne obveznosti v zakonih o osnovni in srednji šoli, je RO SVIZ Slovenije sklenil:

- vse učitelje slovenskega jezika, matematike in tujih jezikov poziva, naj ob polletju zaključijo ocene učencem na podlagi ustnega (ali drugega) preverjanja, (da bitka sindikata ne bi prizadela učencev);

- da nadaljujejo bojkot pisnih izdelkov, dokler ministrstvo za šolstvo in šport ne bo strokovno in z zakonom uredilo učne obveznosti, upoštevajoč različne delovne obremenitve;

- da pozove učitelje vseh predmetov, za katere so z učnim načrtom predpisane pisne naloge, da se pridružijo bojkotu in zahtevajo deferencirano učno obvezo;

- da po 1. 3. 1992 stopnjuje bojkot, če ministrstvo ne bo izpolnilo obljub tako, da bo organiziral stavko učiteljev predmetov s predpisanimi pisnimi nalogami.

Sklepe je RO SVIZ Slovenije izglasoval soglasno in jih posreduje ministrstvu za šolstvo in šport ter članstvu s prošnjo, da jih čimbolj upoštevajo.

Kakršne koli ukrepe šolskih vodstev proti učiteljem, ki bojkotirajo pisne izdelke, bo imel za nelegalne in bo zahteval varstvo na sodišču.

Glavni tajnik
RO SVIZ Slovenije
Vladimir Tkalec, prof.

Še enkrat o zaposlovanju Neslovencev

Zakon naj omogoči osebna delovna dovoljenja

Odkar smo se Slovenci odločili za slovo od dovčerajšnjih »bratov«, za povezave s sosedi in svetom po lastni izbiri, se je med nami čez noč pojavilo veliko »tujcev«, med njimi tudi naših sosedov, prijateljev, ki so prišli na delo v Slovenijo »z juga«. Da državljanom nekdanjih jugoslovanskih republik, ki si pri nas služijo vsakdanji kruh, ne bi urejali odnosov, kakor bi se komu zahotelo, bomo dobili zakon o zaposlovanju tujcev, katerega predlog je republiška skupščina že obravnavala (ne pa še sprejela).

Glede na to, da se število brezposelnih v Sloveniji še vedno vrtoglavo vzpenja, je moč pričakovati, da bo politika zaposlovanja tujcev omejevalna. Kot je znano, predlaga zakonodajalec kot pogoj za zaposlitev tujcev delovno dovoljenje, ki naj bi ga izdajal Republiški zavod za zaposlovanje na zahtevo organizacije oziroma delodajalca – le izjemoma na prošnjo tujca.

Osebnostno delovno dovoljenje – torej na lastno prošnjo – naj bi si pridobil tisti tujci, ki v Sloveniji bivajo že več kot 5 let, in sicer na podlagi dovoljenja o stalnem bivanju, in tujci s statusom begunca, priznanega na podlagi zakona o tujcih. V isto kategorijo naj bi bili uvrščeni tudi tujci, ki bi v RS opravljali razna strokovna dela na podlagi pogodbe.

V Sloveniji živi zdaj okrog 23.000 beguncev s Hrvaške, zato velja tudi vedeti, kdo vse lahko dobi (lahko ima) status begunca in s tem možnost, da pride do delovnega dovoljenja.

Zakon o tujcih govori, da je begunec tisti, ki je zapustil državo, katere državljan je, ali v kateri se je stalno naselil kot oseba brez državljanstva – da bi se izognil preganjanju zaradi svojega političnega prepričanja, kulturnega ali znanstvenega delovanja ali narodnostne, rasne oziroma verske pripadnosti. Status begunca pa se ne prizna tujcu, o katerem se ugotovi, da je storil kaznivo dejanje in kršil mednarodno pravo, ali je deloval v nasprotju s cilji in načeli OZN. Tujcu, ki mu je priznan status begunca, mora gostitelj zagotoviti najpotrebnejše prostore, sredstva za preživljanje ali zdravstveno varstvo – do odhoda v drugo državo ali dokler si ne ustvari možnosti za samostojno preživljanje.

Možnost na samostojno preživljanje

naj bi tujcu – beguncu po določenih zakona o zaposlovanju tujcev, če bo to predlog objavljali – kot je moč sklepati, nudilo po novem tudi delovno dovoljenje, ne le socialna podpora.

Predsedstvo ljubljanske organizacije Delavske stranke Slovenije v zvezi z omenjenimi določili predlaganega zakona o zaposlovanju tujcev sodi, da bi ne bilo v skladu z mednarodnimi listinami, ki opredeljujejo pravice delavcev, če bi delavcu samo zato, ker je postal tujec, prenehalo delovno razmerje.

Pri varovanju trga domače delovne sile ali varstvu pravic zaposlenih in začasno brezposelnih, ki jih imajo državljani Slovenije in tujci (katerih pravice iz dela in delovnega razmerja naj bi bile po tem zakonu izenačene s pravicami državljanov Slovenije), pa bi nujno morali imeti večji vpliv kot doslej tudi sindikati. V zakon naj pride člen, da mora zavod za zaposlovanje pred izdajo dovoljenja za delo dobiti soglasje sindikatov (sindikata dejavnosti) za vsako novo zaposlovanje tujcev. Takšno zakonsko ureditev vloge sindikatov pri izdajanju delovnih dovoljenj imajo tudi druge evropske države.

Nekdanji državljani SFRJ, ki do državljani drugih republik in imajo stalno in začasno prebivališče na območju Slovenije, naj dobijo osebno delovno dovoljenje za nedoločen čas pod pogojem določene gostote zavarovalne dobe, in to ne glede na to, ali so v času uveljavitve zakona v delovnem razmerju ali pa so prijavljeni kot začasno brezposelni na zavodu za zaposlovanje. Tistim, ki zahtevane gostote zavarovalne dobe nimajo, pa naj se izda osebno delovno dovoljenje za določen čas – če so v delovnem razmerju.

Informiranje delavcev o njihovih pravicah je za vodstva podjetij pogosto deveta skrb.

Zato predsedstvo ljubljanske organizacije DSS zahteva, naj bo v zakonu tudi določilo, da morata pravna oseba ali delodajalec, ki zaposluje tujce, in zavod za zaposlovanje po sprejemu zakona obvestiti vse upravičence, da bi lahko v roku 90 dni od uveljavitve zakona zaprosili Republiški zavod za zaposlovanje za osebno delovno dovoljenje. Seznaniti jih morata tudi s pogoji, pod katerimi lahko pridobijo osebno delovno dovoljenje.

P. P.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja samoupravlja

Pobuda svetu podjetja Oprema Kočevje za sklenitev pogodbe z Neodvisnostjo in razveljavitev sklepa o prenehanju delovnega razmerja

Po določbi 2. odst. 59. člena statuta podjetja Opreme, ki je bil sprejet 2. 12. 1989, se določi način sodelovanja med sindikatom in podjetjem s sporazumom med svetom podjetja in pristojnim organom sindikata. Kasnejši zakon o delovnih razmerjih je v 2. odst. 5. člena določil, da pogoje za delovanje sindikalnega zaupnika določi kolektivna pogodba. 28. člen splošne kolektivne pogodbe v svoji 4. točki določa, da se sindikat dogovori s poslovnim organom o načinu zagotavljanja strokovne pomoči in drugih pogojev za delo sindikata, njegovih organov in sindikalnega zaupnika v organizaciji.

Glede na to določbo statuta podjetja in glede na omenjene druge predpise sta v Opremi tako svet kot direktor podjetja pristojna organa za ureditev pogojev za delovanje sindikalnih zaupnikov. Lahko bi tudi ugotovili, da je 5. člen zakona spremenil določbo 59. člena statuta in da svet ni več pristojen za to. Tudi če sprejmemo to tezo, pa ne moremo mimo določbe 25. člena statuta podjetja, po katerem svet podjetja usmerja in kontrolira delo svojih organov ter predsednika podjetja, kot je v Opremi poimenovan direktor podjetja, kljub temu, da zakon o podjetjih uporablja pojem »direktor« podjetja.

V zvezi z znanimi zapleti v podjetju, povezanimi z začetkom delovanja sindikata Neodvisnost in glede na to, da do sklenitve dogovora med podjetjem in tem sindikatom še ni prišlo, čeprav je bil sindikat ustanovljen že 22. 11. 1991, pozivam svet, da od direktorja zahteva čimprejšnjo realizacijo določb 28. člena Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Če direktor tega ne bi realiziral, pa svetu predlagam, da na podlagi 59. člena statuta podjetja sam sklene s sindikatom ta sporazum oz. dogovor in s tem omogoči normalno delovanje sindikata Neodvisnost. Sklenjen dogovor med podjetjem in sindikatom je namreč podlaga, ki omogoča zagotavljanje pogojev za hitro in učinkovito opravljanje sindikalnih dejavnosti, ki jih je podjetje dolžno zagotoviti po določbi 5. člena Zakona o delovnih razmerjih.

Pri reševanju ugovora delavca Franca Mihiča zoper sklep št. 8180/12 z dne 23. 12. 1991 o prenehanju delovnega razmerja zaradi odsotnosti z dela zaporedoma šest delovnih dni svetu predlagam, da ugovor v zakonskem roku obravnava ter da razveljavi navedeni sklep predsednika (oz. direktorja) podjetja in sicer iz naslednjih razlogov:

a) po zakonu mora biti delavec neopravičeno odsoten z dela (najmanj) pet zaporednih delovnih dni, da mu lahko preneha delovno razmerje po določbi 5. točke prvega odstavka 100. člena ZDR. V konkretnem primeru je bil delavec v podjetju, bil na delu, ni pa izvrševal delovnih nalog. Prenehanje delovnega razmerja po 5. točki prvega odstavka 100. člena ZDR torej tu ne pride v poštev. Direktor podjetja je napačno uporabil materialno pravo (zakon);

b) neizvrševanje delovnih nalog lahko predstavlja hujšo kršitev delovnih obveznosti po določbah 45. člena Pravilnika o delovnih razmerjih in odgovornosti za delovne obveznosti Opreme z dne 13. 6. 1991. Možna bi bila uporaba npr. 4. točke 45. člena, pri kateri pa je treba ugotavljati neopravičenost odklonitve izvrševanja delovnih nalog. Hujšo kršitev delovnih obveznosti pa je seveda treba ugotavljati v izvedenem disciplinskem postopku, ki pa ni bil uveden.

Družbena pravobranilka
samoupravljanja Republike Slovenije
mag. Anica Popović

Kdo zapleta klobčič v Opremi Kočevje

Prvo zahvala za korektno objavo nekaterih mojih oziroma naših pism. To je pismo IO sindikatov podjetja Oprema Kočevje – Neodvisnost – KNSS v našem glasilu. Dovolimo si tudi čestitko vašemu glasilu, da v številki z dne 10. 1. 1992 opisuje dogodke v vsaj približno profesionalnem novinarju primernem jeziku.

Zal pa vaše glasilu objavlja predvsem mnenja strokovnjakov, institucij in seveda

članek g. Kuljaja, ki je žal zopet samo ena stran medalje, to je močnejše direktorjeve strani in mnenja gospoda novinarja. Drugi prizadeti strani, to je članom sindikata, delavcem in »gladovnikom« ni bila dana možnost podati svoje stiske, stališča itd. Na ta način vaše glasilu oziroma g. Kuljaj vztrajno zapleta klobčič, sredi katerega smo delojemalci, sindikalisti. Takšno pisanje, vede ali nevede, je javna enostranska obsodba močnejših s pomočjo novinarja, čemur lahko rečemo pravica na »stalinistični« način. V člankih g. Kuljaja nastopamo tudi ljudje, ki smo sposobni povedati svoja stališča in imamo tudi pravico do tega! Mar ne?! V člankih g. Kuljaja in njegovih bodicah smo ljudje samo predmet opisovanja, čeprav je npr. g. Vesna Brelih, predsednica sindikata in visoko izobražena Slovenka, g. Mojca Ahac, strokovna delavka in občinska poslanka z imuniteto, F. Mihič, predsednik regijskega odbora sindikata, namestnik g. Brelih v sindikatu podjetja, podpredsednik SO Ribnica, itd. V bodicah so neokusni izlivi na legalne državnike in politike in njih pisma, ki si jih novinar ni profesionalno ogledal, ampak je samo izstrelil bodico, ki gotovo ni bolela samo za njih, ampak tudi za tiste, katerim so ti državniki izrazili podporo in skrb.

Resnično se člani našega sindikata in slovenski zaposleni in verjetno tudi midva »gladovnika« lahko sprašujemo, ali tako glasilu slovenskih delavcev skrbi za delavce (?) ali smejo delavci tudi na predpisano normativni način skrbeti za svoje pravice, kot to dovoljujejo ustava in zakoni, pri čemer imajo pravico do zadnje sodbe in ukrepanja profesionalne javne institucije in ne javno glasilu. Zakaj g. Kuljaj ali vaše glasilu ne analizira učinkovitosti in primere teh poklicanih arbitražnih institucij, ki naj bi skrbela za preventivo in zaščito in to v demokraciji praviloma sibejših, to je večine slovenskih delojemalcev?!

Ali niso ravno v demokraciji državniki, politiki, poklicani in dolžni, da skrbijo za »Demos«? Ali niso ravni ti tudi poklicani in dolžni, da preverijo, kako »njihovi podrejeni« izvajajo zaščito prizadetih oz. tistih, ki so podali svoje »pritožbe«? Po našem prepričanju bi jim morali mediji, kot glasilu ljudstva, pri tem nuditi konstruktivno spodbudo, a ne bodice! Bodice so in ostanejo samo bodice za vse, za ene pa »ježeva« zaščita, ki gotovo drugim ne koristi.

IO sindikata podjetja:
Franc Mihič

Imate stanovanje? Nimate?

V OBEH PRIMERIH JE NOVA BROŠURA ZA VAS!

NOVO – NOVO

● Stanovanjski zakon ● Kako odkupiti družbeno stanovanje ● Kako urejati najemna razmerja s stanodajalcem ● Kdo upravlja stanovanja ● Kakšne pravice imajo vaši potomci pri razpolaganju s stanovanjem

To in še več boste zvedeli v novi brošuri

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM, v kateri je objavljen stanovanjski zakon s komentarjem in primeri, kako urejati posamezne pravice. Cena 230,00 SLT.

Naročila pošljite na:

Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni: 321-255, 110-033, 311-956.

ZA OBED POZVONI DVAKRAT

V razvitih državah Zahodne Evrope so se pri skrbi za ostarele uveljavile razne oblike pomoči na domu, tam, kjer takšni ljudje stanujejo in živijo, manj pa domovi za ostarele. Tudi pri nas se zadnja leta vse bolj uveljavlja pomoč na domu, vendar še vedno ni v polnem razmahu. Ne dobivajo je vsi tisti ostareli, ki bi jo resnično potrebovali. Zato so domovi za ostarele še vedno osrednje zatočišče na starost, čeprav večina starejših ljudi hrepeni po svojem domačem ognjišču.

Pomoč na domu je več ali manj odvisna od domov za ostarele, ki so pripravljeni nuditi svoje storitve tudi širši okolici, v zadnjem času pa se na tem področju uveljavljajo tudi razne dobrodelne organizacije in privatniki. Prvi dom v Ljubljani, ki je začel z zunanjo dejavnostjo, je Dom starejših občanov Ljubljana Bežigrad. Letos jo opravlja že 14 leto zapored.

Na začetku je bila takšna zunanja dejavnost odvisna predvsem od tenkočutnosti vodilnih, v zadnjih nekaj letih pa se je razvila v široko paleto različnih dejavnosti. V zadnjih dveh letih je prerasla v enajst različnih oblik pomoči ostarelim: prevoz hrane na dom, gospodinjska pomoč, terapevtska telovadba, pranje in likanje perila, pedikerstvo, brivsko-frizerske storitve, pomoč in postrežba, dnevno var-

stvo, delovna in psihoterapija, merjenje krvnega pritiska, kopanje starostnikov. Nekatere dejavnosti potekajo v domu samem, druge pa po naročilu v stanovanju starostnika ali invalida.

Navadna in dietična kosila

»V preteklem letu smo kar 1085 starejšim ljudem in invalidom dostavili 20.953 obrokov,« pove Rade Milošević, organizator zunanje dejavnosti v bežigradskem domu za starejše občane. »Kosila dostavljamo tudi ob sobotah in nedeljah ter ob praznikih. Zvečina gre za navadna kosila, veliko pa je tudi obrokov za sladkorne bolnike, pa tudi druge diete.«

Pomoč na domu se je začela z dostavo hrane in še danes je to osrednja zunanja dejavnost bežigradskega pa tudi drugih domov za ostarele v Ljubljani.

V zadnjih letih se vse bolj uveljavlja gospodinjska pomoč na domu, vendar si jo marsikdo, zaradi pomanjkanja denarja, ne more privoščiti tako kot bi rad, čeprav je za tiste z najnižjimi prejemki delno subvencionirana, tako kot prevoz hrane.

V zadnjem času se za nudenje raznih oblik storitev za starejše ljudi na njihovih domovih pojavljajo podjetja in želijo prevzeti posamezne storitve, ki jih domovi že dalj časa opravljajo. Konkurenca je pripomogla k ustrežnejši ceni razvoja kosil. Domovi starejših občanov imajo vsakakor prednosti, da obdržijo in tudi razvijajo nove oblike družbene pomoči starejšim. Za to dejavnost so te ustanove strokovno usposobljene. »Vendar je treba poudariti, da je kakovost storitev potrebno nenehno izpolnjevati, da bi

dom svoje poslanstvo na tem področju uspešno opravljal,« je rekel Rade Milošević.

Eno kosilo za dva

Od decembra naprej je treba odšteti za uro gospodinjske pomoči na domu 190 tolarjev. Ceno določa mestni izvršni svet. Za normalno kosilo brez diete je treba ta hip odšteti 104 tolarje (za sladkorno dieto 121, druge diete 110), za razvoz obroka pa še dodatnih 35 tolarjev, kar je skupaj 139 tolarjev za navadno kosilo. S prvim februarjem pa se bodo cene zvišale.

Prevozne stroške delno subvencionira mestna vlada oziroma mestni sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, vendar le v primerih, če nanesse družinski dohodek na člana manj kot 9.000 tolarjev. Žal je to doplačevanje stroškov prevoza zelo pičlo odmerjeno. Lani decembra je namreč v celoti plačevalo prevozne stroške hrane kar 60 odstotkov uporabnikov, le pet je bilo takšnih primerov, ki so

jim krili v celoti stroške prevoza, ostali pa so plačevali deloma.

Mesečno nanesejo stroški kar veliko. Če ima nekdo mesečno nekaj prek 5.400 tolarjev pokojnine, plača razvoz hrane 11 tolarjev, kosilo pa v celoti, kar nanesa na mesec 3450 tolarjev samo za kosilo, če potrebuje dietno hrano pa še več. Ko prištejemo zraven še razne stroške za stanovanje, ne ostane takšnemu upokojencu niti belič za vsakdanje življenje. Kako naj potem preživi?

Uradna politika teži k temu, naj bi v prihodnje tudi na področju socialne politike več pomagali z javnimi deli, samopomočjo, Karitasom, sosedsko pomočjo. Vedno več je ljudi, ki so zabredli v socialne težave. Zato je težko pričakovati, da bo nekdo, ki je sam v veliki stiski, nudil zastoj pomoč svojemu sosedu ali pa zahteval plačilo od nekoga, ki nima denarja. Prostovoljna dejavnost se je razmahnila v razvitem svetu, ko ljudje iz hobija sodelujejo v raznih dobrodelnih ustanovah in dejavnostih.

Od lanskega aprila je sub-

vencioniranje v zatonu, zato mora večina ostarelih vse več storitev plačevati iz svojega žepa. Mnogi si odtegujejo od ust, da lahko preživijo. »Veliko je takih, ki jim je kosilo edini obrok in si običajno del kosila prihranijo še za večerjo,« pove Rade Milošević, ki ostarele obiskuje tudi na domu. »Mnogi zakonci, ki so doslej naročali dve kosili, poslej naročajo za oba le eno, torej eno kosilo si dva razdelita. Dogaja se tudi, da si mnogi sladkorni bolniki v zadnjem času naročajo navadno kosilo, ki je cenejše. Nekateri živijo v obupnem položaju, na robu vseh dogajanj, odvisni le od našega kosila.«

Za kosila ni subvencij, le nekaj posameznikov, za katere skrbi socialna služba, dobiva obroke zastoj. V Mariboru in Kopru pa subvencionirajo razvoz hrane v celoti, starejši ljudje in invalidi plačujejo le ceno kosila. Ali so res ljubljanski socialni skladi tako postrgani, da slovenska prestolnica kaj takega ne zmore organizirati ali pa gre pri vsem tem le za pomanjkajne posluha za ostarele in invalide?

Marija Frančeski

POSEGANJE V POKOJNINSKO MALHO

Zaradi spremembe pokojninskega zakona o usklajevanju pokojnin v lanskem marcu so začele pokojnine znatno zaostajati za osebnimi dohodki. Lani je tako znašalo to razmerje (med povprečno starostno pokojnino (nevalorizirano) in povprečnimi osebnimi dohodki) le 72 odstotkov, brez davka in varstvenega dodatka pa celo samo 71,5 odstotka. V letu 1990 pa se je to razmerje gibalo še okrog 91 odstotkov.

Vso to razliko – od 72 do zakonsko določenih 85 odstotkov – naj bi povzročilo dejstvo, da je bila med starostnimi upokojenci le okrog tretjina upokojenih na osnovi polne delovne dobe (40 ali 35 let); vsi drugi pa so bili upokojeni s krajšo delovno dobo. Tako zdaj upokojenci – zaradi pogoja »valorizacije starostnih pokojnin na polno delovno dobo« nosijo znatno breme vse slabših gospodarskih razmer, saj podjetja in ustanove z dokupom deloma manjkajočih let za predčasno upokojevanje pošiljajo svoje presežke zaposlenih med upokojence, namesto med brezposelne.

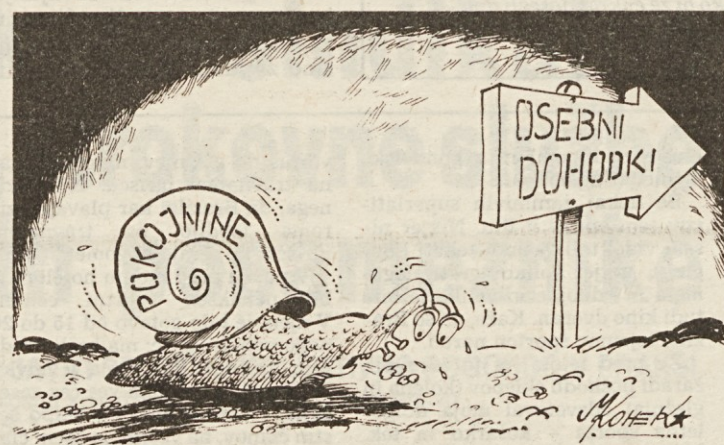
Kako do bolj pravične odmere

Takšno določilo o usklajevanju pokojnin, ki rešuje likvidnost SPIZ v škodo upokojencev, ne bi smelo biti sestavni del nove pokojninske invalidske zakonodaje, ki naj velja dalje obdobje. Upokojenci zato zahtevajo, naj po »valorizaciji starostnih pokojnin na polno delovno dobo« v 158. členu predlagatelja zakona izpusti. Povprečne mesečne starostne pokojnine naj se usklajujejo z rastjo povprečnih mesečnih osebnih dohodkov – najmanj v razmerju 85 odstotkov.

S to spremembo bi vsaj delno in postopno odpravili krivice, ki se upokojencem dogajajo zdaj, saj pokojnin ne usklajujejo več z ravni osebnih dohodkov. Še več: pokojnin tudi ne računajo na 186 ur mesečnega dela zaposlenih, temveč so podlaga za njihov izračun povprečni prejemki na zaposlenega za določen ali nedoločen delovni čas – ne glede na dolgot delovnega

časa (8-urni polni, krajši, skrajšani delovni čas itd.).

»Dovolj smo bili prikrašeni že v drugi polovici leta 1990 in v začetku leta 1991 – zaradi neupoštevanja vrednosti izdanih delnic in obveznic, ki so diho med povprečne osebne dohodke, saj jih delavci prejemale kot del osebnega do-

hodka in na te vrednosti tudi plačujejo vse prispevke. Te vrednostne papirje prejemniki še danes uporabljajo in jih z obrestmi vnovčujejo,« se upokojenci jezijo. Ne brez razloga. Vedo tudi, da podjetja povečujejo osebne prejemke zaposlenih v obliki živilskih in bencinskih bonov ali drugih prejemkov, ki bremenijo materialne stroške.

S tem se izogiblajo plačilu prispevkov in davkov, ohranijo pa pri svojih delavcih vsaj začasni socialni mir. Vendar povprečje, od katerega so odvisne pokojnine, zato znatno počasneje narašča glede na dejanske prejemke delavcev. To pa bo samo še povečalo socialni nemir med upokojenci, saj vsak dan sproti ugotavlja, kako strmo pada realna vrednost izplačevanih pokojnin.

Preplitka skleda za toliko žlic

Za vsa večja neskladja med ravni pokojnin in plač zaposlenih naj bi bila kriva prazna pokojninska skleda, ki jo upravlja SPIZ. Ali je to res? Najnovejši podatki o finančnem stanju SPIZ govori, da ni.

Kljub dolgu republiškega proračuna (1,7 milijarde tolarjev), je SPIZ finančno leto 1991 zaključil s približno tremi milijardami tolarjev presežka, ki pa izvira predvsem iz petkrat večjega dotoka denarja za odkup pokojninske dobe kot v letu 1990. Ker bo treba s tem denarjem v naslednjih letih predčasne pokojnine tudi izplačevati, bodo ta celotni presežek izločili v obvezni rezervni sklad, ki ga predvideva novi pokojninski zakon. Ta naj bi znašal vsaj dvanajstino letnega izplačila pokojnin.

Sicer pa se finančni načrt SPIZ za leto 1992 opira na pričakovanje, da bo naglo naraščanje upokojitev letos ne-

Če naj bi prispevna stopnja za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ostala na lanski ravni, bi moral republiški proračun poravnati vsaj polovico svojih obveznosti, to pa naj bi se – po zagotovilih finančnega ministrstva – tudi zgodilo. Če pa proračun ne bo sposoben poravnati niti polovice svojih obveznosti do spiza, se bo morala prispevna stopnja seveda zvišati – na 14,95 odstotka pri poravnavi četrtnine dolga in na 15,29 odstotka, če bo »solidariziran« ves dolg.

Kakor koli že: »škarje in platno« – novo pokojninsko invalidsko zakonodajo in poravnavo starih dolgov upokojencem ima v rokah – kdo drug kot slovenska vlada, ki ji še vedno uspeva, da morajo del krivde za njeno gospodarsko nemoč (bežanje od ekonomske problematike) prevzemati tudi vsi slovenski upokojenci. Tudi to si velja zapomniti!

V. B.

PREBERI IN POVEJ NAPREJ

(11)

Za vse, ki so skupaj z menoj po novem letu podaljšali vezavo ali celo na novo vezali tolarstva sredstva, bo najbolje, da nehajo spremljati dnevne spremembe deviznih tečajev. Sprijazniti se bo treba z dejstvom, da smo pač tvegali, da bi z obrestmi pridobili manjkajoča sredstva za plačilo stanovanj. Ni se posrečilo in računati je treba z najmanj deset odstotno izgubo namesto z dobičkom.

Tudi napoved, da se bosta v najkrajšem času približala menjalniški in uradni tečaj, se doslej še ni uresničila. Če pa se bo to do konca meseca le zgodilo, bodo pri sedanjih visoki vrednosti marke še kako jezni tudi tisti občani, ki se jim je posrečilo del zamrzne nih deviz prodati in vezati tolarje. Pomislite na tiste kupce stanovanj, ki se niso mogli izogniti devizni klavzuli pri poravnavi kupnine, sredstva pa imajo vezana v bankah! Za zdaj še prav nič ne kaže, da bi bili finančniki sposobni umiriti devizni trg in s tem zavarovati tolarstva varčevalce. Pa vseeno poskusimo pozabiti na denarne skrbi in se lotimo stvarnih poslov.

Naša tema je zdaj upravljanje stanovanjskih objektov ter prilagajanje zakonskih določil našim potrebam in možnostim. Zadnjič sem priporočila iniciativni odbor lastnikov v večjih objektih, morda celo v okviru sosesk oziroma krajevnih skupnosti, ki naj pripravi prve informativne sestanke za lastnike. Verjemite, da se je treba podrobno seznaniti z novim načinom upravljanja objektov, še preden podpisete pogodbo o upravljanju in še celo preden se odločite za konkretnega upravitelja.

Upravljanje je možno organizirati za posamezne večstanovanjske objekte ali za več objektov na nekem področju. Najbolj racionalno število stanovanj ali objektov, ki jih lahko dovolj strokovno in po sprejemljivi ceni upravlja en sam izvajalec, pri nas še ni preizkušeno. Zanesljivo pa bo odvisno od kvalitete dosedanjega vzdrževanja objektov, njihove dotrajnosti, stanovanjske kulture stanovalcev – lastnikov in najemnikov in njihovega socialnega statusa.

Poleg tega pa se bodo upravitelji srečali z večstanovanjskimi objekti v lasti enega samega privatnega lastnika najemnih stanovanj (po denacionalizaciji n.pr.), z najemnimi objekti različnih lastnikov – državnih, občinskih, privatnih, lastnikov podjetnikov, delniških družb itd., z mešanolastniškimi objekti brez najemnih stanovanj ter z objekti, v katerih bo

veliko števil starih in novih etažnih lastnikov pomešanih z najemnimi stanovanji različnih lastnikov. V teh bo upravljanje gotovo najbolj zapleteno.

Med prvimi nalogami ki jih bo treba izpeljati še pred podpisom upravljalске pogodbe, bo ugotovitev izdelanih deležev lastnikov. Ti so odvisni od vrednosti posameznega stanovanja glede na skupno vrednost etažne lastnine v objektu. V računalniških seznamih stanovalcev, ki jih je v Ljubljani n.pr. še lani posredovalo hišnim svetom Stanovanjsko podjetje, so bili ti deleži za vsako stanovanje že označeni. Vsak etažni lastnik (oz. lastnik najemnih stanovanj) postane z istim deležem tudi lastnik vseh skupnih objektov, delov in naprav, pa tudi funkcionalnega zemljišča z morebitnimi objekti vred. Idealni deleži so ključ za delitev stroškov vzdrževanja, popravil, upravljanja itd.

Čim večje je torej stanovanje, tem višji bodo stroški, ki jih bo moral poravnati etažni lastnik. Zato bodo seveda etažniki še kako zainteresirani za strokovno vodeno in racionalno upravljanje. Enako zainteresiran bo postal lastnik najemnih stanovanj, ki mora prav tako podpisati pogodbo o upravljanju in sodelovati pri izbiri upravitelja ter prevzeti sorazmeren delež stroškov hiše. Najemniki bodo seveda plačevali le najemnino ter individualne obratovne stroške in ta najemnina bi morala zadostovati. Iz tega lahko sklepate, da se bodo najemnine nujno morale kar precej povečati ne glede na to, da jih kar naprej razglamo za neprofitne.

Hkrati se morajo lastniki seznaniti z morebitnimi obveznostmi in sklenjenimi pogodbami, ki izvirajo iz dosedanjega gospodarjenja z objektom, z vsemi poškodbami, prednostnim redom popravil in vsaj približno oceno, koliko sredstev bo treba zbrati zanje. Tako se bodo lastniki začeli sočati z obveznostmi, ki jih čakajo.

Naslednjič: Kako izbrati upravitelja.

Vika Šautra

Ali bo po novem drugače

Dušan Cunjak, znameniti Emonec in šef še bolj znamenite Emonice, ene prvih privatnih založb, se je javno zahvalil vrsti uglednih ljudi, ki so mu pomagali pridobiti prostor za njegovo knjigarno. Ob tem se spominjam dne, ko je nekako bojazljivo vstopil v prostore takratnega Komiteja za kulturo in mi povedal, da bi rad izdajal knjige in vprašal, kako je to urejeno, pa da je to isto s kolegom zunaj Slovenije že počel.

Hitro sva bila skupaj, še hitreje uredila stvari okoli varovanja avtorskih pravic in moč je začel. Potem je celo gladovno stavkal, kajti nikakor ni mogel pridobiti ustreznega prostora za svojo prodajno in poslovno dejavnost. Zdaj mu je končno uspelo. Nekako sedem let je vmes in še eno potrdilo, da v kulturi ne gre hitro, tudi če so ji muze naklonjene.

Velikokrat se zatika preprosto zaradi tega, ker ves upravni aparat ne razume, da je servis državljanov in ne oblast nad njimi, da mora gledati predvsem na koristi človeka, stranke, kulturnike, umetnika, institucije in šele nato korist države in da je kot resor odgovoren za razmere na svojem področju. To predvsem pomeni, da ni prvenstveno izvrševalec odločitev vladne politike, temveč prej nosilec interesov sfere, ki jo predstavlja, in njen zagovornik ter advokat. Še manj pa se višji organi zavedajo, da morajo na nižjih ravneh zagotoviti ustrezne odnose in če ne gre drugače tudi odločiti namesto teh organov. Revica kultura je tu ponavadi vedno obrobne upravnega pomena in v dveh tretjinah občin so celotne družbene dejavnosti del gospodarskega sektorja in prvi rezervni predalček.

V nobeni občini pa uprava ni organizirana tako, da bi se kakšen organ ukvarjal zgolj s kulturo. To je sicer kar dobro, ni pa dobro, da znotraj kolektivnega dela ni zaslediti potrebne specializacije pri upravnih delavcih, kajti vsaka od družbenih dejavnosti je polna zgolj svojih in sebi znanih lastnosti, ki usodno vplivajo na njen značaj in položaj.

Tako so v enem izmed slovenskih gledališč v evforiji prehoda slovenske pomladi v poletje odločili, da človek, ki jih bo vodil ne bo iz vrst gledališnikov in kulturnikov. potrebujejo poslovneža, ki zna iskati in obračati denarce. Pa so se ušeli, kar vidijo sedaj, ko bodo kmalu postali kabaret s čedno kavarno, kajti ta nosi več kot gledališka vstopnica. Sedaj vedo, kaj je gledališki kodeks in gledališče, ki so se mu predali. In samoupravljajo, da je kaj.

Le časi so se v tem poletju spremenili in o njihovem gledališču in o njihovem delu vedo sami najmanj in imajo zato tudi najmanj kompetenc. Vsaka stranka, ki so ji zapisali duše, odtehta več kot oni in njihovo delo ter stroka. Strankarska oblast pa je sploh predstavnik boga na zemlji. Tako se mnogim kolca, ko izgubljajo gledališče in svoje človeško dostojanstvo.

Enako čudno se mi zdi, ko Liberalni demokrati terjajo zase ministrski položaj v kulturi, potem ko so z davčno politiko, ki so ji v veliki meri

botrovali prav oni in njihovi vodilni ljudje, kulturo vrgli na cesto in jo po tej plati osiromašili, kot je prejšnjemu režimu in tudi gospodu Capudru ni uspelo. Ampak sistem davkov je pa le evropski! V mislih imam davek na knjige in časopise, pa zaplete z vodenjem knjig samostojnih kulturnikov, kjer je njihov glavni mož za te zadeve do konca vztrajal v svoji slepoti.

Zdaj, ko smo samostojni, si drznem opozoriti na tretji sveženj Helsinške listine, tam, kjer gre za ljudi in njihove pravice, za pretok informacij, kulture, izobrazbe. Ta del velja tudi navznoter za nas same in ne le za naše odnose s svetom in njegovimi kulturnimi dobrinami. Njegova misel in princip sta jasna. Ne sprejemati ukrepov, ki zavirajo pretok ljudi, znanja, kulture!

Tudi ni pomagalo, da je Jaša Zlobec potegnil na plan znameniti Torinski sporazum, ki ga je leta 1952 podpisala bivša Jugoslavija in govori o vsakršni neobremenjenosti knjige. Nekateri so se rodili prepozno ali pa so pri teh glavnih manjkali. Morda pa

ekonomska veda takšnih stvari ne obravnava in so zato zanje »tabula rasa«.

V parlamentu se oblikuje nova večina in nastaja nova vlada. Srečujeta se dva kulturna koncepta, ki sta si tako sorodna kot nasprotujoča. Če sem pred tedni napisal, da je Šeligova resolucija morda preveč poudarjeno nacionalno obarvana, je hkrati res, da kulturo postavlja v položaj, ko mora vsak državni sektor vedeti, kaj počne s svojimi ukrepi kulturi. Tega v gradivu ministrstva ni, ker je konceptualno drugačno in hoče iz kulture delati krizantemo v gumbnici, namesto da bi jo opredelili kot ustvarjalnost vsakdanjika, kot znak intelektualizacije družbe in simbol prehoda iz industrijske v poindustrijsko dobo.

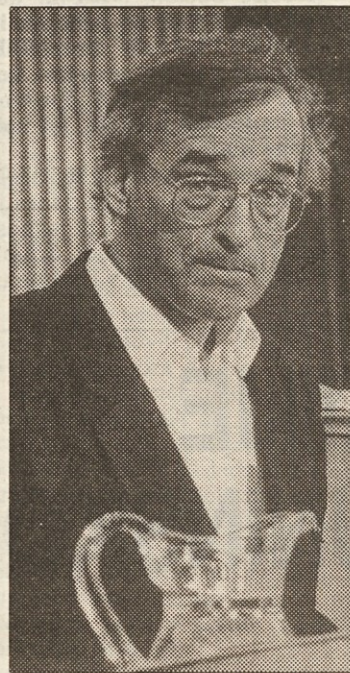
Zato sem na začetku nekaj več besed namenil upravnemu delu kulture, kajti najprej mora ta vedeti, da ni organ represije, ampak spodbujanja in po tej plati eden najbolj državotvornih sektorjev, če Janša in Bavčar to priznata ali ne!

Milan Bratec

Orient ekspres

Kdo ne pozna legendarnega vlaka na progi Pariz-Carigrad in nazaj, ki se je pred nekaj leti na svoji zadnji vožnji ustavil tudi v Ljubljani. Toda kaže, da so daljnovidni železničarji storili prav, ko so en vagon obdržali v Ljubljani, saj ga bodo bržkone v kratkem zares koristno in spektakularno uporabili.

Z njim naj bi se njegovemu novemu rangu in pomenu primerno namreč odpeljal v Pariz prvi predstavnik samostojne republike Slovenije

utečenega diplomata, kar so si Genscher in njegovi, pa tudi dr. Frlec, navsezadnje tudi zaslužili. Francozom pa smo se z A. Capudrom za njihovo mlahavo in celo nenaklonjeno držo do naše samostojnosti elegantno maščevali. Dobili bodo pač, kar so si zaslužili.

Drugič. A. Capudra bomo slej ko prej naprtili francoskemu kulturnemu ministru S. Langu, ki si v času Capudrovega kulturnega ministrovstva ni zaslužil kaj dosti pozornosti, čeprav je Capuder baje znan frankofil. Pač mogoče zato, ker gre pri Langu za modernega, liberalnega in povrh še socialističnega kulturnega reformatorja, katerega moto pri oblikovanju francoske politike ni »delaj in moli«.

Tretjič. V Parizu A. Capuder pač ne bo mogel narediti kaj prida škode, kot jo je v času svojega ministrovstva (ministriranja?). V nekaj mesecih službovanja pa se bo mogoče le naučil toliko diplomatskih veščin, da bo, ko se bomo z njim Franciji nehali maščevati, čisto koristen slovenski predstavnik kje v frankofonski Afriki. Čeprav je tam že nekaj menda zelo uspešnih slovenskih misijonarjev. Da jim le ne bi kaj skazil.

Četrtič. Na Filozofski fakulteti ga bodo že kako preboleli, Dante pa je menda pred kratkim neuradno izjavil, da bo z Božansko komedijo vse v redu tudi brez imenovanega.

In tako se bosta škoda in korist v zvezi z A. Capudrom, kolikor toliko pravično izravnali. Za Francoze me ni prav nič strah in za misijonarje in frankofonske Afričane tudi ne. Toda kaj pa »najmlajša država v Evropi«?

Če pomislim na Bohovo na Dunaju in Capudra v Parizu, si ne ometam kaj prida. Vse skupaj diši namreč nekoliko preveč po arhaičnosti in eksotiki Orient ekspresa.

Aleksis

P. S. Primerjava z R. Reaganom, ki je imenoval za ambasadorja v taktat še mogočni Moskvi šefa korporacije Coca-Cola, je namerna.

Justin Opolis:

Perspektive: Bežišča

Prvo: – Strašno. Samomilijonnasje. – Grozno. Drugisona-ič.

Drugo: Razmnožiti Slovence? Preprosto. Popravimo Bogovo napako: Ukinimo Slovenkam menstruacijo in preplavili bomo planet.

Tretje: – Jej, ta mau ni pa za nbeno šola dobr. – Nu ja, b' pa kompiuterje papraulou.

Četrto: x) Misliš, da je raca, pa je bel labod. Misliš, da je bel labod – pa je tvoj novi gospod. x) saj jo poznate

Peto: Na koncu vsake revolucije nas čaka restavracija:

eni dobijo krompir v oblicah, drugi dividende.

Šesto: Ne, pod demokracijo ne bomo Slovenci nikoli več Golootočani. Smo že in bomo ostali samo – goli.

Sedmo: Le vkup, le vkup uboga gmajna! Volitve b'le so zadnja drajna. Kje potni list je, kje je cula? Od domovine ostala nam je samo – lula.

Osmo: »Naša država se premišljeno umika iz sociale,« kjer ne plačujejo davkov, pa še po švicu smrdijo.

Deveto: »O, ko bi že enkrat dosegli dno.« »Da bi končno mirno živeli.«

Skok v Južno Ameriko

(5.)

Planina Corcovado je bila priljubljena izletniška točka Brazilcev še pred postavitvijo Kristusovega kipa na njej. Že oktobra 1884 je cesar Don Pedro I. odprl železniško progo, ki je obiskovalce pripeljala na vrh. Sprva so uporabljali parno lokomotivo, nato električno, današnji vlakec pa so instalirali Švicarji. Sam Kristusov kip povsem od blizu niti ni toliko impresiven.

Bolj zanimiva je vožnja po precejšnji strmini do vrha, saj je planina prekrita s pravo džunglo in vlakec vozi skozi tunele med bujno vegetacijo. Nasploh je značilnost Ria, da džungla sega skoraj do mesta oziroma do njegovih znamenitih plaž. Kljub temu, da je Brazilija bogata s padavinami, pa so že Rio in seveda vsi bolj severni deli Brazilije klimatsko prav prijetni. Večino leta se temperature gibljejo od 20 do 35 stopinj C, stopnja vlažnosti je majhna. Za predel Amazonke, ki leži blizu ekvatorja, to seveda ne velja, saj ozračje kar puhti od vlažne vročine.

Rio de Janiero je geografsko sestavljen iz treh delov: severnega,

ki ga tvorijo revna predmestja, centra – downtowna, ki je na nivoju srednjevelikega ameriškega mesta, in južnega dela, ki sestoji iz plaž. Osrednji je seveda južni del. Tudi Kristus na vrhu planine je simbolično razprostrl roke le nad tem južnim, bogatim delom mesta. Pogled nanj od spodaj je več kot veličasten.

Kot da se je iz neba na zemljo spustila velika podoba, ki bdi nad mestom. Če si veren, je ta slika res potrditev tvojih predstav, kako bog lebdi nad zemljo in opazuje vse, kar se na njej dogaja. Rio kot mesto ni kaj posebnega. Ima nekaj zanimivih stavb v kolonialnem slogu, nekaj cerkva. Amerikaniacija je prinesla nakupovalne centre ali malle (nekaj sto trgovnic, nagnetenih skupaj, kamor spadajo še kino dvorane, igrišča za otroke in pa ogromna parkirišča). Prednosti Ria so njegovo podnebje, neskončne bele plaže, relativna čistoča mesta in morja, dvometrski valovi, predvsem pa unikatni skalnati izrastki – griči, ki so nametani vse naokrog južnega dela.

Za oceanske plaže so verjetno

Piše: Bogomil Ferfila

ogromni valovi kar pravilo. Takšnih valov se moraš privaditi, da v njih lahko uživaš. Imajo namreč neprijetno lastnost, da te potem, ko se razbijejo ob obalo, močno potegnejo nazaj v morje. Ob tem je nevarnost, da te zgrabi panika, da ne boš mogel več priti na obalo. Ukrotiš jih lahko na dva načina: ali tako, da se, preden te val doseže, potopiš in plavaš pod njim, ali pa da ostaneš na vrhu vala. Če te val dobi v sredino, te lahko krepko trešči ob obalo in četudi je mivkasta, se lahko precej udariš.

Zame je Rio sinonim za omejenen skalnate stožce, ki jih vidiš vse naokrog. Zdi se mi, da je stajerski hrib Rogatec podobne oblike, le da so v Rio skale skoraj črne barve. Potem je tu še čudovita vegetacija, ki se izmenjuje z v oči bodečimi svetlozelenimi travnatimi ploskvami. Najbolj znamenita griča v Rio sta dosegljiva z železnico (Corcovado s Kri-

stusovim kipom) in z gondolsko žičnico (Sugar Loaf).

Se nekaj zanimivih superlativov sem opazil v Rio. Nikjer nisem videl toliko ljudi tekati (jogging), nikjer toliko igrati nogometa in odbojke in veliko je bilo tudi kino dvoran. Kaže, da so Brazilci izjemno športen narod.

Ze pred letom mi je zdravnik zaradi poškodb sklepov (kolena in gležnja) odsvetoval moja dolgotrajna športa – košarko in tek. Mivkastim plažam Ria pa se nisem mogel upreti. Zaradi precejšnjega vdiranja v belo mivko verjetno sklepi tudi ne trpijo preveč. Prav vse plaže v Rio sem pretekel: Flamengo, Arpoard, Copacabana, Ipanema, Leblon, Socorad. Ves čas, podnevi in ponoči so okrog tebe še drugi tekači. Veliko jih teka po mivki, drugi po cestah, avenijah, ob plažah. Vse plaže Ria so narejene podobno kot v Sant Tropez ali Portorožu – prvo pride plaža, nato široka avenija, nato pa veriga hotelov vzdolž nje.

Tekati po mivki se počasi še ne tako da. Čeprav je izjemno naporno. Tudi igranje odbojke, kjer se ne giblješ tako veliko, še razumem. Ni pa mi jasno, kako lahko igrajo nogomet na mivki, kjer se ti noga vdira čez gležnje. In to hitro, s tekanjem kot na travi. Gledal sem tekmo, ki jo je dvojce moštev mlajših igralcev (po šest v ekipi) igralo na mivki. Na desni nogi so imeli nekaj elastičen povoj in to je bila vsa njihova nogometna oprema. Kakšen dober trening mora biti igrati v mivki, kjer se

vdiraš do gležnjev, nato pa igraš na travnatem igrišču. Nič čudnega, da Brazilci kar plavajo oziroma lebdiijo na travnatem igrišču, ko igrajo nogomet.

V parku pred mojim hotelom je bil nekakšen športni center. In skoraj vsa so bila ves čas zasedena. Nekje so igrali z ekipo šestih članov, na večjih pa osem članov.

Kot je za Bangkok značilno veliko število tuk-tukov (trikoles, kjer je voznik spredaj, zadaj pa na klopcah lahko sedi nekaj potnikov), je za Rio značilno ogromno avtobusov. Za obe vrsti transporta pa je skupno to, da njuni vozniki divjajo kot obsedeni. Nedvomno je vožnja s taksiji po Rio bolj varna in udobna, vendar

so cene skoraj takšne kot ameriške. Kljub opozorilom in tudi nekaterim neprijetnim izkušnjam še vedno menim, da je Rio le ni tako nevarno, da se ne bi mogel v miru gibati med domačini. Odvisno je tudi od predela, kjer si. Znano je, da so Brazilci prijazni, veseli in dobrosrčni ljudje.

Pri številnih opozorilih turistom bi bilo potrebno vedno dostaviti, da velja previdnost do tistih ljudi, ki sami iščejo stik s turisti. Tisti jih skoraj gotovo hočejo ogoljufati ali okraستي. Teh je sorazmerno malo, ponavadi pa so koncentrirani v najbolj turističnih delih mesta. V Rio je to nedvomno osrednja plaža Copacabana. Nikjer drugje, razen na tej plaži, oziroma v mestu, ki vrvi ob njej, nisem imel nobenih težav.

Nadaljevanje prihodnjic

DE časopis slovenskih delavcev

- Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942
- DE – časopis slovenskih delavcev je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije
- Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479
- Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956
- Namestnik glavnega urednika: Franček Kavčič, telefon 311-956, 313-942
- Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942
- Časopis urejajo: Andrej Agnič (Sindikalni zaupnik) Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Franceškin (živiljenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Kržišnik (Kažipot), Robert Peklaj (novinar), Boris Rugelj (Na trznem prepihu), Sonja Seljak (lektorica), Andrej Ulaga (Na trznem prepihu), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956
- Naročnina: 321-255
- Posamezna številka DE stane 45 tolarjev
- Žiro račun: 50101-603-46834
- Tisk: Tiskarna ljudske pravice, Kopitarjeva 2, Ljubljana
- Časopisni svet: Metka Roksandič, Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

LASTNINJENJE PO NOVI USTAVI

Po novi ustavi je predložen vladni zakon o lastninjenju brezpredmeten. Kdorkoli že bo poslej predlagatelj tega zakona, ga bo moral spisati na novo.

Ustavnost in zakonitost predlagane in deloma že uzakonjene lastninske zakonodaje je postala po sprejemu nove slovenske Ustave zelo sporna, ker so prenehale veljati določbe prejšnje ustave in tudi dopolnilo XCIX, po katerem se je lahko preoblikovanje družbene lastnine v javno in druge oblike lastnine ter omejitve lastnine, urejalo z zakonom.

Nova ustava ne pozna več različnih oblik lastnine, temveč samo lastninsko pravico, ki je splošna in ustavno zajamčena pravica do zasebne lastnine. Po 67. členu ustave zakon določa način pridobivanja in uživanja lastnine tako, da je zagotovljena njena gospodarska, socialna in ekološka funkcija. Razlastitev je po 69. čl. možna samo v javno korist proti nadomestilu v naravi ali odškodnini. Podjetništvo je po 74. členu ustave svobodno, zakon določa le pogoje za ustanavljanje gospodarskih organizacij.

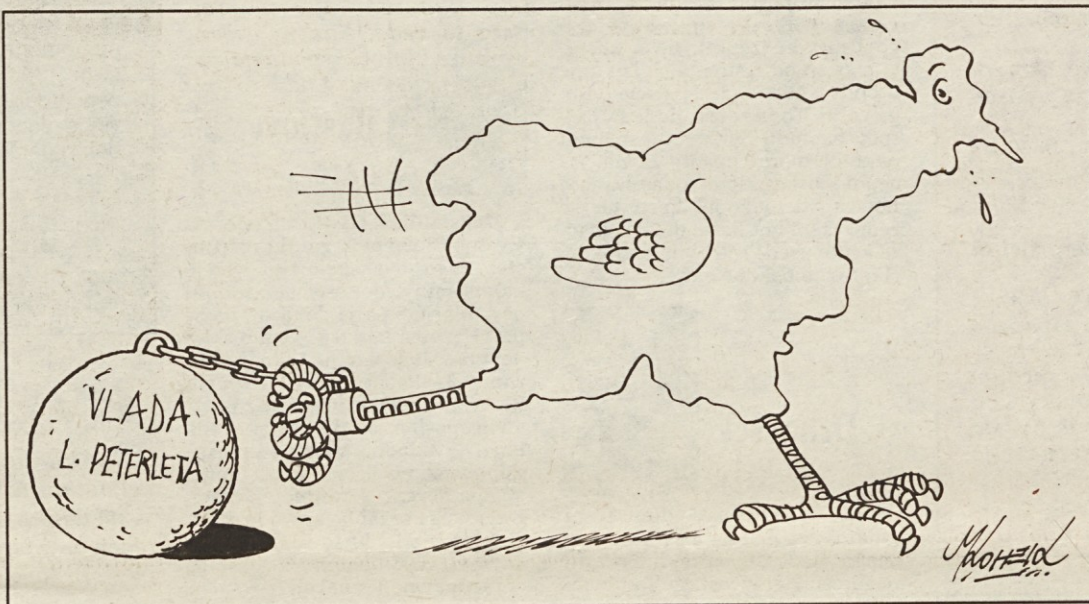
Lastninsko preoblikovanje podjetij po predlaganem zakonu in zakonu o zadrugah je s tem postalo ne samo protiuustavno, temveč tudi nemogoče, ker družbenih podjetij ali podjetij z družbenim kapitalom ni več. Družbena podjetja so po ustavi postala zasebna, družbena lastnina, na kateri so imela do sedaj pravico uporabe pa se je spremenila v njihovo zasebno lastnino, ki uživa enako ustavno-pravno varstvo kot lastnina drugih pravnih in fizičnih oseb.

Do sprejetja nove ustave ali po ustavi iz leta 1974. so bila podjetja samostojne samoupravne gospodarske organizacije, ki so opravljale določeno gospodarsko dejavnost. Z vsem premoženjem, ki so ga dobila bodisi ob ustanovitvi ali so ga ustvarila s svojo dejavnostjo, so sama gospodarila in z njim razpolagala. Formalno je bilo to premoženje družbena lastnina, na katerem je imelo podjetje pravico uporabe, ki je bila v bistvu identična z lastninsko pravico in je uživala tudi bistveno enako pravno varstvo. Dejansko pa so premoženje podjetja ustvarjali in z njim gospodarili delavci podjetja od direktorja do vratarja ali kurirja, eni bolj drugi manj. Zato je treba jasno in nedvoumno odgovoriti na vprašanje, kdo je sedaj po novi ustavi pravi lastnik družbenega premoženja na katerem je imelo podjetje pravico uporabe, s svojim delom in gospodarjenjem z njim pa so ga ustvarili sedanji in nekdanji delavci?

Predlagana lastninska zakonodaja temelji na podmeni, da družbena lastnina ni imela lastnika, zato ga je treba z zakonom določiti. To je seveda le izgovor za neustavno razglasitev

vseh, ki smo družbeno lastnino v preteklih desetletjih ustvarjali in ki ni nič manj roparska in krivična od »realsocialističnih« zaplemb ter nacionalizacij.

Družbena lastnina je ideološka skovanka, ki naj bi pomenila celokupnost vsega premoženja naše družbene skupnosti ali države oziroma naroda, kakor je komu bolj prav. Toda vedno je bilo tudi pravno in dejansko jasno določeno, kdo posamezne dele tega premoženja uporablja in z njim upravlja ter gospodari. Kot že rečeno, je bilo podjetje ali druga delovna organizacija kot pravna oseba subjekt pravice uporabe družbenega premoženja, ki ga je posedovalo, kar je zopet le ideološki nadomestek za lastninsko pravico, pravica upravljanja pa je bila »neodtujljiva«, ustavno zajamčena pravica delavcev, ki so bili v delovnem razmerju pri tem podjetju ali delovni organizaciji.

Lastnik in upravljalec podjetij sta bila torej vedno znana, čeprav sta se drugače imenovala in ju je treba v skladu z novo ustavo le proglasiti, ne pa nanovo določiti, kot se sprenevedajo predlagatelji lastninske zakonodaje. Pri tem je zanimivo, da vsi po vrsti izključujejo lastninsko pravico podjetja, kot da je lahko subjekt lastninske pravice le fizična, ne pa tudi pravna oseba. Po drugi strani pa cerkvi kot pravni osebi, za njeno premoženje, ki tudi nima »zna-

nega« lastnika, če naj bi bila to fizična oseba ali osebe, to pravico priznavajo. Znano pa je, da je cerkev sedaj največji veleposestnik in kapitalist na Slovenskem pa tudi širše.

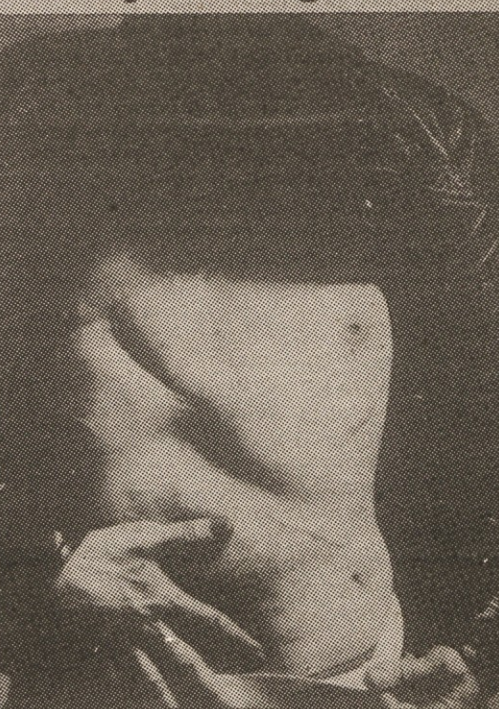
Ce je Slovenija pravna država in namerava spoštovati svojo ustavo, mora biti lastninjenje izpeljano tako, da bodo upoštevane vse po dosedanjih predpisih pridobljene pravice podjetij in drugih samoupravnih organizacij ter delavcev, kot nosilcev pravice uporabe in upravljanja z družbeno lastnino. Ker so jo, kakršna je in kolikor jo je, s svojim delom in boljšim ali slabšim gospodarjenjem ter na svoje stroške sami ustvarili, so le podjetja kot pravne osebe in / ali sedanji ter nekdanji delavci, v prvi vrsti lahko nosilci lastninske pravice dosedanje družbene lastnine. Jasno pa je, da pridejo v poštev kot solastniki tudi pravne in fizične osebe, ki so vlagala sredstva in delo v določeno podjetje, n. pr. tudi lastniki nacionaliziranega premoženja, pa tega niso dobili povrnjenega, vendar vedno le v višini dejanskih vložkov, ne pa pavšalno. Šele ko bodo ti lastniki ugotovljeni in določeni njihovi deleži, bo mogoče nadalnje lastninjenje po tržnih in podjetniških poteh in merilih avtonomno po podjetjih, nikakor pa ne z administrativnimi ukrepi in poddržavljanjem kot v predlagani lastninski zakonodaji, ker bi bilo to protiuustavno.

V sobotni prilogi dela je 4. januarja 1992 dr. Peter Glavič dobro nakazal neustreznost in škodljivost poddržavljanja ter vpletanja v državo v lastninjenje. Sicer pa je splošno znano, da za slabe izkušnje pri gospodarjenju z družbeno lastnino in družbenimi podjetji ni kriva družbena lastnina kot taka, temveč predvsem

vmešavanje države in politike v gospodarstvo in gospodarjenje. V tem smislu je protiuustavno tudi lastninjenje v predlogu zakona o zadrugah, ki zadrugam določa pavšalne lastninske deleže na določenih podjetjih in zakona o denacionalizaciji v vseh primerih, ko bodo z odvzemom premoženja in plačevanjem odškodnin storjene nove krivice in prizadete pravice in interesi večine nič krivih državljanov Slovenije in njihovih potomcev.

Vinko Petac

Profesor doktor Ferluga in njegov svetovni kongres patologov

Strokovni incidenti, sveži grobovi,
denar za zdravstvo pa za pojedine in
vinske pokušine

Zakaj je moral DE na sodišče

Od vseh obtožb, ki so se na DE vsule zaradi pisanja o slovenski patologiji, je na sodniškem rešetu ostala le še ena in tožnik dr. Ferluga od nje ni in ni hotel odstopiti:

Ta slika naj bi bila neokusna in zato-rej zanj žaljiva... Sodišče je ugotovilo trdnost starega pregovora, da se o okusih ne razpravlja, kaj šele sodi. DE je bil oproščen.

Priročnik za sindikalne zaupnike, strokovne službe podjetij in posameznike

(1) Več avtorjev: **KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI**
Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo
Cena 350,00 SLT

(2) Janez Kopač: **DAVKI PO NOVM**
Nove neposredne dajatve in socialni prispevki in nove dajatve ter sprejete novosti in predlogi za spremembo decembrskega davčnega svežnja
Cena 150,00 SLT

(3) Več avtorjev: **MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU**
Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – Varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb sindikalne pravne pomoči
Cena 200,00 SLT

(4) Mira Becele: **STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM**
Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe določil stanovanjskega zakona
Cena 350,00 SLT

(5) Več avtorjev: **KAKO POSTATI PODJETNIK – KAKO USPEŠNO POSLOVATI**
Iz zbirke ABC PODJETNIŠTVA
Cena 300,00 SLT

(6) **ROKOVNIK – PRIROČNIK 92**
Vsebinska: koledarski vložek – zapisniški vložek – priročnik za sindikalne zaupnike
Cena 480,00 SLT

(7) Gregor Miklič: **NOVA DELOVNA ZAKONODAJA**
Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem
Cena 350,00 SLT

(8) Aleksej Cvetko: **ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO**

zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – spremembe pogojev za upokojevanje – nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti – spremenjeni postopki za uveljavljanje in varstvo pravic, revizija, sodno varstvo – organizacijske spremembe – kako s pridobljenimi pravicami
Prednaročniška cena je 430,00 SLT.

Knjige lahko
naročite pri:

ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4
ali po telefonu št. 321-255, 110-033

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o)

izvod(ov) knjige (1) KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO

izvod(ov) knjige (2) DAVKI PO NOVM

izvod(ov) knjige (3) MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

izvod(ov) knjige (4) STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

izvod(ov) knjige (5) KAKO POSTATI PODJETNIK

izvod(ov) priročnika (6) ROKOVNIK-PRIROČNIK 92

izvod(ov) knjige (7) NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

izvod(ov) priročnik (8) ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Naročeno bomo plačali v 15 dneh po prejemu knjig

2. Naročeno mi(nam) pošljite po povzetju

Individualnim kupcem in knjige, naročene po telefonu, pošljamo po povzetju.

Žig

Podpis naročnika:

Humoreska

Ali pade sneg ali vlada

– Zdaj pa bo, smo zmagoslavno oznanili, ko smo vstopili v bife Bližnja srečanja posebne sorte in se seveda zazrli v kot, kjer za šankom ponavadi sedi tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok. Seveda je bil tam, seveda je žulil svoje pivo in seveda je takoj vprašal;

»Kaj bo?«

– Sneg, zimsko veselje in smučarija, smo veselo izjavili. »In vi temu pravite sneg!?!«

– No, ja – smo rekli – v Ljubljani najbrž ne bo obležal. Pa saj v mestu je sneg nadležen. Obležal pa bo po smučiških, kar je dobro za otroke, za turizem.

»Bah! Važno je le, da sneg obleži v mestu.«

– Kako to mislite?

»Država ima nekaj od tega le, če so zasnežena mesta, ceste...«

– Pa saj to kvečjemu prinaša škodo. Veste, koliko bencina gre v nič, ko se avtomobili hočejo izkopati iz brozge?

»Saj ravno zato ima država od tega profit. Poglejte kako drag je bencin in vsaj polovica od te cene gre za davke, v proračun. Torej je za vsako vlado dobro, da pade sneg, čim več snega in da obleži čim dlje.«

– Na to pa nismo pomislili...

»Da, da, pri nas je le tale alternativa: ali pade veliko snega ali pa pade vlada.«

– Po vašem mnenju torej sploh ni važno, katera stranka oziroma koalicijska vlada in kdo bo mandatar. Važen je le sneg?

»Tako je! Saj nismo zastoj alpska republika. In v Alpah pozimi sneži, drugače Alpe sploh niso Alpe. Sicer pa, saj vidite, kako dobro gre Švici in Avstriji, in kako slabo Kamerunu, ki nima snega.«

– Torej zdajle Peterle moli, da bi se tale sneg prijel in da bi snežilo vsaj še dva, tri dni?

»Verjetno. In verjetno molijo tudi vsi tisti, ki bi radi Peterleta spodnesli, seveda molijo, da sneg ne bi zapadel.«

– In h katerim molilcem se prištevate vi?

»Jaz sem z religijo že zdavnaj razčistil. Mene sneg ne briga. Jaz sem za pir. A če bi se že moral opredeliti, sem proti snegu. Naj raje padajo vlade. Čim bolj bodo padale vlade, tem pomembnejše bo pivo. S pivom se namreč kupujejo volilci...«

Bogo Sajovic

Lojzek bi pakt

Lojze Peterle, lebdeti predsednik slovenske vlade, se vede, kot da se na slovenski politični sceni z razpadom Demosa ni nič zgodilo. Zdaj skuša na vrat na nos skleniti socialni pakt, kar seveda ni popolnoma nič drugega kot čisti predvolilni maneuver. Peterletu je končno postalo jasno, da bi ga vsi tisti volilci, ki so (tudi po njegovi krivdi) izgubili delo, ali živijo samo od lastne plače, najraje utopili v žlici vode, kaj šele da bi ga volili. Toda zdi se, da je Lojzek spet zamudil vlak. Na socialni pakt bi moral misliti že na začetku lanskega leta, toda takrat je Lojzek vneto kopal kosti ter se vedel tako, kot da so delavci krivi za krute usode njihovih lastnikov. Naj razume, kdor more.

Drnovšek je kriv

Janez Drnovšek, edini resni kandidat za mandatarja nove slovenske vlade, še naprej ni po volji mogotcem slovenskega kuloar-

skega (beri: zaplankanega) novinarstva, ki se le stežka podpišejo brez blagoslova političnih in še raje policijskih botrov. Dr. Drnovšek je bil najprej kriv, ker se je peljal z zveznim letalom v Haag, ker se ni udeležil proslave v Kopru, ker ga ni bilo na razvitu gasilskega papira v Gornji Kungoti, zdaj pa je kriv, ker ljudstvo in še kolikor toliko prisebne stranke vidijo v njem pravega človeka za sestavo nove vlade. Se zlasti velike graje pa zasluži njegov predvolilni golaž, ki prav nič ne spominja na ljudska zborovanja a' la Kramberger. Zbogom pamet!

Bastlove gate

Maksimilijan Bastl, minister za šivanje Slovinovih gat, ki na prostem jugoslovanskem trgu vržejo kakih milijardo osemsto milijonov tolarjev, pa je dokazal, da se pravi biznisi lahko še vedno sklenejo le v Jugoslaviji. Tisto, kar so zapravili Peterle, Paš in glavni BMW dirkači v primerjavi z Bastlovim poslom še drobiž ni. Toda Bastl je skladno z znano krščansko maksimo »roka roko umije, obe pa obraz«, še vedno minister. Kaj takega se lahko zgodi le predsedniku vlade, ki še vedno ne ve, da se revolucionarne zasluge obračunavajo v tolarjih.

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Zimska podoba Slovenije

Pa se je vreme le zavrtelo! Ko sem sredi prejšnjega tedna dejal, da bo na začetku tega manjša motnja prešla Slovenijo, res ni kazalo na padavine. Potem pa so se z vsakim nadaljnjim dnevom obeti za vreme bolj nagibali na padavinsko stran. Konec koncev moram povedati, da ima tudi vreme nekaj vztrajnosti, zato po tako dolgem suhem obdobju vsaka oslabiljena fronta ne prinese padavin, še posebej, če pride od severa. Pravzaprav tudi tokrat ni prišlo do hitre spremembe. Po prvem sneženju v noči na ponedeljek se je proces šele začel. Spominimo se močne ohlavitve v ponedeljek zvečer in orkanske burje na Vipavskem v torek. Vmes pa je rahlo snežilo. In še in še, pa malo močnejše... V sredo zjutraj je bila podoba Slovenije zimska. Zastoji na cestah, belina vsepovsod. Ker je bil ciklon v Sredozemlju, je največ snega padlo na jugu in jugovzhodu Slovenije. V Kočevju okoli pol metra, čez 30 cm v Novem mestu in na Lisci, pa v Mariboru čez 20 itd. Gorenjski konec je dobil najmanj. Najmanj je lahko včasih dovolj. Da ne bo pomote, ta je le dobro pobelilo. Snežilo pa je tudi ob morju.

Temperature so bile v torek in sredo ves dan nekaj stopinj pod ničlo, na Primorskem pa je živo srebro pokukalo le stopinjo čeznjo. Letos je ohladičev v ponedeljek padla ravno na Boštjana: »Fabijan in Boštjan (20. 1.) sok v drevje požene.« Kakšno nasprotje, ne? Prvi klici letošnje pomladi se kažejo ravno obratno, s snegom in (res ne pretiranim) mrazom.

Torek, 21. je bil letošnji drugi znanilni dan pomladi. »Na Neže dan se kuram rit odveže (začnejo jajca nesti).« Še pomembnejši je bil Vinko (Vincent) v sredo, 22. Predvsem bi si ga morali zapomniti ljubitelji dobre kapljice. »Če na Vincenca dan sonce peče, po grlu vince gladko teče; tako dobro vince dozori, da ti motne dela oči.« Letos (žal?) kaže, da bomo ostali trezni (ali iztreznjeni?).

Vsake lepe stvari je enkrat konec. Novi sneg se umaže ali začne taliti in tu je nadležna plundra. Ob koncu tedna in v začetku prihodnjega bo suho vreme. Megle po kotlinah ne bo dosti, temperature bodo v okviru povprečja. Odjuge zdaj še ne bo.

Palicaj

Na Otočcu policaj ustavi mopedista Tutinčka iz Gabrja, ki je peljal brez čelade. Prekršek oceni s 1200 tolarji. Toda mopedist se ne da: »Ampak gospod policaj, v Krakovski hosti sem bil en teden brez čelade...« Mož postave še bolj poskoči: »Prav, potem pa še prijava na inšpektorat za delo!«

Svet nas priznava. Čudovito! Pika na i. V slovenski skupščini je praznično. Ministri spet slavijo. TV jih snema. Spet gledamo iste mojstre, iste vodilne politike strank, iste frise... Vedno ista pesem. Kaj pa folk? Delavci? Folk lahko v zakotnih uličicah meče petardice in pazi, da ga ne zalotijo policaji. To je vse. Premalo za folk, madonca!

Cesarjev kotiček

Horoskop

Prerokbe in metode

Za ljudi, rojene v znamenju vodnarja, velja, da so preroške duše. No, kakor vemo, so preroški dobri ali slabi oziroma uspešni ali manj uspešni. Med slednje spada tudi slovenski revolucionarni državnik Edvard Kardelj (rojen 27. januarja 1910), ki je svoje preroške vizije o boljšem jutri vezal na teze Karla Marxa. Kot so nas že v najrosnejših letih naučili v šoli, je bil prvi spopad mladega Kardelja za boljši jutri in proti izkoriščevalcem proletariata v srednji šoli, za kar so ga izključili; šolanje pa je moral nadaljevati v revolucionarni šoli življenja, vendar je bila tam izobrazba pomanjkljiva, saj so se učili v glavnem le marksistične dogmatike. Tako se je Kardelj kasneje, ko je zmagała revolucija in je uspel priti do položaja, zamenjal reki Mirno in Dragonjo, s čemer je Sloveniji odvezal kos lstre in ga podaril Hrvaški. Bolj kot s tem pa ga je polomil s svojimi prerokbami o boljšem jutri, ki ga nismo nikoli uzrli. Pri tem se je opiral na razne metode planskega gospodarstva v vseh gospodarskih panogah, opiral se je na samoupravljanje, koval je bratstvo in enotnost in še drugega mnogo. Vse njegove preroške vizije in metode pa so doživele polom že po dobrih štiridesetih letih, nekatere malo prej, druge malo kasneje. Država, bratstvo in enotnost, samoupravljanje in vse druge vzvišene ideje so se razletele v zelo kratkem času, gospodarski bedi in inflaciji je sledila nacionalna nestrpnost, ki je pripeljala do državljanske vojne in razpada države.

Na tem mestu se lahko spomnimo zgodbe o Kardelju in kmetu. Kardelj se je umaknil čez vikend iz mesta na deželo, kjer bi lahko v miru premišljeval in dograjeval svoje teze. Pot ga je peljala mimo neke kmetije. Ustavil se je in povprašal kmeta, kako kaj življenje in kmetija.

»Slabo,« je rekel kmet. »Krava mi je zbolela.«

»Poznam dobro metodo, ki jo bo ozdravila,« pravi Kardelj.

Teden dni kasneje pride Kardelj spet mimo. Kmet mu potoži, da je z njegovo kravo še slabše. Kardelj mu pove novo metodo zdravljenja. Tretji teden pride Kardelj spet mimo in povpraša o stanju krave.

»Crnila je,« pravi obupano kmet.

»Kakšna škoda,« vzdikne Kardelj. »Pa sem imel še toliko metod.«

V tem tednu so bili rojeni še pruski kralj Friderik Veliki, nemški pisatelj Ernest Hoffmann, avstrijski skladatelj Mozart, angleški državnik sir Winston Churchill, ameriški predsednik Franklin D. Roosevelt, škotski pesnik Robert Burns in poljski pianist Arthur Rubinstein.

Deni

FINO ZMLETE KOSTI KOT KRMILO ZA ŽIVINO	PREBI- VALEC ASTRA- HANA	ZGODBA V SLIKAH IN Z »OBLAČKI«	KRUT, BREZOB- ZIREN ČLOVEK	FINA KOZJA VOLNA	IME IN PRIIMEK AMERIŠKE PEVKE	EMILJAN CEVC	KOMPJU- TER	IME AMERIŠKE FILMSKE IGRALKE LEIGH	ZAVOJ. PAKET	PERJE DOMAČE ŽIVALI	SLOVEN- SKI TEDNIK
DVOJNIK V NEVAR- NIH PRIZORIH					1			SISTEM INDUSKE FILOZO- FUE			
VELIKA KOPICA SENA, OSTRV								EGIPČAN- SKI BOG ŽELEZOV OKSID			8
REČNO KORITO						MOČNA TEMNOST			4		
GRŠKI BOG MORSKIH VALOV		7		2		PRIJEM POBEG- LEGA					
»ŠPICA« PRI BICIKLU						KING COLE KING COLE KRISTINA BRENKOVA			GLAVNI STEVNIK NAFTNI KONCERN		
VZDIH		REDKO Ž. IME SKAKALEC NAPALKOV						ANTON AŠKERC	ZNANE BELGUSKE TOPLICE		
VRAŽAR, ČAROVNIK			AMERIŠKO M. IME (V BESEDI TEDNIK)	KROGLA OBLIKA IMENA ANICA				HIDROELEK- TRARNA SODRGA, DRHAL	3		STARO- GRŠKI POTUJOČI PEVEC
STARO- GRŠKI KIPAR		9				NAMEN. NAKANA KUMANOVO	6				
RUSKI POLITIK (ALE- KSANDER)								TEKOČA MAŠČOBA			
KISLINE, ACIDUMI			5		UČENJE			GOREN- JSKI TURISTIČ- NI KRAJ			

NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 4

Ko boste križanko rešili do konca, črke z oštevilčenih polj napišite po vrsti od 1 do Tako boste dobili geslo, ki nam ga pošljite do 4. februarja 1992 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479, na dopisnici ali v pismu s pripisom na ovojnici Nagradna križanka št. 4.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Pravilno geslo križanke št. 1-2 je: **Radostno v novo leto.**

Izzrebani reševalci nagradne križanke št. 1-2:

1. Maja Ratajc, Ul. heroja Šarha 20, 63000 Celje
2. Vinko Borovnik, Ljubljanska 5, 61217 Vodice
3. Lidija Kodba, Vesčica 3, 69240 Ljutomer